

Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., Praha - Uhřetěves
Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.
Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.
Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

R O Č E N K A

CHOV SKOTU V ČESKÉ REPUBLICE

Hlavní výsledky a ukazatele za rok 2017

Z podkladů dodaných spolupracujícími organizacemi

zpracovali

Jindřich Kvapilík
Pavel Bucek
Josef Kučera

a kolektiv

Praha, červen 2018

Lektoroval: David Lipovský

Obsah	Strana
1. Úvod	5
2. Základní ukazatele agrárního sektoru a chovu skotu v ČR	6
3. Produkce mléka	9
4. Produkce jatečného skotu	20
5. Výsledky kontroly užitkovosti dojených krav	27
6. Kontrola užitkovosti masných plemen skotu	42
7. Reprodukce a inseminace skotu	50
8. Odchov a kontrola výkrmnosti býků českého strakatého plemene	54
9. Vybrané údaje z ústřední evidence skotu	56
10. Vybrané ukazatele chovu skotu v krajích ČR	63
11. Zemědělská produkce v České republice a v Evropské unii	68
12. Závěr	80
13. Summary	81
14. Přílohy	82

1. Úvod

V roce 2017 dosáhl zisk rezortu zemědělství 21,3 mld. Kč, což je o 1,2 mld. Kč a 5,4 % méně než zisk dosažený v roce 2016. Na zemědělské produkci v běžných cenách ve výši 133 mld. Kč se 55,4 % podílela produkce rostlinná a 38,7 % produkce živočišná. V roce 2017 se meziročně snížila produkce rostlinná o 6,1 % a zvýšila se produkce živočišná o 13,0 %. Vyplacené dotace v roce 2017 o objemu přibližně 32,5 mld. Kč (meziroční nárůst o 6,1 %) byly o 11,2 mld. Kč a 52,5 % vyšší než zisk dosažený ve stejném roce.

S produkcí 25,7 mld. Kč a podílem 50 % na živočišné produkci a 19 % na produkci zemědělského odvětví je hlavním odvětvím živočišné výroby a po výrobě obilovin druhým nejvýznamnějším odvětvím zemědělské výroby mléko. Desáté místo ze 197 států světa a 5. pozice v rámci 28 států EU v roční dojitosti na krávu poukazují spolu s dobrou jakostí mléka na schopnost českých chovatelů konkurovat v jeho výrobě většině evropských producentů. V průměru přibližně o 10 % nižší nákupní ceny, které výrobci mléka mohou ovlivnit jen minimálně, jsou jednou z hlavních příčin exportu kolem 20 % syrového mléka. Proto o úspěšnosti tohoto odvětví bude i nadále rozhodovat schopnost chovatelů kvalitní mléko vyrobit a schopnost zpracovatelů jej alespoň za průměr cen v unii nakoupit. Mezi pozitivní faktory meziročního vývoje sektoru mléka v roce 2017 patří zvýšení dojitosti na krávu o 162 litrů mléka (2 %) a průměrné nákupní ceny mléka o 1,85 Kč za litr (27,6 %).

Meziročně se v roce 2017 snížila produkce jatečného skotu o 4 % (7 tis. tun v živém), mírně se zvýšila spotřeba hovězího masa na obyvatele (o 0,2 kg na 8,8 kg) a soběstačnost v jeho produkci se snížila o 9 % (na 122 %). Vysoké exporty živého skotu a nízký počet porážek v ČR byly i v roce 2017 hlavními příčinami vysoké záporné bilance zahraničního obchodu s hovězím masem (-28,9 tis. tun a -3 163 mil. Kč).

Jedinou kategorií chovu s dlouhodobým zvyšováním početních stavů (v letech 2004 až 2018 o 85,8 tis. a 63 %) a meziročně v roce 2018 (o 5,8 tis. a 2,7 %) jsou krávy chované v systému bez tržní produkce mléka. Vedle příznivých ekonomických výsledků patří mezi důvody tohoto příznivého vývoje i zlepšující se výrobní výsledky.

Pozici ČR v rámci států unie v chovu skotu lze orientačně posoudit porovnáním počtů zvířat mezi státy na jednotku plochy zemědělské půdy. Pokud výrobu mléka (879 kg) a hovězího masa (19 kg) na hektar v ČR v roce 2017 (*Eurostat, 2018*) budeme považovat za 100 %, pak výroba mléka v EU-15, Německu, Rakousku a Polsku ve stejném roce dosáhla přibližně 124, 223, 155 a 105 % a výroba hovězího masa 284, 353, 442 a 205 %. Obdobné relace mezi vybranými státy unie existují i při finančním vyjádření produkce na hektar. Se zřetelem na uvedené orientační údaje s EU-15 a s ČR sousedícími státy se zvýšení (nejen) intenzity chovu skotu jeví jako nezbytné. K tomu ale nestačí pouze snaha výrobců ani jejich dobré výrobní výsledky a ukazatele.

Klíčové pro další vývoj sektoru bude nastavení SZP pro období po roce 2020. Jednou z podmínek zvýšení zájmu o práce v zemědělství (a především v živočišné výrobě) je zvýšení odměny za práci alespoň na průměr všech odvětví národního hospodářství.

Autoři považují za svoji povinnost poděkovat za podporu a spolupráci při zpracování „Ročenek“ pracovníkům zainteresovaným institucí.

2. Základní ukazatele agrárního sektoru a chovu skotu v ČR

Hrubý domácí produkt (HDP) v běžných cenách se v období let 2013 až 2017 zvýšil, zatímco v produkci zemědělského odvětví v běžných i stálých cenách není vzhledem k meziročnímu kolísání trend vývoje jednoznačný. Produkce rostlinného odvětví ve stálých cenách se v roce 2017 v porovnání s rokem 2013 výrazněji nezměnila, mírný nárůst vykazovala živočišná produkce. V tab. 1 je dále uveden vývoj produkce skotu, mléka a prasat.

Tab. 1 Základní ukazatele agrárního sektoru ČR

Ukazatel	Jedn.	2013	2014	2015	2016	2017
HDP v běžných cenách ¹⁾		4 098,1	4 313,8	4 595,8	4 773,2	5 055,0
PZO ²⁾ v běžných cenách		128,1	136,6	127,0	129,3	133,0
PZO ²⁾ ve stálých cenách ³⁾		103,6	113,1	105,6	112,8	108,0
Z toho rostlinná produkce ³⁾	mld.	56,6	64,8	56,3	62,9	56,7
Živočišná produkce ³⁾	Kč	43,4	44,8	45,6	46,2	46,1
Skot ³⁾		5,6	5,8	6,0	5,9	5,7
Prasata ³⁾		9,8	9,9	9,7	10,2	9,6
Mléko ³⁾		20,5	21,1	21,8	22,1	22,2
Ø měs. mzda zaměstnanců ⁴⁾	Kč	19 483	20 835	21 191	23 609	23 322

Pramen: ČSÚ.

¹⁾ výrobní metodou (běžné ceny), stav k 29. květnu 2017 (zahrnuje korekce HDP v min. letech

²⁾ termín „produkce zemědělského odvětví“ používaný v mezinárodním měřítku nahrazuje dosud uváděnou „hrubou zemědělskou produkcí“

³⁾ ve stálých cenách roku 2000

⁴⁾ v resortu zemědělství; údaje pocházejí z výkazu CZ-NACE za ČR úhrnem (fyzické osoby)

Průměrná měsíční mzda v resortu zemědělství se zvýšila z 19 483 Kč v roce 2013 na 23 322 Kč v roce 2017 (tab. 1). Přesto stále patří k nejnižším v národním hospodářství.

Chov skotu se vyznačuje úzkou vazbou na zemědělskou půdu. Jedná se především o výrobu a spotřebu objemných a jadrných krmiv, udržování úrodnosti půdy statkovými hnojivy, výrobu objemných krmiv a spotřebu píce z TTP. V souladu s úkoly a cíli národní a společné zemědělské politiky se zvyšuje význam skotu pro ekologické udržování TTP v přirozeném a kulturním stavu, zejména v regionech se ztíženými podmínkami (LFA oblasti) a při rozvoji venkova (udržování zaměstnanosti, sociální působení aj.). Bez chovu skotu je zajišťování neprodukčních funkcí zemědělství těžko představitelné.

Podle údajů Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního výměra zemědělské a orné půdy v posledních letech klesá. Výměra TTP (luk a pastvin) se v letech 2013 až 2017 (tab. 2) pohybovala mezi 995 až 1 007 tis. ha (podíl z výměry zemědělské půdy 23,9 %), přičemž ve stejném období dále poklesla výměra orné a zemědělské půdy. Ze srovnání v tab. 2 uvedené výměry půdy s údaji vykazovanými ČSÚ v rámci soupisu ploch osevů vyplývá, že ne veškerá vykazovaná plocha půdy se využívá k produkci. Výměra orné půdy a TTP udávaná ČSÚ je nižší. Tento rozdíl může ovlivňovat ukazatele přepočítávané na hektar zemědělské půdy (např. zatížení jednotlivými druhy a kategoriemi zvířat, zemědělskou produkcí, průměrnou výší dotací aj.). Dvojí výměru zemědělské půdy uvádí i „Zelená zpráva“ MZe ČR.

Tab. 2 Výměra zemědělské půdy a stavy skotu

Ukazatel	Jedn.	2013	2014	2015	2016	2017
Zemědělská půda	tis. ha	4 220	4 216	4 212	4 208	4 205
Zem. půda na obyvatele	ha	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Orná půda	tis. ha	2 986	2 979	2 972	2 966	2 959
Zornění	%	70,8	70,7	70,6	70,5	70,4
TTP celkem	tis. ha	995	997	1 000	1 001	1 007
Zatrávnění	%	23,6	23,6	23,7	23,8	23,9
Skot celkem	tis.	1 353	1 374	1 408	1 415	1 416
Krávy celkem	tis.	552	564	580	584	587
Skot na 100 ha zem. půdy	kusy	32,1	32,6	33,4	33,6	33,7
Krávy na 100 ha zem. půdy	kusy	13,1	13,4	13,8	13,9	14,0

Pramen: Český úřad zeměměřický a katastrální, ČSÚ

V souladu se zásadami společné zemědělské politiky unie a ochrany životního prostředí by se měl podíl TTP v ČR postupně zvyšovat především v regionech se ztíženými podmínkami pro hospodaření, v pásmech ochrany vod a speciálních přírodních biotopů. Zatrávnění je podporováno především z důvodu ochrany přírody a životního prostředí a zlepšení vodního režimu v půdě.

Tab. 3 Početní stavy hospodářských zvířat k 1. dubnu (tis. kusů)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	rozdíl ¹⁾
Skot celkem	1 408	1 415	1 421	1 416	-5
Z toho telata do 6 měs. věku	274	280	239	233	-6
Mladý skot 6 – 12 měs.	150	145	184	183	-1
Býci nad 1 rok	130	125	133	127	-6
Jalovice 1 – 2 roky	203	208	207	209	+2
Jalovice nad 2 roky	71	73	72	77	+5
Krávy celkem	580	584	586	587	+1
Z toho dojené krávy	376	373	370	365	-5
Krávy BTPM	204	211	216	222	+6
Prasata celkem	1 560	1 610	1 491	1 557	+66
Koně celkem	34	32	35	35	0
Ovce a berani celkem	232	218	217	219	+2
Kozy a kozli celkem	27	27	28	30	+2
Drůbež celkem	22 508	21 314	21 494	23 573	+2 079

Pramen: ČSÚ

¹⁾ rozdíl mezi roky 2018 a 2017

Obtížné je však dosažení ekologického a ekonomického využívání TTP stávajícími stavy skotu a dalších přežvýkavců. Z údajů v tab. 2 je zřejmé, že v uplynulém období se mírně zvýšily stavy skotu a krav na 100 ha zemědělské půdy.

Podrobnější údaje o vývoji stavů skotu jsou uvedeny v tab. 3. Vyplývá z nich, že dlouhodobý trend snižování stavů skotu se v posledních letech zmínil a v několika případech obrátil.

Tab. 4 Počet dobytčích jednotek (DJ) na 100 ha zem. půdy¹⁾

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
Počet DJ na 100 ha ZP	46,2	46,6	47,5	47,8	47,0
Podíl na celkovém počtu dobytčích jednotek (%)					
Skot	70,0	70,3	71,0	71,1	72,1
Prasata	20,1	20,4	19,4	19,9	18,6
Ovce a kozy	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0
Drůbež	5,7	5,2	5,4	5,1	5,2

Pramen: ČSÚ

¹⁾ stav k 1. 4.

Vývoj stavů hlavních druhů hospodářských zvířat charakterizují i poměrně stabilní počty dobytčích jednotek na 100 ha zemědělské půdy za období 2013 až 2017 (tab. 4).

Tab. 5 uvádí přehled o objemu vývozu a dovozu agrárních produktů a jejich podílu na zahraničním obchodu ČR. Objem vývozu se v letech 2013 až 2016 zvýšil. V roce 2017 došlo k poklesu vývozu agrárních produktů. V období let 2013 až 2017 docházelo k růstu objemu dovozu agrárních produktů do ČR. Podíl dovozu a vývozu na celkovém objemu vývozu a dovozu je nízký. Vzhledem k dostatečnému výrobnímu potenciálu, k příznivým přírodním a výrobním podmínkám a k uspokojivé kvalitě většiny hlavních agrárních výrobků v ČR je nutno dlouhodobě vysoce záporné saldo agrárního obchodu hodnotit negativně. V roce 2017 byl vykázán nejhorší výsledek zahraničního obchodu za období 2013 až 2017. Záporné saldo agrárního obchodu dosáhlo -31,2 mld. Kč.

Tab. 5 Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR

Ukazatel	Jedn.	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Agrární vývozy	mld. Kč	160,6	180,2	201,4	201,6	197,2
– podíl na celkových vývozech	%	5,1	5,0	5,2	5,1	4,7
Agrární dovozy	mld. Kč	184,7	199,9	220,7	224,7	228,4
– podíl na celkových dovozech	%	6,5	6,2	6,3	6,4	6,0
Saldo agrárního obchodu	mld. Kč	-24,1	-19,7	-19,3	-23,1	-31,2

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu

¹⁾ předběžné údaje

3. Produkce mléka

Výroba a spotřeba mléka

Z ukazatelů v tab. 6 je zřejmé, že v letech 2013 až 2017 vykázaly průměrné stavy dojených krav při poměrně malé meziroční variabilitě tendenci k dalšímu poklesu. V roce 2017 se meziročně stavy krav snížily o 5 tis. a 1,4 %. Výraznější tendenci vykázalo dlouhodobé zvyšování dojivosti. Přes mírný pokles početních stavů krav se v důsledku růstu dojivosti zvyšoval prodej (tržní produkce) mléka. V roce 2017 nakoupily mlékárny 2 478,1 mil. litrů mléka, což znamenalo nárůst o 8,0 % a 0,4 % ve srovnání s roky 2013 a 2016. Nákupní cena litru mléka se zvýšila z 6,70 Kč v roce 2016 na 8,55 Kč v roce 2017 (tab. 6).

Tab. 6 Ukazatele výroby mléka

Ukazatel	Jednotka	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Dojnice (Ø stav)	tis.	373	371	368	370	365
Ø denní dojivost	l/krávu	20,39	21,11	21,92	22,03	22,53
Ø roční dojivost	l/krávu	7 443	7 705	8 001	8 061	8 223
Produkce mléka	mil. l	2 775	2 856	2 946	2 984	2 998
Tržní produkce mléka	mil. l	2 666	2 753	2 844	2 885	2 898
Tržnost	%	96,1	96,4	96,5	96,7	96,7
Tučnost mléka	%	3,88	3,87	3,84	3,91	3,89
Nákupní cena mléka	Kč/l	8,50	9,37	7,66	6,70	8,55

Pramen: ČSÚ – chov skotu, MZe – rezortní statistika

¹⁾ odhad -údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné

Z jednoduché bilance produkce a využití mléka (tab. 7) vyplývá, že v roce 2017 se meziročně mírně snížila celková nabídka a domácí spotřeba mléka, nepatrně se zvýšil vývoz mléčných výrobků (o 4 mil. litrů a 0,3 %) a výrazněji se snížil jejich dovoz (o 32 mil. litrů a 3,1 %). Stupeň soběstačnosti se meziročně výrazněji nezměnil. V porovnání s rokem 2013 došlo v roce 2017 k nárůstu dovozu (o 121 mil. litrů a 13,8 %) i vývozu (o 169 mil. litrů a 16,2 %). Stupeň soběstačnosti se meziročně výrazněji nezměnil.

Tab. 7 Bilance produkce a využití mléka (mil. litrů)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Počáteční zásoba mléka	62	63	100	91	74
Výroba mléka	2 775	2 856	2 946	2 984	2 998
Nákup mléka (mlékárnami v ČR)	2 320	2 351	2 435	2 459	2 478
Dovoz mléka a mléčných výrobků	880	935	953	1 033	1 001
Celková nabídka	3 262	3 349	3 488	3 583	3 553
Domácí spotřeba	2 156	2 179	2 238	2 266	2 257
Vývoz mléčných výrobků	1 043	1 070	1 159	1 208	1 212
Konečná zásoba výrobků	63	100	91	74	84
Podíl dovozu na spotřebě (%)	40,8	42,9	42,6	45,6	44,3
Podíl vývozu z nákupu mléka (%)	45,0	45,5	47,6	49,1	48,9
Stupeň soběstačnosti (%) z výroby	128,7	131,1	131,6	131,7	132,9

Pramen: ČSÚ; MZe ¹⁾ předběžné zaokrouhlené údaje

Údaje o zahraničním obchodu s mlékem a mléčnými výrobky v letech 2015 až 2017 jsou uvedeny v tab. 8 až 10. Bilance zahraničního obchodu s mléčnými výrobky ve finančním vyjádření vykazuje dlouhodobě pozitivní saldo. V roce 2017 se ve srovnání s předchozím rokem zvýšila o 1 197 mil. Kč a 41 %, a to při zvýšení objemu vývozu i dovozů (tab. 10).

Tab. 8 Zahraniční obchod s mlékem a mléčnými produkty (tis. tun)

Výrobek	Vývozy			Dovozy		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Mléko a smetana ¹⁾	854,2	822,1	836,1	75,3	95,0	53,7
Mléko a smetana ²⁾	36,0	37,5	36,7	7,4	11,0	7,6
Jogurty, kefirý aj.	61,1	64,9	60,3	40,2	36,4	37,0
Syrovátka	55,6	56,6	47,4	41,3	35,3	37,6
Máslo	3,8	4,4	3,0	24,2	22,4	20,4
Sýry, tvarohy	48,6	51,9	53,6	90,0	97,1	94,8

Pramen: ČSÚ – celní statistika (2017 – předběžná data)

¹⁾ nezahuštěná včetně syrového mléka pro zpracování

²⁾ zahuštěná

Tab. 9 Saldo a ceny dovážených a vyvážených mléčných výrobků

Výrobek	Saldo (tis. tun)		Dovoz (Kč/kg)		Vývoz (Kč/kg)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Mléko a smetana ¹⁾	+727,1	782,3	15,54	22,22	8,26	10,05
Mléko aj. ²⁾	+26,5	29,1	37,51	43,35	51,63	58,32
Jogurty, kefirý aj.	+28,5	23,3	28,94	30,07	24,94	26,22
Syrovátka	+21,3	9,8	9,99	10,18	14,64	21,33
Máslo	-18,0	-17,5	85,66	129,26	72,64	126,85
Sýry, tvarohy	-45,3	-41,1	79,75	89,43	84,81	88,79

Pramen: ČSÚ – celní statistika (2017 - předběžná data)

¹⁾ nezahuštěné, včetně syrového mléka pro zpracování

²⁾ mléko, zahuštěná smetana, sušené a kondenzované mléko

Tab. 10 Bilance zahraničního obchodu s mléčnými výrobky (mil. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
Vývoz	17 600	19 592	17 275	15 893	18 266
Dovoz	12 501	13 754	12 704	12 959	14 135
Saldo	+5 099	+5 838	+4 571	+2 934	+4 131

Pramen: ČSÚ – celní statistika

Významným faktorem ovlivňujícím výrobu, odbyt a nákupní ceny je spotřeba mléka a mléčných výrobků (tab. 11). V letech 2013 až 2017 se v přepočtu na obyvatele zvýšila spotřeba mléka a mléčných výrobků celkem (v hodnotě mléka) o 12,4 kg a 5,3 %, v roce 2017 se tento ukazatel meziročně mírně snížil (o 1,0 kg a 0,4 %).

Tab. 11 Spotřeba mléka a mléčných výrobků (kg/rok)

Druh/kg/rok	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Mléko a mléčné výrobky ²⁾	234,1	236,5	242,3	247,5	246,5
- z toho kravské mléko	234,0	236,4	242,2	247,4	246,4
- kozí mléko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Konzumní mléko kravské	62,2	60,1	60,5	60,3	61,3
Máslo	5,1	5,1	5,5	5,4	5,0
Sýry celkem	12,7	12,8	13,1	13,3	13,2
- tavené	2,2	2,1	2,0	2,0	1,9
- přírodní	10,5	10,7	11,1	11,3	11,3
Tvarohy	3,6	3,8	3,8	4,4	4,7
Ostatní mléčné výrobky	31,5	31,3	32,8	33,8	34,4
Mléčné konzervy	1,6	2,1	1,8	2,0	1,7

Pramen: ČSÚ – Spotřeba potravin

¹⁾ *předběžné údaje*

²⁾ *v hodnotě mléka celkem (bez másla)*

Jakost syrového kravského mléka

Systém kontroly kvality mléka zahrnuje hygienický dozor nad chovem dojníc a způsobem získávání mléka (SVS ČR), prověřování kvality dodávek mléka na sběrných místech (podle ujednání uvedeném v kupních smlouvách) a odběr a analýzy vzorků mléka (zpracovatel nebo pověřené laboratoře). Analytickou činnost v oblasti kontroly hygieny a jakosti nakupovaného mléka vykonávají akreditované laboratoře, z nichž největší podíl připadá na laboratoř ČMSCH, a. s. Zbývající vzorky jsou analyzovány v Centrální laboratoři Madeta Agro, a. s., se sídlem v Českých Budějovicích a ve dvou zahraničních laboratořích (v Sasku a Bavorsku).

Pro výkon veterinárního dozoru nad výrobou a zpracováním mléka využívá SVS ČR výsledky analýz parametrů stanovených hygienickými předpisy EU. Jedná se o obsah mikroorganismů při 30 °C, počet somatických buněk a obsah reziduí inhibičních látek. Tyto jakostní parametry jsou laboratořemi předávány do Informačního centra SVS.

Laboratorní analýzy - kontrola správnosti výsledků

Systém kontroly výsledků analýz vzorků mléka vychází z vazby rutinních laboratoří na laboratoře referenční. Jejich hlavním úkolem je pravidelná kalibrace a kontrola přesnosti (mezilaboratorními testy) kalibrace přístrojů k analýzám vzorků. V ČR jsou v provozu následující zřízeny tři národní referenční laboratoře pro syrové mléko:

- *Pro základní chemické složení syrového mléka (ve VÚM Praha)*
- *Pro somatické buňky (ve SVÚ Praha)*
- *Pro stanovení RIL (ve SVÚ Praha)*
- *Pro mikrobiologické kvalitativní ukazatele mléka (ve VÚM Praha)*

Do zkvalitňování systému kontroly jakosti nakupovaného mléka přispívají pracovníci laboratoří školením a zkouškami pracovníků odebírajících vzorky mléka, kontrolou vzorkovacích automatů na svozových cisternách a odborným poradenstvím v oblasti prvovýroby mléka, managementu chovu dojníc a využívání výsledků rozborů mléka.

Z výsledků za uplynulých deset let vyplývá, že jakost syrového mléka je poměrně stabilní a odpovídá stanoveným požadavkům. Za pozitivní je nutno považovat trend

zařazení doplňkových mikrobiologických parametrů mezi ukazatele k hodnocení jakosti mléka (tab. 12).

Analyzátoary FTIR (Fourier Transform Infra Red) umožňují rutinní stanovování obsahu tuku, bílkovin, laktózy, močoviny a dalších složek mléka. Výsledky jsou využitelné k hodnocení jakosti mléka, úrovně výživy a zdravotního stavu dojníc.

Výsledky kvalitativních ukazatelů mléka využívaných při zpeněžování uvádí tab. 12 a graf 1 a 2.

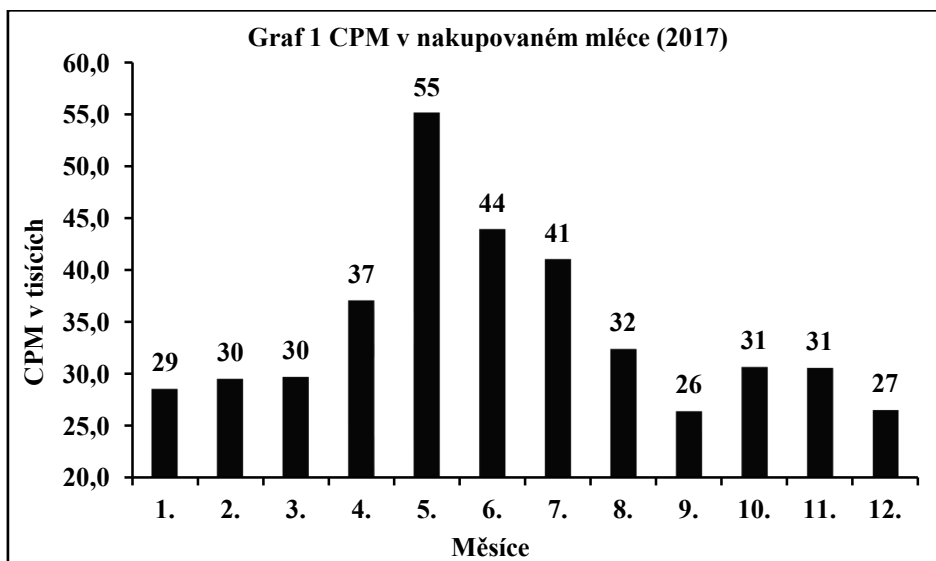
Tab. 12 Průměrné ukazatele jakosti syrového kravského mléka¹⁾

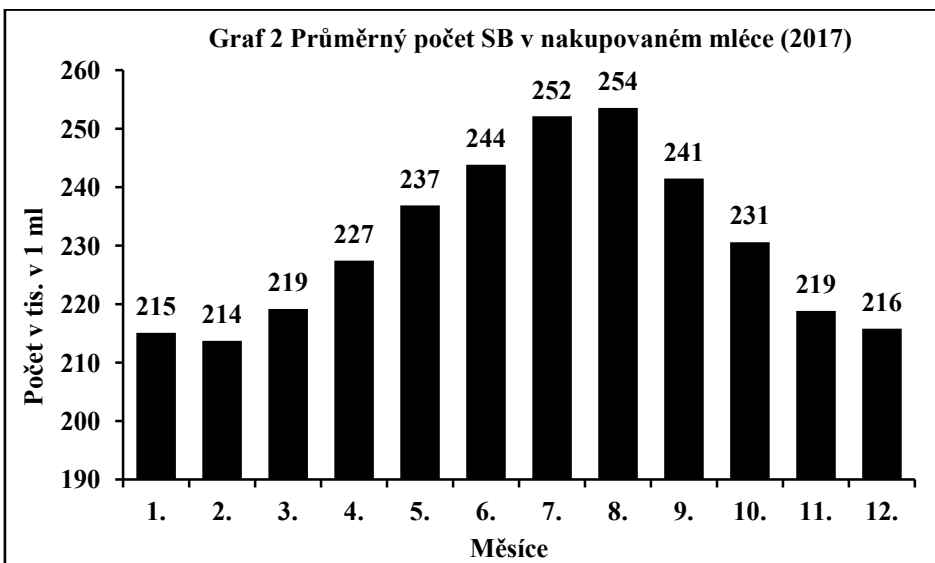
Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
CPM (tis./ml)	35,1	47,0	47,7	36,9	34,4
PSB (tis./ml)	241,0	234,0	240,0	223,0	230,9
RIL (% +)	0,16	0,08	0,10	0,14	0,06
Bod mrznutí $-(-m^{\circ}C)$	525,2	525,1	526,3	526,0	526,8
Bílkoviny (%)	3,41	3,44	3,39	3,44	3,47
Kasein (%)	2,68	2,69	2,64	2,68	2,75
Tuk (%)	4,01	4,00	3,99	4,05	4,03
TPS (%)	8,84	8,91	8,96	8,96	9,00
Močovina (mg/100ml)	25,47	26,42	25,00	25,71	22,90
VMK ²⁾ (mmol/100 g tuku)	0,67	0,93	0,84	0,82	0,89
Koliformní bakterie (v ml)	241	224	203	182	198
Termorezist. mikroorg. (tis./ml)	0,20	0,22	0,20	0,14	0,11
Psychotropní mikroorg. (tis./ml)	10,73	11,12	7,91	8,04	9,93
Sporotvorné m. o. (% +)	42,94	48,34	35,40	55,00	x

Pramen: ČMSCH, a.s.

¹⁾ *LRM Buštěhrad (bez CL Madeta Agro a dodávek do zahraničí)*

²⁾ *vyšší mastné kyseliny*

Systém detekce reziduí inhibičních látek (RIL) je založen na pravidelném hodnocení všech cisternových vzorků při příjmu v mlékárnách. V případě pozitivního zjištění jsou analyzovány jednotlivé vzorky příslušné svozové linky za účelem zjištění, kterým dodavatelem bylo mléko znehodnoceno. V laboratořích ČMSCH, a. s., se mimo tento základní systém provádějí rozbory RIL bazénových vzorků odebraných pro stanovení mikrobiologické kvality nakupovaného mléka z jednotlivých svozových míst. Výsledky potvrzují pokles na RIL pozitivních vzorků.

Průmyslové a spotřebitelské ceny vybraných mléčných výrobků

Tab. 13 uvádí průmyslové a spotřebitelské ceny vybraných mléčných výrobků. U všech sledovaných výrobků došlo meziročně v roce 2017 ke zvýšení cen.

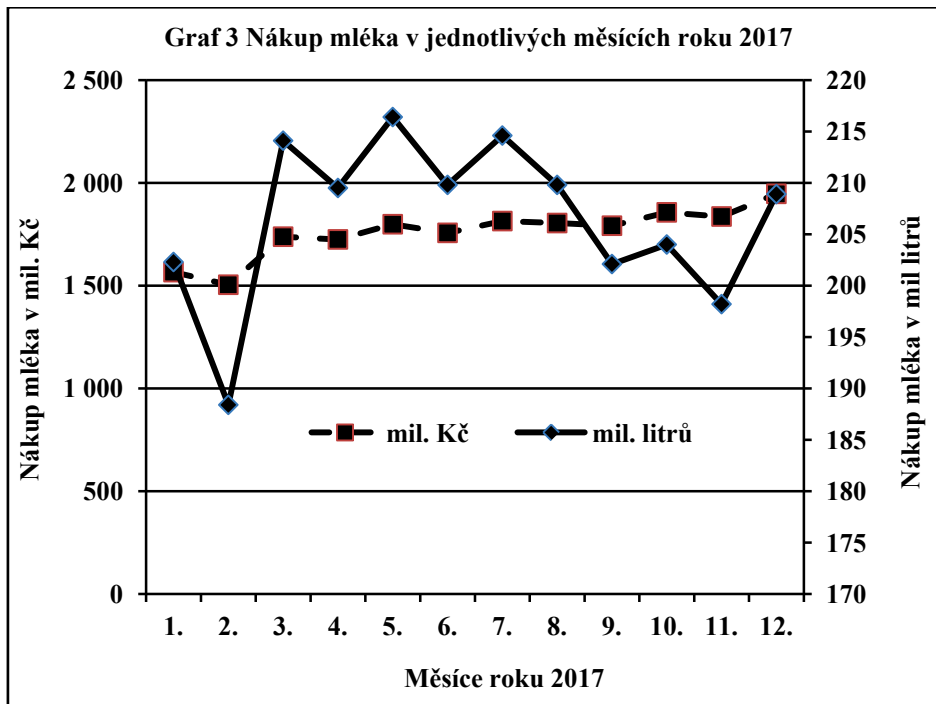
Tab. 13 Ceny mléka a vybraných mléčných výrobků v roce 2017

Ukazatel	Cena	Jednotka	2016	2017
Mléko polotučné	průmyslová	litr	11,30	11,48
Mléko polotučné pasterované	spotřebitelská	litr	17,99	19,59
Máslo	průmyslová	kg	94,78	136,33
Máslo čerstvé	spotřebitelská	kg	147,16	197,32
Eidamská cihla	průmyslová	kg	70,03	87,48
Eidamská cihla	spotřebitelská	kg	110,82	142,53

Zdroj: ČSU

Nákup a ceny mléka podle výkazu SFTR 6 – 12 a z údajů MZe

Podle výkazu MZe 6-12 došlo v roce 2017 meziročně ke zvýšení množství nakoupeného mléka. Významné bylo zvýšení nákupních cen syrového kravského mléka z 6,70 Kč za litr v roce 2016 na 8,55 Kč za litr v roce 2017. Vývoj nejdůležitějších ukazatelů souvisejících s nákupem mléka v jednotlivých měsících roku 2017 uvádí tab. 14 a 15.

Tab. 14 Ukazatele mlékárny nakoupeného mléka

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017
Nákup syrového mléka	mil. litrů	2 434,7	2 458,6	2 478,1
Vývoz syrového mléka	mil. litrů	174,2	186,4	218,0
Dovoz syrového mléka	mil. litrů	7,8	3,8	8,6
Obsah tuku	%	3,84	3,91	3,89
Obsah bílkovin	%	3,39	3,43	3,46
CZV za mléko celkem	Kč/litr	7,66	6,70	8,55

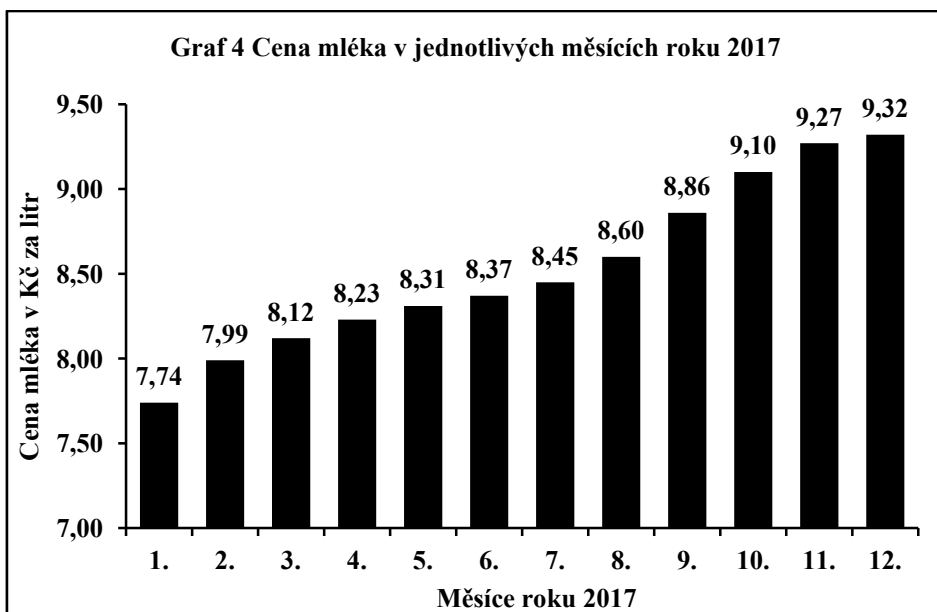
Pramen: MZe

Ekonomické ukazatele výroby mléka

Tab. 15 Nákup mléka a obsah jeho hlavních složek v roce 2017¹⁾

Měsíce	Nákup mléka na území ČR			Složky mléka (%)	
	mil. litrů	Kč/litr	mil. Kč	tuk	bílkoviny
Leden	202,3	7,74	1 565,7	4,05	3,53
Únor	188,4	7,99	1 504,3	4,00	3,50
Březen	214,1	8,12	1 738,0	3,91	3,45
Duben	209,5	8,23	1 724,7	3,89	3,42
Květen	216,4	8,31	1 798,6	3,86	3,41
Červen	209,8	8,37	1 756,6	3,75	3,36
Červenec	214,6	8,45	1 814,0	3,74	3,35
Srpen	209,8	8,60	1 804,4	3,76	3,36
Září	202,1	8,86	1 791,4	3,86	3,46
Říjen	204,0	9,10	1 856,3	3,94	3,53
Listopad	198,2	9,27	1 836,2	4,00	3,57
Prosinec	208,9	9,32	1 946,5	4,00	3,57

1) Zdroj: Mze

Mlékárenská výroba

Objem výroby hlavních mléčných výrobků v letech 2016 a 2017 uvádí tab. 16.

Tab. 16 Produkce mlékárenských výrobků

Ukazatel	Jedn.	2016	2017
Konzumní mléka celkem	mil. litrů	619,9	632,6
- čerstvé pasterované		111,8	123,9
- trvanlivé		505,9	505,6
- školní		2,2	3,1
Konzumní smetany celkem		57,8	58,5
Jogurty	tis. litrů	136,9	135,9
Kysané výrobky ostatní celkem	tis. litrů	49,1	48,9
Máslo a mléčné tuky celkem	tis. tun	37,8	36,1
- z toho máslo ve spotřeb. balení		21,0	18,9
Tvarohy		36,7	38,9
Sýry celkem		107,3	109,5
- přírodní		92,0	94,4
- tavené		15,3	15,1
Smetanové krémy		13,1	12,5
Tvarohové dezerty		7,0	7,5
Mléčné dezerty (pudinky apod.)		12,8	12,7
Sušená mléka celkem bez KDV		37,6	33,9
z toho: sušené odtučněné mléko		24,7	20,0
sušené plnotučné mléko		12,9	13,9
Kondenzované mléko		11,7	13,0
Syrovátka sušená		29,6	30,9
Syrovátka zahuštěná	36,5	36,0	

Pramen: MZe

Školní mléko

Významným projektem, který přispívá ke zlepšení zdravotního stavu a vytvoření vhodných stravovacích návyků u nejmladší generace, je „Mléko do škol“. Je určen žákům základních, středních a dalších škol. Přehled o výrobcích poskytovaných v rámci programu „Podpora spotřeby školního mléka“ ve školním roce 2016/2017 uvádí tab. 17.

Tab. 17 Přehled dodávek podporovaných mléčných výrobků do škol¹⁾

Ukazatel	Počet	září-prosinec 2016	leden-březen 2017	duben-červen 2017
Mléko polotučné neochucené	tis. kusů	509,9	370,0	275,1
	tun	129,4	94,4	70,1
Mléko polotučné ochucené	tis. kusů	3 425,5	2 486,9	1 779,6
	tun	855,7	624,0	446,1
Kysané mléko ochucené	tis. kusů	54,5	49,3	4,2
	tun	14,0	12,7	1,1
Mléka kysaná ostatní	tis. kusů	101,6	81,4	74,1
	tun	20,9	16,8	15,3
Jogurty neochucené, ovocné	tis. kusů	192,4	137,7	119,2
	tun	28,9	20,7	17,9
Jogurty ochucené ostatní	tis. kusů	226,1	175,0	156,9
	tun	33,9	26,2	23,5
Sýry čerstvé a tavené	tis. kusů	43,7	31,1	28,0
	tun	3,6	2,6	2,3
Sýry čerstvé ostatní a tvaroh	tis. kusů	155,9	116,6	98,7
	tun	12,5	9,3	7,9
Smetanový krém	tis. kusů	1 030,5	852,2	769,2
	tun	82,4	68,2	61,5
Počet škol	n	3 028	2 913	2 730
Počet dětí	tis.	638 701	618 385	596 193

Zdroj: SZIF, ke dni 5. 1. 2018

¹⁾ v rámci programu „Podpora školního mléka“ ve školním roce 2016/2017

Výrobní a ekonomické ukazatele výroby mléka v ČR v roce 2017

Průměrné ukazatele výroby mléka vycházejí z údajů získaných ve 107 podnicích s chovem dojnic za rok 2017 a zpracovaných ve VÚŽV Uhřetěves, v. v. i. Při průměru 8 507 litrů kolísala dojivost na krávu mezi podniky od 5 314 do 11 608 litrů. Dosažená průměrná dojivost je srovnatelná s výsledky stejného souboru podniků za rok 2016 (8 508 litrů) a podle ČSÚ o 285 litrů a 3,5 % vyšší než v ČR v roce 2017 (8 222 litrů).

Nejvyššími nákladovými položkami chovu dojených krav byly náklady na krmiva (42,8 %), pracovní náklady (13,5 %), odpisy krav (9,7 %) a režie (12,2 %). Tyto čtyři hlavní nákladové položky dosahují 78 % celkových nákladů výroby mléka, které byly za rok 2017 vykázány ve výši 8,90 Kč na litr prodaného mléka, 201 Kč na krmný den a 73,5 tis. Kč na dojnici. „Vedlejší“ výrobky (telata a statková hnojiva) snížily náklady o 5,2 % na 8,42 Kč na litr mléka, 191 Kč na krmný den a 70 tis. Kč na krávu a rok. Při průměrné nákupní ceně mléka 8,64 Kč za litr lze průměrný zisk za rok 2017 odhadnout na 0,21 Kč na litr prodaného mléka (rentabilita +2,4 %). Ekonomickou situaci výroby mléka zlepšily u souboru podniků přijaté dotace. Při započítání dotací vázaných na produkci (dojnice), přechodných vnitrostátních podpor (přežvýkavci), plateb na dobré životní podmínky a národních dotací (dotační program 19.A a 20.A) by se zisk zvýšil na 1,05 Kč na litr mléka a 8 649 Kč na krávu a rok.

Tab. 18 Základní ukazatele výroby mléka u souboru podniků (n = 107, 2017)

Ukazatel	Jedn.	Průměr	Min.	Max.	
Dojnic na podnik	n	572	127	2 200	
Dojivost (mléka) na krávu rok	litry	8 507	5 314	11 608	
Prodej mléka na krávu a rok		8 262	4 933	11 384	
Tučnost mléka	%	3,94	3,53	4,45	
Obsah bílkovin v mléce		3,50	3,21	3,79	
Počet somatických buněk	tis. ml.	213	93	401	
Dojnic na ošetřovatele	n	50	24	136	
Výroba mléka na ošetřovatele	tis. litrů	425	163	895	
Březost jalovic	po 1. inseminaci	%	60,7	39,9	94,9
	po všech inseminacích		59,3	38,0	95,1
Březost krav	po 1. inseminaci		41,2	20,0	68,0
	po všech inseminacích		42,0	26,7	63,7
Počet laktací stáda	n	2,4	1,9	4,9	
Inseminační index krav		2,1	1,4	3,2	
Laktační den	dny	173	150	208	
Věk při prvním otelení		784	690	930	
Mezidobí		394	364	442	
Servis perioda		111	79	148	
Inseminační interval		71	52	102	
Odchov telat na 100 krav	n	100	69	121	
Úhyny telat do odstavu	%	5,10	0,00	25,09	
Obměna stáda krav		34,09	15,23	57,23	

Zpracovali: Syrůček, Kvapilík, Burdych (2018)

Tab. 19 Ekonomické ukazatele výroby mléka (n=107)

Ukazatel, položka nákladů	Náklady na			
	krávu (Kč)	KD (Kč)	litr prodaného mléka	
			Kč	%
Krmiva jadrná	15 285	41,88	1,85	20,79
Krmiva objemná	11 227	30,76	1,36	15,27
Ostatní krmiva a steliva	4 960	13,59	0,60	6,75
Krmiva a steliva celkem	31 472	86,23	3,81	42,81
Pracovní náklady	9 889	27,09	1,20	13,45
Odpisy krav	7 136	19,55	0,86	9,71
Odpisy majetku	3 133	8,58	0,38	4,26
Veterinární výkony + léky a desinfekce	3 001	8,22	0,36	4,08
Opravy a udržování	1 922	5,27	0,23	2,61
Energie	1 514	4,15	0,18	2,06
Plemenářské výkony a inseminace	1 396	3,82	0,17	1,90
Pojištění majetku a krav	453	1,24	0,05	0,62
Ostatní nákladové položky	4 599	12,60	0,56	6,26
Režijní náklady	9 006	24,67	1,09	12,24
Náklady celkem	73 521	201,42	8,89	100,00
Odpočet vedlejších výrobků ¹⁾	3 846	10,54	0,47	5,23
Náklady na prodané mléko²⁾	69 675	190,88	8,42	94,77
Tržby za mléko	71 375	195,55	8,64	x
Zisk (bez dotací)	1 700	4,67	0,22	x
Dojivost na krávu	8 507	23,31	x	x
Prodej mléka na krávu	8 262	22,63	x	x
Dotace ³⁾	6 949	19,04	0,84	x
Zisk (včetně dotací)	8 649	23,69	1,05	x

Zpracovali: Syrůček, Kvapilík, Burdych (2018).

¹⁾ telata a statková hnojiva

²⁾ po odpočtu „vedlejších výrobků“

³⁾ do dotací se počítá podpora vázaná na produkci (dojnice), PVP (přežvýkavci), dobré životní podmínky zvířat a národní dotace (program 19.A a 20.A)

4. Produkce jatečného skotu

V období let 2013 až 2017 došlo k nárůstu početních stavů skotu celkem o 68 tis. a 5 %, přičemž počty dojených krav se zvýšily pouze o 3 tis. a 0,8 % a stavy krav bez TPM se zvýšily o 33 tis. a 18 % (tab. 20). Ve stejném období stagnovala produkce jatečného skotu, a to při zvýšení spotřeby hovězího masa o 1,2 kg a 16 % na obyvatele. Vývoz jatečného skotu a hovězího masa se zvýšil o 17 %, dovoz stejných komodit vykázal nárůst o 84 %, přičemž soběstačnost v produkci hovězího masa se snížila.

Tab. 20 Základní ukazatele produkce jatečného skotu a hovězího masa

Ukazatel	Jednotka	2013	2014	2015	2016	2017	
Početní stav skotu celkem ¹⁾	tis. ks	1 353	1 374	1 408	1 416	1421	
Z toho – dojně krávy ¹⁾	tis. ks	367	373	376	373	370	
– krávy bez TPM ¹⁾	tis. ks	185	191	204	211	218	
– krávy celkem ¹⁾	tis. ks	552	564	580	584	588	
Produkce jatečného skotu ²⁾	celkem	tis. t ž. hm.	164	170	175	173	166
	na krávu	kg ž. hm.	297	300	307	304	288
Spotřeba hovězího a telecího masa ³⁾	celkem	tis. t ž. hm.	116,7	120,9	124,3	132,0	136,3
	na osobu	kg/rok	7,6	8,0	8,2	8,6	8,8
Dovoz jateč. skotu a hov. masa	tis. t ž. hm.	42,4	44,3	53,7	67,7	78,1	
Vývoz jateč. skotu a hov. masa	tis. t ž. hm.	92,6	92,9	105,4	110,4	108,7	
Soběstačnost v produkci masa	%	146	141	141	131	122	

Pramen: ČSÚ, ČSÚ – statistika zahraničního obchodu, ÚZEI, MZe

¹⁾ podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. daného roku

²⁾ produkce na krávu je počítána z výroby v ž. hm. na průměrný stav krav v daném roce

³⁾ spotřeba za rok 2017 – odhad

Zahraněční obchod s hovězím masem

Výsledky zahraničního obchodu s čerstvým a zmrazeným hovězím masem (položky celního sazebníku 0201 a 0202) nejsou dlouhodobě příznivé (tab. 21). V roce 2017 dosáhlo negativní saldo 28 928 tun a 3 163 mil Kč. V letech 2013 až 2017 se zvýšil vývoz i dovoz hovězího masa. Vývoz se zvýšil o 37 % v tunách a o 53 % v Kč, dovozy vzrostly o 80 % v tunách a o 75 % v Kč. Výsledkem tohoto vývoje je zvýšení záporného salda zahraničního obchodu s hovězím masem o 15 tis. tun (o 105 %) a 1 467 mil Kč (o 86 %).

Tab. 21 Zahraniční obchod s hovězím masem

Rok	Vývoz			Dovoz			Saldo		
	tun	mil. Kč	Kč/kg	tun	mil. Kč	Kč/kg	tun	mil. Kč	Kč/kg
2013	8 330	845	101,46	22 417	2 541	111,00	-14 087	-1 696	-9,54
2014	7 729	778	100,64	23 398	2 589	110,67	-15 669	-1 811	-10,03
2015	9 334	1 072	114,84	23 893	3 210	119,36	-14 559	-2 138	-4,52
2016	11 117	1 282	115,30	34 027	3 878	113,96	-22 910	-2 596	+1,34
2017	11 450	1 291	112,73	40 378	4 454	110,32	-28 928	-3 163	+2,41

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu

Pozn: Rok 2017 – předběžně

Zahraníční obchod s živými zvířaty

Z tab. 22 a 23 je ve všech uvedených letech (2013 až 2017) patrný výrazný převis vývozu živého skotu nad dovozem při vyjádření v kusech, tunách i financích. Např. v roce 2017 dosáhl podíl dovozu na exportu živých zvířat 2,9 %, na hmotnosti zvířat 3,8 % a na tržbách 3,1 %.

Tab. 22 Dovoz živých zvířat podle celní statistiky

Rok	Kusů	Tun ž. hm.	Mil. Kč	Kč/kus
2013	2 648	868	51,7	19 539
2014	2 309	1 333	62,6	27 121
2015	12 241	3 932	311,7	25 464
2016	15 474	4 734	337,2	22 294
2017	7 185	3 317	157,3	21 888
Rozdíl¹⁾	+4 537	+2 449	+105,6	+2 349

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu

¹⁾ *mezi rokem 2017 a 2013.*

Pozn: Rok 2017 – předběžně

Tab. 23 Vývoz živých zvířat podle celní statistiky

Rok	Počet ks	Tun ž. hm.	Mil. Kč	Kč/ks
2013	200 734	77 135	3 847	19 163
2014	215 509	78 728	4 069	18 882
2015	249 859	88 086	5 003	20 023
2016	259 283	91 434	5 303	20 451
2017	246 534	87 525	5 155	20 909
Rozdíl¹⁾	+45 800	+10 390	+1 308	+1 746

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu

¹⁾ *mezi rokem 2017 a 2013.*

Pozn: Rok 2017 – předběžně

Zájem zahraničních chovatelů nejen o jatečný skot poukazuje na jeho dobrou jakost a na skutečnost, že čeští chovatelé svoji práci vykonávají dobře. Export živých zvířat je z hlediska chovatelů ve většině případů zřejmě ekonomicky výhodný, i když méně výhodný může být z celospolečenského hlediska. Jedná se do jisté míry o vývoz „suroviny“, která se po zpracování v zahraničí vrací do ČR s vyšší přidanou hodnotou a cenou.

Porážky jatečného skotu

Mezi roky 2015 až 2017 se snížil počet porážek jatečných býků o 7 700 kusů a 7,7 %, zvýšil se počet porážek jatečných krav o 3 300 kusů a 3,3 % a jalovic o 1 500 kusů a 6,8 % a počet porážek celkem poklesl o 2 900 kusů a 1,3 % (tab. 24).

Tab. 24 Porážky jednotlivých kategorií skotu

Kategorie	2015		2016		2017	
	tis. kusů	%	tis. kusů	%	tis. kusů	%
Býci ¹⁾	99,4	45,0	99,1	42,8	91,7	42,1
Krávy	99,1	44,9	109,1	47,1	102,4	47,0
Jalovice	22,2	10,1	23,2	10,1	23,7	10,9
Celkem	220,7	100,0	231,4	100,0	217,8	100,0
Telata	8,0	3,6	7,9	3,4	7,2	3,3

Pramen: ČSÚ

¹⁾ pouze býci, počet porážek volů ve sledovaném období byl zanedbatelný

Ekonomické ukazatele produkce jatečného skotu

Za roky 2013 až 2017 (tab. 25) nebyl zjištěn jednoznačný trend vývoje farmářských cen zemědělských výrobců jatečných býků, jalovic a krav, tendence k mírnému růstu se projevila u průmyslových cen hovězího předního s kostí a zadního bez kostí a výraznější nárůst mezi krajními roky hodnocené časové periody spotřebitelských cen u hovězího předního s kostí (o 14,31 Kč za kg) a zadního bez kostí (o 11,13 Kč za kg).

Tab. 25 CZV¹⁾ jatečného skotu (Kč/kg ž. hm.) a ceny hovězího masa (Kč/kg)

Kategorie	Jedn.	2013	2014	2015	2016	2017	
CZV ¹⁾	býci tř. SEUR	Kč/kg ž. hm.	45,99	47,54	48,66	48,13	48,67
	jalovice tř. SEUR		38,42	37,75	38,67	37,39	38,34
	krávy tř. EUR		36,51	35,14	36,15	34,81	35,99
	skot celkem tř. SEUR		42,74	44,46	45,30	44,55	45,26
CPV ²⁾	hovězí přední s kostí	Kč/kg	74,55	75,62	76,35	77,46	80,06
	hovězí zadní bez kostí		148,99	149,60	145,12	144,80	150,66
SC ³⁾	hovězí přední s kostí		105,95	107,84	109,25	112,06	120,26
	hovězí zadní bez kostí		206,51	204,55	202,92	206,32	217,64

Pramen: ČSÚ a TIS^{CR} SZIF

¹⁾ CZV = ceny zemědělských výrobců

²⁾ CPV = ceny průmyslových výrobců

³⁾ SC = spotřebitelské ceny dle ČSÚ

Průměrné nákupní ceny jatečného skotu (býků, jalovic, krav a telat) uvádí tab. 26. Vedle výše cen za roky 2015 až 2017 je z ní zřejmý vliv zpeněžování v živém a jakostních (obchodních) tříd na nákupní ceny uvedených kategorií jatečného skotu.

Tab. 26 Průměrné nákupní ceny jatečného skotu (Kč/kg)

Kategorie	Jakost	2015	2016	2017
Býci	v živém	47,06	46,95	48,67
Mladí býci	SEU	85,84	84,93	86,66
	ROP	74,05	74,20	71,55
Jalovice	v živém	37,12	35,77	40,28
	SEU	70,71	71,04	72,11
	ROP	60,42	62,94	63,30
Krávy	v živém	30,56	29,58	31,69
	SEU	61,68	62,63	69,86
	ROP	51,89	53,77	55,36
Telata jatečná savá	v živém	51,23	55,32	61,42
	JUT	90,55	88,07	93,60

Pramen: ČSÚ

Z tab. 27 jsou patrné rozdíly v realizačních cenách býků, jalovic a krav mezi kraji ČR. Pro porovnání jsou využity údaje ČSÚ o cenách v živém za prosinec 2017.

Tab. 27 Rozdíly v realizačních cenách jednotlivých kategorií skotu podle krajů¹⁾

Kraj	Býci jateční ²⁾	Jalovice ²⁾	Krávy ²⁾
Středočeský	48,01	34,10	31,60
Jihočeský	47,01	39,63	32,06
Plzeňský	46,88	39,51	31,58
Ústecký kraj	46,99	35,89	32,84
Královehradecký	48,35	41,26	31,41
Pardubický	48,57	36,71	32,23
Vysočina	46,81	35,40	31,36
Jihomoravský	48,37	38,40	31,81
Olomoucký	47,30	34,25	31,30
Zlínský kraj	49,10	39,35	30,42

Pramen: ČSÚ

¹⁾ průměrné ceny v prosinci roku 2017

²⁾ v živém

Odhad ekonomických ukazatelů výkrmu skotu

Tabulka 28 uvádí kalkulaci nákladů, výnosů a rentability výkrmu skotu vycházejících z dotazníkového šetření pracovníků VUŽV, v. v. i., v 16 podnicích s výkrmem skotu v ČR za rok 2017. V jednom podniku byli v průměru vykrmováni 203 býci, a to od 217 do 712 kg živé hmotnosti. Při průměrné délce výkrmu 450 dnů se průměrný denní přírůstek hmotnosti pohyboval kolem 1 100 gramů. Ztráty v průběhu výkrmu dosáhly 4,9 %. Jatečná hmotnost (JUT) 396 kg odpovídala jatečné výtěžnosti 55,5 %, za 1 kg JUT utržili dodavatelé jatečných zvířat 89,16 Kč.

Celkové roční náklady dosáhly 24 306 Kč na kus a 67 Kč na krmný den. Po odečtení ceny statkových hnojiv (2 103 Kč), přepočtu na délku výkrmu (450 dnů) a započítání ceny zástavu (217 kg x 65,23 Kč/kg) vycházejí celkové náklady na výkrm býka do porážkové hmotnosti 41 537 Kč. Nákladům (41 537 Kč) a tržbám za prodaného býka 33 534 Kč odpovídá průměrná ztráta kolem 8 000 Kč, přičemž průměrné dotace sniží ztrátu zhruba na 5 100 Kč na býka (rentabilita -12 %). Součet nákladů na zástav, krmiva, mzdy a režie dosáhl 77 % celkových nákladů výkrmu. Poněvadž krmiva se na celkových nákladech podílejí kolem 57 %, existují hlavní možnosti úspor obvykle u této položky. Jedná se o zvýšení kvality a produkčního efektu objemných krmiv a o ekonomické vynakládání jaderných krmiv.

Tab. 28 Rentabilita výkrmu skotu v roce 2017 (n=16)

Položka	Na KD (Kč)	Na kus (Kč)	%
Krmiva	37,88	13 827	56,9
Pracovní náklady	7,19	2 625	10,8
Veterinární výkony	0,32	116	0,5
Odpisy majetku	2,46	898	3,7
Energie a PHM	1,60	582	2,4
Režie	4,24	1 546	6,3
Ostatní	12,91	4 711	19,4
Náklady na rok	66,60	24 305	100,00
Náklady po odpočtu statkových hnojiv	60,83	22 203	91,35
Náklady na dobu výkrmu	75,04	27 391	x
Cena zástavu	38,76	14 146	x
Náklady výkrmu celkem	113,80	41 537	x
Tržby za prodej jatečného skotu	91,88	33 534	x
Zisk/ztráta bez dotací	-21,92	-8 003	x
Míra rentability (%)		-19,27	
Dotace	8,02	2 928	x
Zisk/ztráta včetně dotací	-13,90	-5 074	x
Míra rentability (%)		-12,22	

Nákupní ceny vykázané SZIF (TIS) uvádějí tab. 29 až 32.

Tab. 29 Ceny jatečného skotu v ČR (1. 1. až 7. 1. 2018)

Kategorie	Třída jakosti	Kusů		Ø hmotnost (kg)		Kč/kg jat. hmotn.
		n	%	v živém	v mase	
Mladí býci	E	6	1,0	877	483	92,72
	U	147	25,7	796	439	89,67
	R	286	50,0	697	384	87,26
	O	118	20,6	579	319	82,27
	P	15	2,7	436	240	72,77
	Celkem	572	100,0	693	382	86,94
Býci	E	2	1,0	1 063	585	93,00
	U	19	9,4	824	454	88,44
	R	120	59,1	739	407	85,51
	O	58	28,5	609	336	81,74
	P	4	2,0	350	193	60,00
	Celkem	203	100,0	705	389	84,95
Krávy	U	25	2,9	890	459	72,61
	R	228	26,6	702	362	69,48
	O	368	43,0	581	300	61,05
	P	235	27,5	467	241	49,52
	Celkem	856	100,0	591	305	61,37
Jalovice	R	24	24,2	585	310	70,83
	O	49	49,5	461	244	66,18
	P	26	26,3	354	188	57,76
	Celkem	99	100,0	463	245	65,91

Pramen: SZIF (TIS)

Tab. 30 Nákupní ceny jatečného skotu (Kč/kg živé hmotnosti)

Kategorie skotu	Prosinec			Leden až prosinec		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Skot celkem	39,24	38,19	39,13	39,42	38,20	38,74
Skot celkem tř. SEUR	44,70	44,72	45,09	45,54	44,55	45,26
Býci tř. SEUR	48,00	48,65	48,20	48,66	48,13	48,67
Jalovice tř. SEUR	37,33	37,33	38,74	38,67	37,39	38,34
Krávy tř. EUR	34,75	33,92	36,61	36,15	34,81	35,99

Pramen: SZIF (TIS)

Tab. 31 Reprezentativní ceny jatečného skotu (za jatečnou hmotnost)¹⁾

Země	Kč za kg jatečné hmotnosti	
	mladí býci R3	býci nad 2 roky R3
ČR	89,72	89,26
Německo	102,98	92,15
Rakousko	103,05	92,76
Slovensko	87,04	86,50
EU celkem	99,12	87,27

Pramen: SZIF; vlastní výpočet

¹⁾ průměr cen za období 19. 3. až 25. 3. 2018, při kurzu 1 EUR = 25,54 Kč

Tab. 32 Reprezentativní ceny jatečného skotu (za jatečnou hmotnost)¹⁾

Země	Kč za kg jatečné hmotnosti		
	Mladí býci R3	Cena v ČR	Rozdíl ČR
ČR	89,72	89,72	x
Německo	102,98	89,72	-13,26
Francie	99,86	89,72	-10,14
Itálie	99,76	89,72	-10,04
Nizozemsko	83,77	89,72	+5,95
Rakousko	103,05	89,72	-13,33
Slovensko	87,04	89,72	+2,68
EU celkem	99,12	89,97	-9,15

Pramen: SZIF; vlastní výpočet

1) průměr cen za období 19. 3. až 25. 3. 2018, při kurzu 1 EUR = 25,54 Kč

5. Výsledky kontroly užítkovosti dojených krav

Kontrola užítkovosti (KU) se řídí pravidly mezinárodní organizace ICAR (Mezinárodní výbor pro kontrolu užítkovosti). Vedle těchto pravidel existují národní pravidla pro KU. V ČR se jedná např. o Zákon o šlechtění a plemenitbě, o zásady a metodiky vydávané ČMSCH, a. s., o normy ISO a další předpisy.

V únoru 2018 byla Valným shromážděním ICAR schválena nová pravidla pro kontrolu mléčné užítkovosti skotu. Mezi jejich hlavní zásady patří:

- Jsou využitelná pro různé systémy kontroly mléčné užítkovosti
- Vymezuje prostor pro flexibilitu při provádění KU
- Definují zlatý standard, doporučené postupy a tolerované postupy KU
- Týkají se všech částí KU (odběry vzorků až výstupy pro chovatele, kontrola aj.)
- Obsahují doporučení pro odběry vzorků a identifikaci stád, krav a vzorků mléka
- Rozdělují vlastnosti a znaky v KU na povinné a dobrovolné (volitelné)
- Upravují postup KU při dojení v nových technologiích (dojící roboty aj.)
- Upravují i některá doporučení pro databáze, přenos dat a kontroly
- Nově specifikují problematiku kontroly kvality aj.

V roce 2018 plánují pracovníci ICAR v ČR kontrolní audit zaměřený na komplex činností souvisejících s plemenářskou prací u dojeného skotu.

ČR zastupuje v organizaci ICAR od roku 1991 ČMSCH, a. s., od roku 2015 je členem ICAR i Chovatelské družstvo Impuls, družstvo.

Tab. 33 Rozsah kontroly užítkovosti v ČR

Rok	Dojnic (Ø stav) ¹⁾	Krav v KU ²⁾		Metoda KU (% krav)		
		celkem	% ³⁾	A4 (A4P)	A4A	AT (A4T)
2013	372 748	350 162	93,9	66,4	33,2	0,4
2014	370 721	354 835	95,7	64,0	35,6	0,4
2015	368 234	356 594	96,8	61,1	38,0	0,9
2016	371 197	352 832	95,1	58,9	40,5	0,6
2017	364 642	349 978	96,0	49,4	50,1	0,5

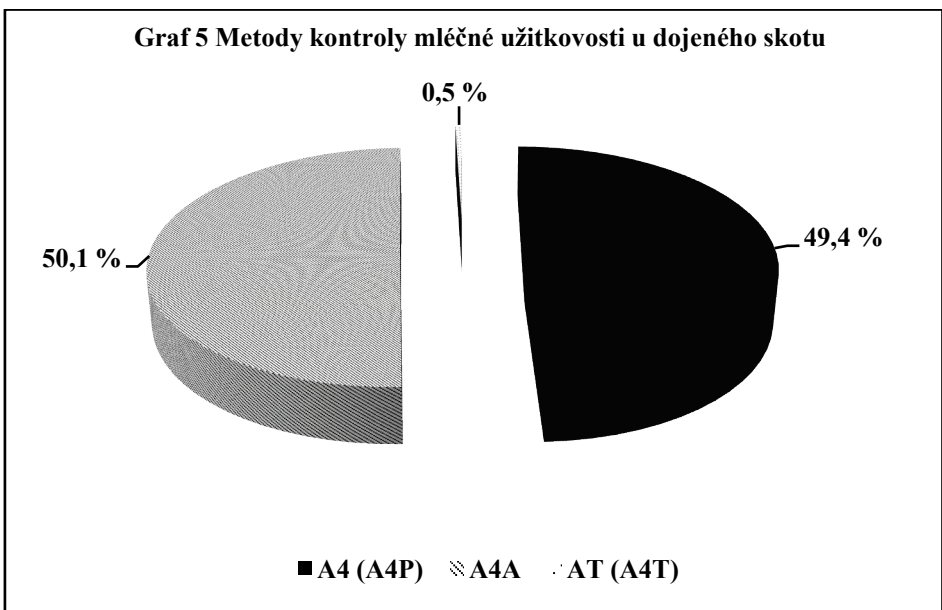
Pramen: ¹⁾ ČMSCH, a. s. a ²⁾ ČSÚ

³⁾ z celkového počtu dojnic

S posledním dnem měsíce září roku 2017 skončil kontrolní rok 2016/2017. Uváděné výsledky KU (zjištěné metodou A) zpracované za kontrolní rok trvající od 1. 10. do 30. 9. dalšího kalendářního roku, se vztahují ke konci příslušného kontrolního roku.

V roce 2017 bylo do kontroly užítkovosti zapojeno 349 978 krav, což je 96,0 % jejich celkových stavů ve stejném roce. Mírný pokles počtu krav v KU (o 0,8 %) byl zřejmě ovlivněn poklesem počtu krav celkem o 1,8 %. Podíl krav zapojených do KU dlouhodobě převyšuje 93,0 %. Tento podíl řadí ČR v rámci členských zemí ICAR mezi státy s nejvyšším podílem krav v kontrole užítkovosti.

Graf 5 Metody kontroly mléčné užitkovosti u dojeného skotu

Stejně jako v minulých letech došlo i v roce 2017 k poklesu podílu metody KU A4 (A4P), v jejímž rámci se odebírá poměrný vzorek mléka z celkového výdojku, pod 50 %. Naproti tomu roste podíl metody A4A se zjišťováním množství nadojeného mléka podle celkového výdojku, resp. podle součtu dílčích výdojků za kontrolní den. K analýzám je odebírána alternativní vzorek (jeden měsíc z večerního a druhý měsíc z ranního dojení). Obsah složek mléka je korigován podle speciálních certifikovaných metodik. Podíl této metody překročil poprvé v právě ukončeném kontrolním roce 50 %. Podíl metody AT byl stejně jako v minulých letech zanedbatelný (tab. 33).

Nejvyšší podíl (51 %) na provádění terénní KU v ČR mělo Družstvo pro kontrolu užitkovosti v ČR. Je to zřejmé z tab. 34 která zahrnuje 99,5 % dojnic zařazených do kontroly užitkovosti prováděné metodou A. Na konci února 2018 zajišťovalo Družstvo pro kontrolu užitkovosti v ČR terénní KU v chovech, kterou dříve zajišťovaly společnosti:

- CRV Czech Republic, spol. s r. o.
- CBS - Czech Breeding Services s. r. o.
- ABS cz, s.r.o.
- Tři oblasti, kde zajišťovala dříve KU společnost Natural spol. s r. o.

Počet podniků a stájí zapojených do kontroly užitkovosti se v letech 2013 až 2017 snižoval. V roce 2017 bylo do kontroly užitkovosti zapojeno 1 094 podniků a 1 328 stájí. V roce 2017 došlo meziročně k poklesu počtu podniků, stájí a krav (tab. 35). Dlouhodobě dochází ke zvyšování průměrné velikosti podniků a stájí podle počtu krav. V roce 2017 připadalo na jeden podnik 320 krav a na jednu stáj 264 krav (graf 6). Průměrná velikost podniků a stájí patří mezi nejvyšší v rámci států Evropské unie i v rámci členských zemí ICAR.

Tab. 34 Stavý krav v kontrole užítkovosti podle oprávněných organizací¹⁾

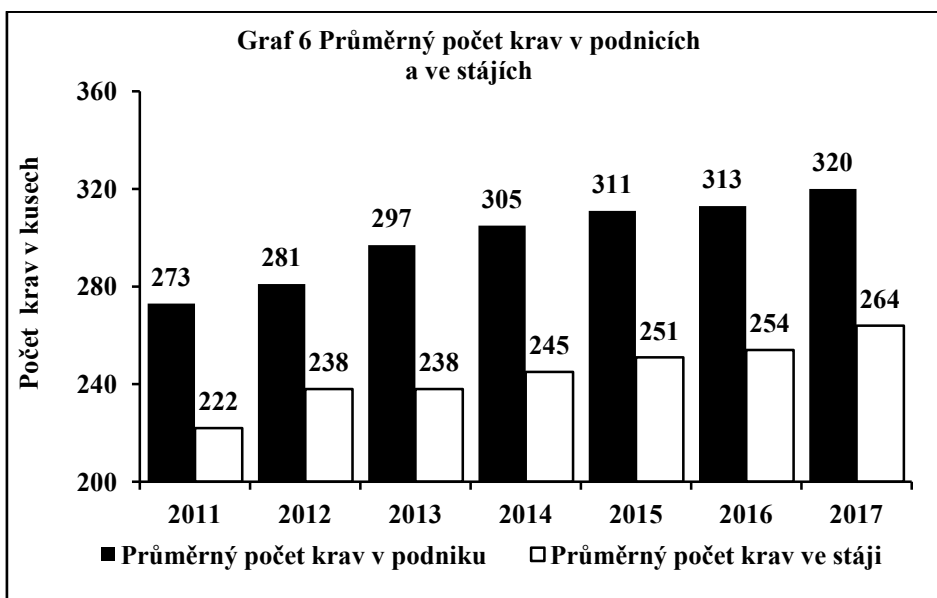
Organizace	Krav v KU			celkem	
	A4P	A4A	AT	krav	%
Družstvo pro KU v ČR	104 525	72 902	1 002	178 429	51,0
Reprogen	29 752	8 608	171	38 531	11,0
Chovservis	16 675	9 826	39	26 540	7,6
AGRO Měřín	7887	18 001	0	25 888	7,4
Jihočeský chovatel	3 480	16 805	187	20 472	5,8
Natural	2 009	14 067	16	16 092	4,6
Společnost pro KU	2 417	12 544	0	14 961	4,3
Inplem Říčany	1 780	10 188	629	12 597	3,6
ISB Genetic	6 077	3 337	0	9 414	2,7
Plemko	1 127	3 956	0	5 083	1,4
Zdeněk Holub	2 037	0	88	2 125	0,6
Celkem	177 766	170 234	2 132	350 132	100,0

¹⁾ k 1. 1. 2018, bez metody B a F

Tab. 35 Počet podniků a stájí s chovem krav v kontrole užítkovosti

Rok	Podniků	Krav v KU	Krav/podnik	Stáji s KU	Krav/stáj
2013	1 179	350 162	297	1 471	238
2014	1 162	354 835	305	1 446	245
2015	1 147	356 594	311	1 419	251
2016	1 125	352 832	314	1 385	255
2017	1 094	349 978	320	1 328	264

Pramen: ČMSCH, a. s.

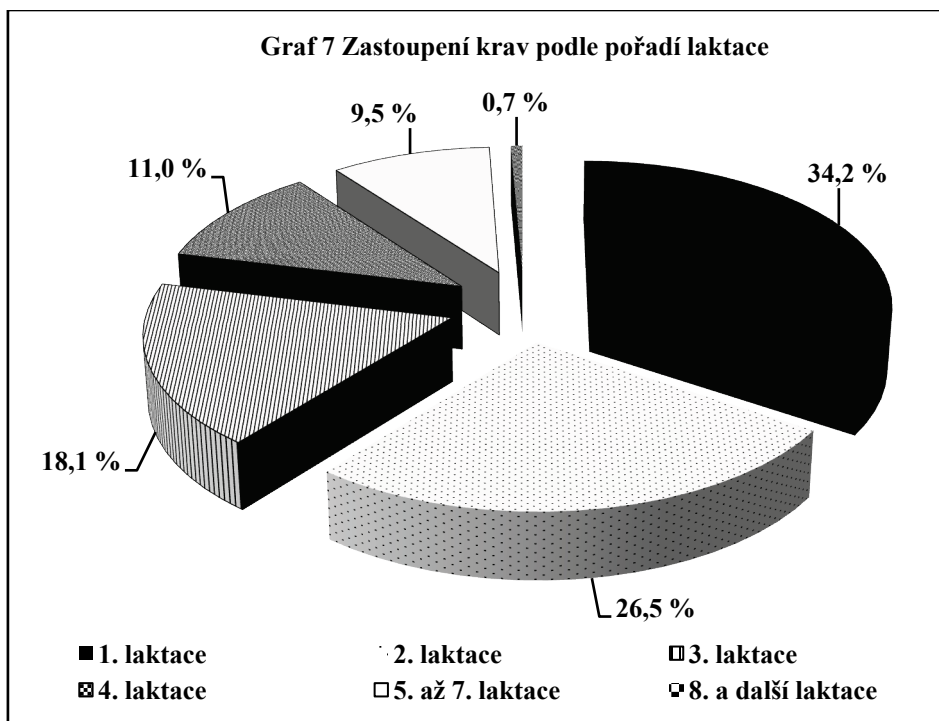

V největším počtu podniků s KU (v 58,4 %) se chovalo více než 200 krav. Na 20 % podniků s chovem více než 500 krav připadlo 47,5 % krav (tab. 36). V souladu s velikostí podniků se vyvíjela i situace s rozdělením stájí podle průměrné velikosti. Z tab. 36 je patrné, že 30 % krav se chovalo ve stájích s kapacitou nad 500 kusů.

Tab. 36 Podniky a stáje v KU podle počtu chovaných krav v roce 2017

Počet krav	Podniky (n = 1 094)			Stáje (n = 1 328)	
	podniků (%)	stáji/podnik	krav (%)	stáji (%)	krav (%)
1 až 10	2,4	1,0	0,0	2,6	0,0
11 až 30	3,7	1,0	0,3	3,9	0,3
31 až 50	4,3	1,0	0,6	4,0	0,6
51 až 100	13,1	1,0	3,0	14,4	4,1
101 až 150	8,9	1,0	3,5	9,7	4,6
151 až 200	9,2	1,1	5,2	10,8	7,3
201 až 300	16,1	1,1	12,6	18,8	17,9
301 až 400	12,0	1,1	13,0	13,8	18,0
401 až 500	10,3	1,3	14,3	10,1	16,9
Nad 500	20,0	1,7	47,5	11,9	30,3
Celkem	100,0	1,2	100,0	100,0	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

Podíl krav na prvních třech laktacích kolísal v letech 2013 až 2017 mezi 78,8 až 79,7 % (tab. 37). Průměrné pořadí laktace se ve sledovaném období nezměnilo (2,4). Dlouhodobě je v kontrole užítkovosti nejvyšší podíl krav na prvních třech laktacích.

Tab. 37 Zastoupení krav (%) v kontrole užítkovosti podle pořadí laktace

Rok	Krav (tis.)	Pořadí laktace						
		1.	2.	3.	4.	5. až 7.	8. a další	Ø
2013	350,2	35,4	26,6	17,7	10,4	9,3	0,6	2,4
2014	354,8	35,0	26,3	17,8	10,6	9,5	0,8	2,4
2015	356,6	34,2	26,7	18,0	10,7	9,7	0,7	2,4
2016	352,8	34,4	26,2	18,3	10,8	9,6	0,7	2,4
2017	350,0	34,2	26,5	18,1	11,0	9,5	0,7	2,4

Pramen: ČMSCH, a. s.

Z tab. 38 je patrné, že v roce 2017 došlo meziročně ke zvýšení dojivosti, obsahu tuku a bílkovin. V roce 2017 dosáhla průměrná dojivost krav v KU 8 734 kg mléka, obsah tuku 3,93 %, obsah bílkovin 3,43 % a obsah laktózy 4,98 %. V roce 2017 ukončilo normovanou laktaci 292 347 krav.

Z dalších ukazatelů zjišťovaných kontrolou užítkovosti je patrné snižování věku při prvním otelení a délky mezidobí v letech 2013 až 2017. Pořadí laktace se dlouhodobě nemění a je stabilní (tab. 39).

Tab. 38 Výsledky kontroly mléčné užítkovosti krav (hlavní ukazatele)

Rok	Krav ¹⁾	Dny	Mléko (kg)	Tuk		Bílkoviny		Lakt. %
				%	kg	%	kg	
2013	285 422	297	8 267	3,84	317	3,38	280	4,93
2014	287 502	297	8 370	3,86	323	3,39	284	4,90
2015	294 740	297	8 537	3,85	329	3,40	291	4,94
2016	296 266	296	8 725	3,88	339	3,39	296	5,02
2017	292 347	296	8 734	3,93	343	3,43	299	4,98

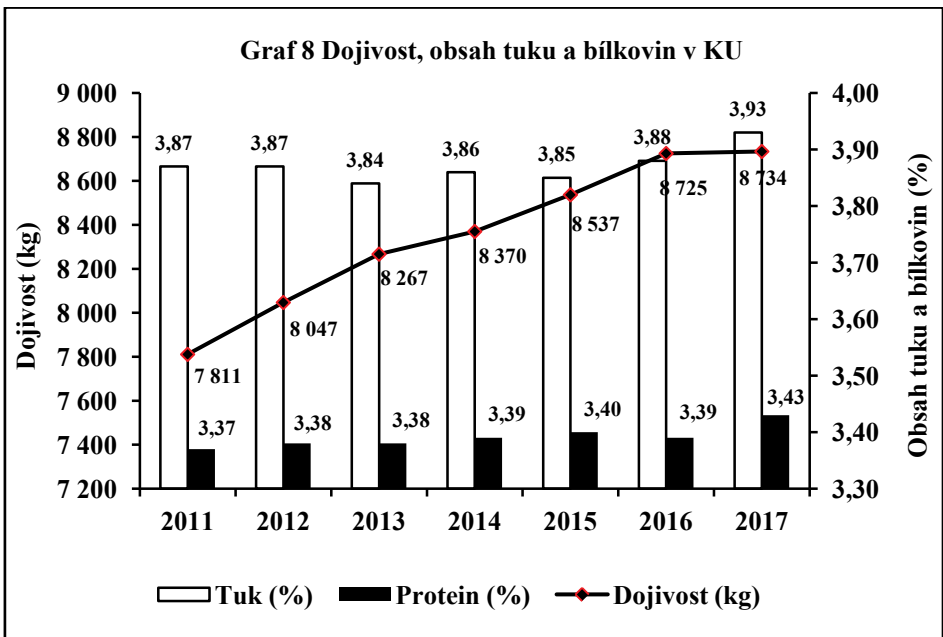
Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ počet krav s uzávěrkou za normovanou laktaci

Tab. 39 Výsledky kontroly mléčné užítkovosti krav (doplňkové ukazatele)

Rok	Normované laktace	Pořadí laktace	Index P _{2:1}	1. otelení (měs./dnů)	Mezidobí (dnů)
2013	285 422	2,4	88,5	26/19	406
2014	287 502	2,4	88,6	26/12	407
2015	294 740	2,4	89,4	26/06	404
2016	296 266	2,4	89,5	26/01	401
2017	292 347	2,4	89,2	25/27	401

Pramen: ČMSCH, a. s.

Z počtu normovaných laktací lze odvodit, že větší podíl krav v KU (a tím i jejich celkových stavů) se dlouhodobě chová v horské a podhorské oblasti (60 % v roce 2017) než v oblasti nížinné (40,0 %). Z výsledků v tab. 40 vyplývá, že v roce 2017 bylo stejně jako ve všech dalších letech vyšší dojivosti krav dosaženo v nížinné oblasti. V nížinné oblasti se krávy poprvé telí při nižším věku a vykazují delší mezidobí, v horské a podhorské oblasti je dosahováno vyššího obsahu tuku a bílkovin v mléce. Výsledky jsou do určité míry ovlivněny skladbou plemen krav v jednotlivých výrobních oblastech.

Tab. 40 Výsledky kontroly užítkovosti podle výrobních oblastí

Rok	Výr. obl. ¹⁾	Krávy		Mléko kg	Tuk %	Bílkoviny		První otel. ²⁾	Mezid. dnů
		tis.	%			%	kg		
2012	H	172,1	59,8	7 717	3,92	3,40	263	27/10	405
	N	115,9	40,2	8 536	3,79	3,35	286	25/28	410
2013	H	170,9	59,9	7 994	3,88	3,40	272	27/06	403
	N	114,5	40,1	8 674	3,78	3,35	291	25/25	409
2014	H	172,0	59,8	8 080	3,90	3,41	275	26/29	405
	N	115,5	40,2	8 804	3,81	3,36	296	25/18	410
2015	H	176,9	60,0	8 244	3,89	3,43	283	26/22	403
	N	117,9	40,0	8 976	3,80	3,37	302	25/13	406
2016	H	177,5	59,9	8 449	3,91	3,42	289	26/16	400
	N	118,8	40,1	9 137	3,84	3,36	307	25/09	402
2017	H	175,0	59,9	8 454	3,95	3,45	292	26/11	399
	N	117,3	40,1	9 151	3,89	3,40	311	25/07	403

Pramen: ČMSCH, a. s. ¹⁾ H = podhorská a horská, N = nížinná oblast

²⁾ věk při prvním otelení (měsíc/dnů)

S růstem průměrné dojivosti na krávu se snižuje podíl krav v intervalech s nejnižší užitkovostí a stoupá podíl krav v intervalech s vyšší dojivostí. Pokles podílu krav je patrný v intervalech do 7 000 kg mléka, při vyšší dojivosti se podíl krav ve většině případů zvyšuje. Pozoruhodný je nárůst podílu krav v intervalu nad 10 tis. kg mléka z 21,1 % v roce 2013 na 27,8 % v roce 2017 (tab. 41).

Tab. 41 Podíl krav v KU podle dojivosti krav za normované laktace (%)

Rok	Normov. laktací	Mléka na krávu za normovanou laktaci (tis. kg)						
		do 5	5 až 6	6 až 7	7 až 8	8 až 9	9 až 10	nad 10
2013	285 422	5,5	9,5	14,9	17,6	17,2	14,2	21,1
2014	287 502	5,0	9,1	14,4	17,4	17,0	14,4	22,7
2015	294 740	4,4	8,2	13,4	16,8	17,1	14,9	25,2
2016	296 266	3,7	7,0	12,3	16,4	17,5	15,5	27,6
2017	292 347	3,6	6,9	12,5	16,5	17,3	15,4	27,8

Pramen: ČMSCH, a. s.

Stejně jako v minulých letech pokračoval trend zvyšování produkce mléka za normované laktaci (graf 8). V roce 2017 bylo ukončeno 297 347 laktací, dojivost dosáhla 8 734 kg mléka, obsah tuku 3,93 % a obsah bílkovin 3,43 % (tab. 42).

Tab. 42 Užitkovost krav v KU podle pořadí laktace za rok 2017

Pořadí laktace	Laktací	Mléko kg	Tuk		Bílkoviny		Věk ¹⁾ mezidobí
			%	kg	%	kg	
1.	104 001	7 998	3,93	314	3,43	274	25/27
2. a další	188 346	9 140	3,92	359	3,42	313	401
Celkem	297 347	8 734	3,93	343	3,43	299	x

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ věk při prvním otelení (měsíců/dnů), délka mezidobí ve dnech

Z tab. 43 vyplývá, že i v roce 2017 byly hlavními plemeny holštýnské (57,1 %) a české strakaté (35,3 %), na ostatní plemena a kříženky pak zbývalo pouze 1,5 % laktací. Nejvyšší produkce mléka za normovanou laktaci dosáhly krávy holštýnského plemene (9 740 kg), jejich české strakaté vrstevnice nadojily o 2 443 kg a 25 % mléka za laktaci méně. Obsah tuku a bílkovin byl o 0,20 a 0,19 % vyšší v mléce českých strakatých než holštýnských dojnic, mezidobí bylo o 15 dnů kratší u českých strakatých a věk při prvním otelení byl přibližně o tři měsíce nižší u holštýnských krav. Z dalších plemen je zajímavá průměrná produkce mléka za normovanou laktaci krav braunvieh (8 167 kg), vysoký obsah tuku (4,75 %) a bílkovin (3,75 %) v mléce krav plemene ayrshire apod.

Tab. 43 Výsledky kontroly užítkovosti podle plemen v roce 2017 v ČR

Plemeno ¹⁾	Laktací n	Mléko kg	Tuk %	Bílk. %	1. otel. měs./dny	Mezid. dny
holštýnské HR51 % a více	166 911	9 740	3,85	3,36	24/26	407
české strakaté C 51 % a více	103 268	7 297	4,05	3,55	27/24	392
montbéliarde	2 065	7 968	4,14	3,56	26/26	384
braunvieh	1 261	8 167	4,09	3,58	27/8	403
jersey	796	6 994	4,75	3,75	24/30	402
normanské 75% a více	146	6 445	4,10	3,57	27/17	401
ayrshire	35	6 820	4,27	3,47	29/28	404
ostatní plemena a kříženky	17 865	7 861	4,00	3,48	27/04	397

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ klasifikace plemen v KU platná od kontrolního roku 2009/10

Tab. 44 Zastoupení ukončených laktací v kontrole užítkovosti (%)

Rok	Podíl laktací v KU (%) při délce laktace (dnů)				celkem
	305	240 až 304	do 240; krávy		
			zaprahlé	vyřazené	
2013	56,8	27,7	7,3	8,2	100,0
2014	56,0	29,1	7,2	7,7	100,0
2015	55,0	29,9	7,2	7,9	100,0
2016	54,3	30,2	7,3	8,2	100,0
2017	52,8	31,4	7,2	8,6	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

Tab. 45 Vyřazování, pořadí laktace a délka mezidobí krav v KU

Rok	Krav v KU (tis.)		Vyřazeno krav %		Ø pořadí laktace ³⁾	Mezidobí dnů
	celkem	vyřazeno ¹⁾	celkem ¹⁾	zdrav. ²⁾		
2013	350,2	122,0	34,8	28,5	3,6	406
2014	354,8	115,2	32,5	26,4	3,6	407
2015	356,6	117,1	32,8	26,8	3,7	404
2016	352,8	123,4	35,0	28,1	3,7	401
2017	350,0	117,7	33,6	27,4	3,7	401

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ celkem (100 %) – včetně krav vyřazených z důvodu zrušení KU

²⁾ ze zdravotních důvodů;

³⁾ vyřazených krav

Vedle údajů o produkci jsou v rámci KU sledovány a hodnoceny další ukazatele, jako jsou např. počty a délka ukončených laktací krav, počty laktací s délkou do 240 dnů (tab. 44).

Podle údajů v tab. 45 se v roce 2017 meziročně o 1,4 % snížil podíl krav vyřazených z chovu celkem, z toho o 0,7 % klesl podíl krav vyřazených ze zdravotních důvodů. V důsledku nižší obměny stáda se snížil počet krav vyřazených z KU ze 123,4 tis. v roce 2016 na 117,7 tis. v roce 2017. V pětiletém období byla poměrně stabilní průměrná

laktace z chovu vyřazených krav (3,6 a 3,7) a mírně se zkrátilo průměrné mezidobí na 401 dnů.

Hlavní příčiny vyřazování krav z chovu nevykazují v průběhu let výraznější kolísání (tab. 46). Zdravotní důvody se zhruba pohybují mezi 84 a 85 %, na zootechnické důvody pak zbývá 15 až 16 %. Poměrně nízkou variabilitou se vyznačují i specifikované příčiny vyřazování. Z pětiletých údajů je možno usuzovat na mírné trendy poklesu vyřazování pro nízkou užitkovost, nárůstu vyřazování z ostatních zootechnických důvodů, nižší podíl poruch plodnosti a vyšší podíl onemocnění vemene. Stabilní pozici si udržuje vyřazování z důvodu vysokého věku a těžkých porodů.

Tab. 46 Příčiny vyřazování krav v KU¹⁾ v ČR (%)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
Nízká užitkovost	9,4	9,5	9,0	8,7	8,3
Vysoký věk	1,1	1,1	0,9	1,0	1,0
Ostatní zootechnické důvody	4,3	4,7	5,6	6,3	6,1
Zootechnické důvody celkem	14,8	15,3	15,5	16,0	15,4
Poruchy plodnosti	22,2	22,3	21,1	21,5	19,6
Těžké porody	11,0	10,3	10,3	10,1	10,0
Onemocnění vemene	8,6	8,4	8,8	8,5	9,3
Ostatní zdravotní důvody	43,4	43,7	44,3	43,9	45,7
Zdravotní důvody celkem	85,2	84,7	84,5	84,0	84,6

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ bez krav vyřazených z důvodu zrušení KU

Doplňkovým ukazatelem charakterizujícím dlouhověkost je průměrné pořadí laktace krav a jejich podíly na jednotlivých laktacích. Ve sledovaných ukazatelích v tab. 47 nebyly v letech 2013 až 2017 zaznamenány výraznější výkyvy.

Tab. 47 Průměrné pořadí laktace krav v kontrole užitkovosti

Rok	Průměrné pořadí laktace		Krav na laktacích (%)	
	II. a vyšší	celkem	III. a vyšší	V. a vyšších
2013	3,1	2,4	38,0	10,0
2014	3,1	2,4	38,7	10,2
2015	3,2	2,4	39,2	10,5
2016	3,2	2,4	39,5	10,4
2017	3,2	2,4	39,4	10,3

Pramen: ČMSCH, a. s.

Analýzy vzorků mléka v laboratořích ČMSCH, a. s.

Vzorky mléka odebrané v chovech pracovníky oprávněných organizací a připravené na svozných místech jsou sváženy do laboratoře vozidly ČMSCH, a. s. Celý proces je organizován na základě objednávky příslušné oprávněné organizace. Na základě smluv uzavřených s oprávněnými organizacemi zajišťuje ČMSCH, a. s., laboratorní kontrolu a zpracování podkladů z terénní KU. Od roku 2017 existuje pouze jednotný vzorek.

Rozbory pro účely zpeněžení v laboratořích ČMSCH, a. s.

V rámci smluvně zajištěných analýz pro mlékárny (a organizace nakupující mléko) hodnotí laboratoř ČMSCH, a. s., jakost bazénových vzorků mléka ke stanovení jeho nákupní ceny.

Celkový počet analýz v rámci KU v laboratoři ČMSCH, a. s., se v posledních letech zvyšuje.

Vybrané ukazatele KU krav holštýnského plemene

V rámci holštýnské a RED holštýnské populace v KU se v posledních letech zvyšuje podíl čistokrevných krav a vysokopodílových kříženek. V období 2013 až 2017 se zvýšily počty laktací i dojivost čistokrevných černostrakatých krav (tab. 48).

Tab. 48 Vývoj užitkovosti čistokrevných holštýnských krav v KU (H 100 %)

Rok	Laktací	Mléko (kg)	Tuk (%)	Bílk. (%)	Bílk. (kg)	Mezidobí
2013	120 645	9 426	3,73	3,30	311	415
2014	125 106	9 552	3,77	3,30	316	416
2015	131 879	9 724	3,75	3,32	323	413
2016	135 429	9 878	3,78	3,31	327	409
2017	138 000	9 875	3,83	3,35	330	408

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.

Průměrnou užitkovost krav podle plemenných skupin v roce 2017 uvádí tab. 49 a za jednotlivé laktace tab. 50. Se snižováním podílu holštýnské krve se u černostrakatých holštýnských krav snižuje dojivost a zvyšuje se obsah tuku a bílkovin v mléce.

Tab. 49 Užitkovost plemenných skupin krav holštýnského plemene v roce 2017

Plemenná skupina	Laktací	Mléko (kg)	T (%)	Bílk. (%)	1. otelení mės./dnů	Mezid. dnů
H 100%	138 000	9 875	3,83	3,35	24/23	408
H 88 %	5 546	9 662	3,87	3,37	25/03	410
H 75-87 %	9 769	9 314	3,90	3,40	25/03	402
H 51-74 %	4 117	8 865	3,95	3,43	25/17	394
H 51 % >	157 432	9 806	3,84	3,35	24/25	407
R 100%	4 922	8 812	4,14	3,53	25/19	405
R 88 %	560	9 079	4,15	3,55	25/23	413
R 75-87 %	1 595	8 558	4,12	3,55	25/28	409
R51-74 %	2 402	8 291	4,08	3,54	26/08	402
R 51 % >	9 479	8 653	4,12	3,54	25/25	405
H, R 51 % >	166 911	9 740	3,85	3,36	24/26	407

Pramen: ČMSCH, a. s.

Tab. 50 Užítkovost holštýnských krav v roce 2017 (H a R 51% a více)

Pořadí laktace	Počet uzávěrek	%	Mléko kg	Tuk		Bílkoviny		Věk ¹⁾ mezidobí
				%	kg	%	kg	
1.	64 694	38,8	8 839	3,86	341	3,37	298	24/26
2. a další	102 217	61,2	10 311	3,85	397	3,36	346	407
Celkem	166 911	100,0	9 740	3,85	375	3,36	327	x

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ věk při prvním otelení (měsíce/dny), mezidobí (dny)

Nejvyšší produkce tuku a bílkovin 1 378 kg dosáhla v roce 2017 kráva číslo CZ 161806972 z Pomoraví Babice, a. s. Na páté laktaci nadojila 17 445 kg mléka při obsahu tuku a bílkovin 4,18 a 3,71 %. Stejně produkce tuku a bílkovin dosáhla kráva číslo CZ 256851921 z VOD Zdislavice, která na páté laktaci nadojila 18 411 kg mléka. U jedné krávy dojivost překročila 20 000 kg mléka. Ukazatele užítkovosti celé desetičlenné skupiny dojnic jsou výborné (tab. 51).

Tab. 51 Krávy holštýnského plemene s nejvyšší užítkovostí v roce 2017

Chovatel	Číslo krávy	Poř. lakt.	Mléko kg ¹⁾	Obsah %		T + B (kg)
				bílk.	tuku	
Pomoraví Babice a.s.	CZ161806 972	5.	17 445	3,71	4,18	1 378
VOD Zdislavice	CZ256851 921	5.	18 411	3,32	4,16	1 378
Pomoraví Babice a.s.	CZ174937 972	3.	16 721	3,64	4,41	1 346
ZS Ostřetín, a.s.	CZ260535 953	3.	20 201	3,40	3,21	1 335
Pomoraví Babice a.s.	CZ191254 972	3.	17 114	3,55	4,11	1 310
VOD Zdislavice	CZ339958 921	2.	18 427	3,23	3,84	1 303
ZS Ostřetín, a.s.	CZ171560 953	4.	17 391	3,48	3,84	1 274
VOD Zdislavice	CZ308531 921	3.	17 189	3,24	4,16	1 272
ZS Ostřetín, a.s.	CZ288182 953	2.	16 459	3,68	4,04	1 271
Agras Bohdalov, a.s.	CZ486695 961	3.	18 255	3,28	3,67	1 268
Průměr	x	3,3	17 761	3,45	3,96	1 314

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.

¹⁾ za normované laktace

Přehled nejlepších stájí s chovem holštýnských dojnic podle produkce tuku a bílkovin uvádí tab. 52. Je z ní patrné, že vysoké užítkovosti (ve všech stájích byla překročena dojivost 11 tis. kg mléka) dosahují dojnice tohoto plemene v malých i ve velkých stádech.

Tab. 52 Stáje s chovem holštýnských krav s nejvyšší užitkovostí¹⁾ v roce 2017

Chovatel	Počet laktací	Mléko kg	Tuk %	Bílk. %	T+B ¹⁾ kg	Mezid. dny
Vyjídaček R. Vyšehorky	28	13 367	3,75	3,17	926	420
ZS Ostřetín, a. s.	551	12 597	3,80	3,49	919	420
Agras Bohdalov, a. s.	707	12 930	3,71	3,30	907	406
Pomoraví Babice a. s.	162	12 086	4,00	3,34	887	451
Rozvodí Černov, s. r. o.	473	12 301	3,87	3,27	879	405
ZEAS a.s. pod Kunětic. h.	482	12 107	3,82	3,34	866	410
Osev a. s. Chrudim	437	11 986	3,90	3,28	860	406
Jílek Jan, Hunčice	71	11 484	4,04	3,36	850	458
ZP Ostrov, a. s.	436	12 007	3,66	3,35	843	401
Mespol Medlov, a. s.	394	11 864	3,76	3,33	843	393
ZEM, a. s. Nový Bydžov	411	11 672	3,87	3,34	841	411
Průměr	377	12 218	3,83	3,32	875	416

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.

¹⁾ pořadí podle produkce tuku a bílkovin

Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s., sleduje a hodnotí krávy s celoživotní užitkovostí 100 tis. kg mléka a více. Seznam deseti nejlepších uvádí tab. 53. Průměrná celoživotní užitkovost (146 831 kg mléka) je pozoruhodná stejně jako produkce nad 150 tis. kg mléka u tří krav.

Tab. 53 Krávy holštýnského plemene s nejvyšší celoživotní užitkovostí v roce 2017

Podnik	Číslo krávy	Lakt. n	Mléko kg ¹⁾	Obsah % ²⁾		B (kg)
				bílk.	tuk	
ZF Rolnička Lipanovice	CZ056354 246	13	157 989	3,09	4,26	4 302
Agro, družstvo Záhoří	CZ101648 205	11	156 587	2,90	3,44	3 857
Agro, družstvo Záhoří	CZ044130 265	12	151 835	3,02	3,58	4 025
CZF Miller, Svrkyně	CZ044207 328	8	149 335	3,11	3,34	3 754
ZERAS a.s.	CZ063536 614	10	143 455	3,00	3,42	3 958
Oseva a.s. Chrudim	CZ003562 953	10	143 015	3,26	3,38	4 303
ZERAS a.s.	CZ063505 614	9	142 576	3,19	3,42	4 176
ZDV Novoveselsko	CZ136637 614	11	142 560	2,96	3,27	3 727
Kopecký Pavel, Jiřetice	CZ137153 921	7	142 381	3,08	3,09	3 508
CRF, s.r.o. Dvory n. Luž.	CZ018348 203	10	138 578	3,14	3,32	3 529
Průměr	x	10,1	146 831	3,08	3,45	3 914

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.

1) za celé ukončené laktace (údaje zahrnují i období laktace nad 305 dnů)

2) za normované laktace

V roce 2017 bylo do testace zařazeno 42 holštýnských býků, přičemž při poměrně vysoké meziroční variabilitě (tab. 54) lze usuzovat na snižující se trend jejich počtů v testaci.

Tab. 54 Přehled počtu testovaných býků H plemene

Zdroj	Kusů				2017	
	2013	2014	2015	2016	kusů	%
Import býka	1	4	16	10	15	35,7
Import embrya	0	0	1	3	2	4,8
Import spermatu	42	28	28	3	22	52,4
Z domácího chovu	15	13	12	4	3	7,1
Celkem	58	45	57	20	42	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

Vybrané ukazatele krav českého strakatého plemene v KU

Nejvyšší podíl krav v KU tvořily krávy plemenné skupiny C 88 % a více a nejnižší pak krávy plemenné skupiny C 51–74 % (tab. 55).

Tab. 55 Užítkovost plemenných skupin krav českého strakatého skotu v roce 2017

Plemenná skupina	Počet laktací	Mléko kg	Tuk %	Bílkoviny		1. otelení měs./dnů	Mez. dnů
				%	kg		
C 88 % a více	75 476	7 317	4,05	3,56	260	27/19	390
C 75–87 %	22 096	7 235	4,06	3,54	256	28/18	396
C 51–74 %	5 696	7 285	4,06	3,52	256	28/06	403
C 51 % a více	103 268	7 297	4,05	3,55	259	27/24	392

Pramen: ČMSCH, a. s.

V roce 2017 dosáhla průměrná dojivost vypočítaná z 103 268 laktací 7 297 kg mléka, přičemž byla dojivost na 2. a dalších laktacích vyšší než na laktaci první (tab. 56).

Tab. 56 Užítkovost českých strakatých krav dle pořadí laktace (2017)

Pořadí laktace	Počet laktací ¹⁾		Mléko kg	Tuk		Bílkoviny		Věk ²⁾ mezidobí
	n	%		%	kg	%	kg	
1.	31 901	30,9	6 507	4,09	266	3,58	233	27/24
2. a další	71 367	69,1	7 650	4,04	309	3,54	271	392
Celkem	103 268	100,0	7 297	4,05	296	3,55	259	x

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ počet krav s uzávěrkou za normovanou laktaci

²⁾ věk krav při 1. otelení (měsíců/dnů), délka mezidobí (dnů)

V tab. 57 jsou uvedeny ukazatele deseti českých strakatých krav s nejvyšší produkcí bílkovin za normovanou laktaci. Nejvyšší produkce této významné složky mléka (582 kg) dosáhla dojnice číslo CZ 340029921 na druhé laktaci z VOD Zdislavice. Kromě průměrné produkce 524 kg bílkovin a 561 kg tuku je u této skupiny krav pozoruhodná i průměrná produkce mléka za normovanou laktaci (14 529 kg).

Tab. 57 Krávy českého strakatého plemene s nejvyšší užitkovostí (2016/2017)¹⁾

Podnik	Číslo krávy (CZ)	Poř. lakt.	Mléko kg	Obsah %		Bílk. (kg)	Tuk (kg)
				bílk.	tuku		
VOD Zdislavice	340029 921	2.	15 726	3,70	3,88	582	610
VOD Zdislavice	340077 921	2.	16 425	3,44	3,74	565	614
VOD Zdislavice	340016 921	3.	15 768	3,48	3,86	549	609
ZD Klučov-Lhota	414429 961	5.	14 462	3,59	3,97	519	574
AGRO Liboměřice a.s.	285758 953	2.	13 416	3,85	3,78	516	507
SVOM s.r.o.	421873 931	3.	14 518	3,54	4,22	514	613
VOD Zdislavice	256755 921	5.	14 350	3,57	3,83	513	550
VOD Zdislavice	194781 921	7.	15 260	3,30	3,68	504	562
Havlíčková Borová a.s.	551644 961	2.	13 840	3,64	3,45	504	477
ZD Chýšky	526022 931	2.	12 692	3,93	3,85	499	489
ZD Vendolí	218397 952	4.	13 366	3,70	4,20	494	562
Průměr	x	3,4	14 529	3,61	3,86	524	561

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s., seřazeno podle kg bílkovin

¹⁾ za normované laktace

Tab. 58 uvádí pořadí deseti nejúspěšnějších stájí s chovem českých strakatých krav v KU podle produkce bílkovin za normované laktace v roce 2017. Na prvních třech pozicích se umístily dojnice z Agrodružstva Načeradec, Slavíkova a Dlouhé Vsi.

Tab. 58 Stáje českého strakatého plemene s nejvyšší užitkovostí¹⁾ v roce 2017

Stáje	Počet laktací	Mléko (kg)	Obsah (%)		Bílk. (kg)	Mezid. (dnů)
			tuku	bílk.		
AGRODR. Načeradec	56	9 943	3,91	3,46	344	399
Slavíkov	62	9 991	3,73	3,42	342	384
Dlouhá Ves	143	9 551	3,85	3,50	334	396
Vadin	37	9 811	3,72	3,37	330	376
České Heřmanice	351	9 142	3,93	3,61	330	385
Žďárky - 101	82	9 111	4,22	3,58	326	397
Velké Němčice	522	9 112	4,32	3,54	323	375
Hornošín	232	9 063	4,18	3,56	322	397
Veselská Lhota VKK	444	9 057	4,20	3,56	322	374
Radešinská Svratka SCH	388	8 882	4,06	3,59	319	360
Průměr	232	9 366	4,01	3,52	329	384

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.

¹⁾ stáje seřazeny podle kg bílkovin

Výsledky KU užitkovosti v malých i větších stájích poukazují na skutečnost, že i krávy s kombinovanou užitkovostí mohou mít velmi dobrou produkci mléka, mezidobí kratší než 400 dnů, u většiny stájí pak na možnost úspěšné kombinace vysoké užitkovosti a dobré plodnosti krav.

Tab. 59 Krávy českého strakatého plemene s nejvyšší celoživotní užitkovostí¹⁾

Podnik	Číslo krávy (CZ)	Počet lakt.	Mléko (kg)	Obsah (%)		T + B (kg)
				bílk.	tuk	
VOD Zdislavice	125416 101	11	125 371	3,38	3,84	8 899
VOD Zdislavice	020598 921	12	115 712	3,47	3,81	7 855
ZD Nová Ves - Víška	140458 502	13	114 873	3,47	3,30	7 774
AGRO Podlesí, a.s.	129128 921	9	111 424	3,43	3,86	6 977
HD Určice, družstvo	018461 971	11	111 160	3,63	3,84	7 719
DVPM Slavíkov	045924 961	11	108 860	3,20	3,34	6 937
ALA a.s. Řepníky	110020 953	10	107 352	3,19	3,74	6 953
ZS Nalžovice a.s.	032174 921	11	107 048	3,52	3,82	7 379
AGROSPOL VOD Bubovice	000343 921	10	106 796	3,26	3,87	7 163
VSP GROUP, a.s.	114622 601	11	105 903	3,33	3,75	6 851
Průměr	x	10,9	111 450	3,39	3,72	7 451

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.; seřazeno podle kg mléka

¹⁾ za kontrolní rok 2016/2017

Celoživotní užitkovosti deseti českých strakatých krav s nejvyšší produkcí mléka za celý produkční věk uvádí tab. 59.

Ukazatele užitkovosti špičkových krav českého strakatého plemene a nejlepších stájí potvrzují potenciální i v praxi realizovanou schopnost k vysoké produkci mléka a jeho hlavních složek, v mnoha případech i při uspokojivé plodnosti. Zkušenosti z těchto předních podniků by měly být využity ke zlepšení výrobních a ekonomických ukazatelů produkce mléka i v dalších chovech.

V roce 2017 bylo do testace zařazeno 39 býků českého strakatého plemene (tab. 60).

Tab. 60 Původ testovaných býků v letech 2013 až 2017 (plemeno C)

Původ	Kusů				2017	
	2013	2014	2015	2016	kusů	%
Import býka	3	0	0	3	5	12,8
Import embrya	0	0	0	0	1	2,6
Import spermatu	3	3	0	0	2	5,1
Domácí chov	62	65	50	40	31	79,5
Celkem	68	68	50	43	39	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

6. Kontrola užítkovosti (KU) masných plemen skotu

Masná plemena, resp. krávy bez TPM, jsou jedinou kategorií skotu, jejichž početní stavy se dlouhodobě zvyšují, mimo jiné v důsledku významné ekonomické podpory tohoto způsobu chovu. K 1. 4. 2017 se jich chovalo 222 tis. kusů. Kontrolu užítkovosti masných plemen podle národních a mezinárodních směrnic vykonávají pracovníci Českého svazu chovatelů masného skotu, z. s. V roce 2017 prověřili zástupci ICAR kontrolu užítkovosti a identifikaci masných plemen skotu, příští audit v roce 2019 prověří dodržování pravidel ICAR.

Výsledky kontroly užítkovosti

K posouzení úrovně chovu krav bez TPM a realizaci opatření ke zlepšování výsledků je využívána analýza ukazatelů získaných v rámci KU, která se provádí od roku 1991. Kontrolní rok trvá od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku. Rok uváděný v této kapitole je rokem, v němž byla KU za příslušné období uzavřena.

Tab. 61 Početní stavy krav masných plemen v kontrole užítkovosti (KU)

Rok	Krav bez TPM			Narozeno telat ¹⁾	
	celkem	v KU	%	celkem	natalita ²⁾
2012	178 089	18 674	10,5	15 361	80,0
2013	184 597	19 084	10,3	15 489	82,0
2014	191 331	19 655	10,3	16 817	86,8
2015	203 958	20 051	9,8	17 818	89,7
2016	211 237	21 005	9,9	18 284	89,1

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

¹⁾ živě narozená telata

²⁾ na 100 krav průměrného stavu

Z tab. 61 je patrné, že v letech 2012 až 2016 se počet krav chovaných v systému bez TPM zvýšil o 33,1 tis. a 18,6 %, počet krav v KU ve stejném období vzrostl 2 331 kusů a 12,5 %. Podíl krav zapojených do kontroly užítkovosti se pohyboval na úrovni kolem 10 %. V roce 2016 bylo do kontroly užítkovosti zapojeno 21 005 krav (9,9 % z celkového počtu krav).

Tab. 62 Stavby krav podle podílu krve masného plemene

Zkratka	Podíl masného plemene	2014	2015	2016
A	Kráva masných plemen 100 %	15 870	16 715	17 820
B	Krávy 88 až 99 % masných plemen	1 569	1 328	1 404
C	Krávy 75 až 87 % masných plemen	1 103	984	915
D	Krávy 50 až 75 % masných plemen	909	830	741
K	Krávy s podílem C a bez původu	204	194	125
Celkem zapojeno krav		19 655	20 051	21 005

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Hlavním ekonomicky významným ukazatelem chovu masných krav je plodnost, resp. počet odchovaných telat na 100 krav (tab. 61). V letech 2012 až 2015 došlo ke zvýšení počtu odchovaných telat na 100 krav. V roce 2016 se meziročně tento nárůst zastavil a došlo k poklesu počtu narozených telat na 100 krav z 89,7 na 89,1 %. V letech 2012 až 2016 nebyla v žádném roce překročena hranice 90 % počtu narozených telat na 100 krav.

V kontrole užítkovosti masných plemen skotu převažují čistokrevné krávy s podílem 100 % krve masných plemen (tab. 62).

Tab. 63 Počty krav masných plemen a kříženek v KU k 30. 9. daného roku

Plemeno	Zkratka	2014	2016		
			krav	% ¹⁾	% ²⁾
aberdeen angus	AA	3 644	4 022	94,5	19,1
belgické modré	BM	28	43	76,7	0,2
blonde d'Aquitaine	BA	687	775	76,3	3,7
galloway	GA	349	397	85,4	1,9
gasconne	GS	653	650	98,2	3,1
hereford	HE	926	1 026	82,0	4,9
highland	HI	434	417	95,2	2,0
charolais	CH	6 201	6 523	82,6	31,0
limousin	LI	2 134	2 507	87,8	11,9
masný simentál	MS	3 603	3 387	78,0	16,1
Ostatní ³⁾	x	409	573	73,1	2,7
piemontese	PI	432	520	71,2	2,4
salers	SA	155	201	100,0	1,0
Celkem	x	19 655	21 041	84,9	100,0

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

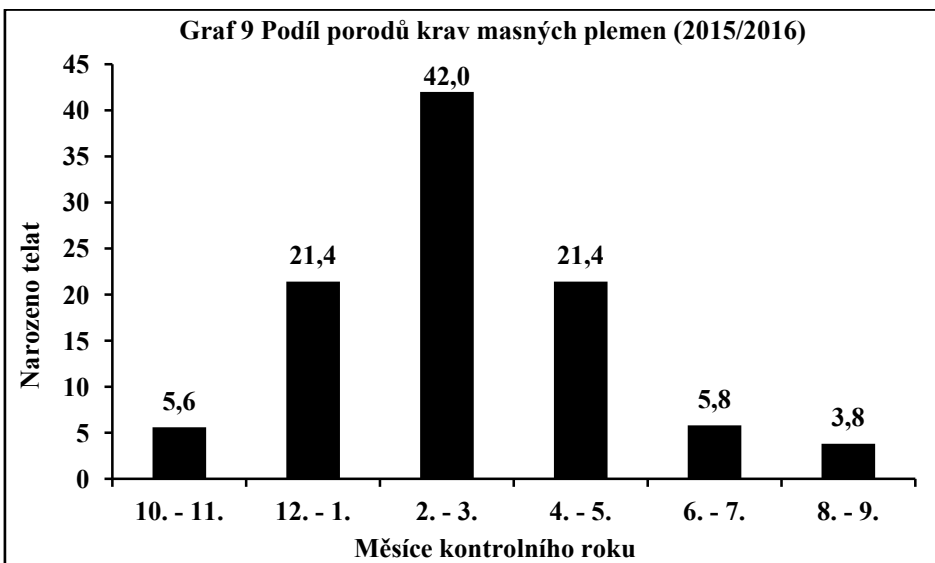
¹⁾ krav s podílem 100 % krve příslušných plemen (v %)

²⁾ podílů jednotlivých plemen na celkovém počtu krav masných plemen

³⁾ ostatní plemena a kříženky v kontrole užítkovosti

V rámci KU jsou v souladu s příslušnými zásadami hodnoceny ukazatele za jednotlivá masná plemena včetně různých stupňů křížení. V tab. 63 jsou uvedeny počty krav v KU hodnocených masných plemen. Je z ní zřejmé zvyšování početních stavů v KU v letech 2014 až 2016. Nejrozšířenějšími plemeny byly v roce 2016 charolais, aberdeen angus, masný simentál, limousin a hereford.

V souladu se zásadami výživy, využívání pastvy a ekonomiky chovu se dlouhodobě uplatňuje sezónní telení krav. Podle údajů v grafu 9 se v období 2015/2016 nejvíce telat narodilo v únoru a březnu, nejméně (3,8 %) v srpnu a v září.

Průměrný věk jalovic při 1. otelení se zvýšil z 34,8 měsíců v roce 2014 na 35,3 měsíců v roce 2016 (tab. 64). Mezi jednotlivými plemeny existovala velká variabilita. V roce 2016 bylo dosaženo průměrné délky mezidobí 427 dnů.

Tab. 64 Ukazatele reprodukce krav (plemena řazena abecedně)

Plemeno	Věk při prvním otelení (měsíců)			Délka mezidobí (dnů)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
AA	30	29	30	417	397	397
BA	35	36	36	426	437	442
BM	31	32	34	405	432	449
GA	35	36	36	438	436	425
GS	36	36	37	428	395	435
HE	35	35	35	436	414	408
HI	41	42	40	471	433	431
CH	36	36	36	429	427	421
LI	36	37	36	424	399	417
MS	31	32	32	426	427	414
PI	36	35	35	422	430	418
SA	35	35	36	416	387	464
Průměr	34,8	35,1	35,3	428	418	427

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Porodní hmotnosti telat a průběhy porodů (tab. 65) vykazují mezi plemeny obvyklou variabilitu, průměrné ztráty telat jsou při poměrně velkých rozdílech mezi plemeny (tab. 66) srovnatelné s dalšími státy.

Některé ukazatele plodnosti krav v KU (vyšší věk při 1. otelení k jistější produkci telat, popř. k udržení kvalitních plemenic v chovu, vyšší počty zvířat k optimálnímu využití TTP aj.) mohou být ovlivněny zaměřením chovů na produkci plemenných a chovných zvířat.

Tab. 67 až 70 uvádí průměrnou hmotnost telat ve všech úsecích odchovu.

Tab. 65 Porodní hmotnosti telat a průběh porodů podle plemen

Plemeno	Porodní hmotnost (kg)				Podíl obtížných porodů (%)	
	býci		jalovice		2015	2016
	2015	2016	2015	2016		
AA	37	38	35	35	0,5	0,5
BA	43	42	39	39	2,8	1,6
GS	35	37	32	35	0,5	0,6
HE	36	38	34	36	0,7	2,0
CH	44	44	41	41	1,4	2,0
LI	42	41	39	39	0,5	0,6
MS	42	42	39	39	1,3	1,7
PI	42	41	38	38	1,6	0,8
SA	38	38	36	35	0,0	0,0
Průměr	39,9	40,1	37,0	37,4	1,0	1,1
BM	46	42	42	41	41,1	41,2
GA	32	33	30	31	0,0	0,4
HI	31	29	28	27	0,3	0,0

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Tab. 66 Porody krav a ztráty telat v roce 2016

Plemeno	Nar. telat celkem	Z počtu narozených telat (%)			Porody dvojčat ¹⁾
		mrtvě nar.	zmetání	ztráty celk.	
AA	3 937	2,3	0,0	2,3	2,4
BA	564	1,6	0,2	1,8	0,2
BM	119	0,8	0,0	0,8	0,8
GA	244	1,6	0,0	1,6	0,4
GS	506	4,7	0,0	4,7	2,2
HE	876	3,1	0,0	3,1	2,6
HI	289	2,4	0,0	2,4	0,4
CH	5 848	2,9	0,1	3,0	4,0
LI	2 169	0,6	0,0	0,6	1,6
MS	3 015	1,7	0,0	1,7	2,8
PI	481	1,2	0,0	1,2	0,8
SA	187	0,0	0,0	0,0	2,7

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s. ¹⁾ z celkového počtu porodů (%)

Průměrné hmotnosti býčků a jaloviček uvedené v tab. 67 poukazují na jejich dobrou růstovou schopnost a vyhovující podmínky odchovu. Potvrzuje i dlouhodobý zájem zahraničních chovatelů o nákup jaloviček k dalšímu chovu a zástavových býčků k výkrmu.

Tab. 67 Průměrné hmotnosti telat hlavních masných plemen skotu (kg/kus)

Období	Býčci			Jalovičky		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Při narození	40,7	39,9	40,1	37,6	37,0	37,4
120 dnů	184	184	186	174	171	172
210 dnů	289	290	288	266	263	268
365 dnů	505	500	506	384	369	372

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Tab. 68 Hmotnost telat masných plemen ve věku 120 dnů (kg)

Plemeno	Býčci			Jalovičky		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
AA	187	188	190	175	176	176
BA	189	191	190	175	180	181
BM	167	165	174	176	160	175
GS	190	185	189	175	166	166
HE	170	172	175	163	158	160
CH	188	187	190	175	176	177
LI	189	189	189	173	173	174
MS	199	198	203	183	181	188
PI	174	177	176	165	165	160
SA	187	186	182	179	175	165
Průměr	184	184	186	174	171	172
HI	133	132	124	124	122	127
GA	152	149	161	138	138	139

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Tab. 69 Hmotnost telat masných plemen ve věku 210 dnů (kg)

Plemeno	Býčci			Jalovičky		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
AA	295	293	299	270	268	271
BA	298	288	295	276	269	269
BM	294	286	280	278	274	279
GS	273	297	281	240	245	242
HE	272	266	268	254	241	246
CH	297	292	299	274	271	275
LI	297	298	288	267	266	261
MS	318	316	322	285	281	293
PI	244	266	268	247	246	244
SA	301	301	283	273	269	246
Průměr	289	290	288	266	263	268
HI	177	166	182	180	166	177
GA	224	232	232	219	203	207

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Tab. 70 Hmotnost telat masných plemen ve věku 365 dnů (kg)

Plemeno	Býčci			Jalovičky		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
AA	532	527	529	374	380	374
BA	519	495	475	404	380	373
BM	455	445	475	433	373	426
GS	484	511	497	327	315	336
HE	474	444	512	358	340	342
CH	541	551	557	400	410	395
LI	505	516	508	376	368	372
MS	559	569	575	420	412	416
PI	488	465	467	366	359	334
SA	495	473	468	382	355	351
Průměr	505	500	506	384	369	372
HI	254	239	245	200	204	217
GA	318	310	314	272	246	239

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

Tab. 71 Růst býků vybraných do plemenitby

Plemeno	Hmotnost ve 365 dnech (kg)		Výška v kříži ve 365 dnech (cm)		Ø přírůstek hmotnosti (g/kus/den)			
	2016	2017	2016	2017	v testu		od narození	
					2016	2017	2016	2017
AA	561	556	132	132	1 845	1685	1 456	1 430
BA	531	518	137	137	1 809	1576	1 360	1 321
BM	453	486	123	123	1 483	1394	1 133	1 150
GS	524	511	135	132	1 208	1350	1 329	1 296
HE	530	521	131	134	1 811	1525	1 386	1 324
CH	574	571	135	135	1 833	1791	1 473	1 460
LI	534	528	135	135	1 608	1550	1 370	1 346
MS	594	583	137	139	1 832	1812	1 522	1 492
PI	510	490	134	132	1 513	1576	1 293	1 255
SA	518	504	136	135	1 413	1356	1 312	1 265
SS ¹⁾	475	499	129	130	x	x	1 199	1 271
UU ¹⁾	527	533	129	127	1 620	1626	1 355	1 353
PP ¹⁾	490	497	128	129	1 523	1367	1 250	1 250
MM ¹⁾	x	581	x	139	x	1841	x	1 552
DD ¹⁾	x	527	x	134	x	x	x	1 330
VV ¹⁾	x	x	x	X	x	x	x	x
BB ¹⁾	447	x	122	X	1 483	x	1 152	x

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

¹⁾ názvy plemen pod tab. 74

Tab. 72 Plemenní býci vybraní do plemenitby a podíl inseminace v chovech

Plemeno ¹⁾	Býci vybraní do plemenitby včetně importů (kusů)			Podíl inseminace v chovech zapojených do KUMP (%)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
MS	324	395	455	19	22	22
CH	415	385	461	25	30	30
LI	391	341	380	24	25	24
AA	303	286	365	11	12	13
BA	78	79	70	33	36	35
HE	37	45	32	16	16	18
GA	23	30	17	1	3	2
BM	13	28	32	62	46	61
PI	20	31	22	17	16	18
SA	30	21	14	32	29	20
HI	27	17	11	1	0	0
GS	32	23	27	9	5	7
UU ¹⁾	15	19	27	21	33	19
PP ¹⁾	18	12	17	62	58	55
DX ¹⁾	13	8	11	0	1	6
SS ¹⁾	5	8	13	6	2	12
TT ¹⁾	3	4	3	0	13	7
BB ¹⁾	4	1	2	40	32	16
MM ¹⁾	1	1	1	100	100	100
DD ¹⁾	4	0	1	0	0	0
VV ¹⁾	2	2	1	13	0	20
WA ¹⁾	0	0	3	12	44	61
PG ¹⁾	2	0	2	0	0	0
Celkem	1 760²⁾	1 736²⁾	1 967²⁾	20	22	22

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

¹⁾ názvy plemen pod tab. 74

²⁾ býci celkem (údaje zahrnují i import inseminačních dávek)

Počet býků vybraných do plemenitby (včetně importů inseminačních dávek) kolísal v letech 2015 až 2017 v intervalu mezi 1 760 až 1 967 býků. Jejich plemenné složení (tab. 72) koresponduje s plemennou příslušností krav. Poměr inseminace a přirozené plemenitby (přibližně 20 : 80 %) lze pro tento systém chovu považovat za vyhovující a srovnatelný s chovatelsky vyspělými státy.

Tab. 73 Býci masných plemen v plemenitbě z domácí produkce a z dovozu

Původ	2014		2015		2016		2017	
	kusů	%	kusů	%	kusů	%	kusů	%
Domácí	1 208	81,0	1 495	85,0	1 487	86,0	1 737	88,0
Importy ¹⁾	277	19,0	265	15,0	249	14,0	230	12,0
Celkem	1 485	100,0	1 760	100,0	1 736	100,0	1 967	100,0

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

¹⁾ údaje zahrnují i import inseminačních dávek

Tab. 74 Počty a skladba plemeniků vybraných do plemenitby (rok 2017)

Plemeno	Původ plemeniků			Celkem
	domácí	import	import dávek	
MS	407	39	9	455
CH	426	18	17	461
LI	324	45	11	380
AA	342	7	16	365
BA	62	3	5	70
HE	27	1	4	32
GS	27	0	0	27
PI	16	6	0	22
GA	16	0	1	17
SA	10	2	2	14
UU ¹⁾	24	1	2	27
HI	10	1	0	11
PP ¹⁾	12	1	4	17
BM	11	5	16	32
SS ¹⁾	9	2	2	13
DX ¹⁾	9	2	0	11
TT ¹⁾	2	0	1	3
BB ¹⁾	0	1	1	2
MM ¹⁾	1	0	0	1
DD ¹⁾	1	0	0	1
VV ¹⁾	0	1	0	1
PG ¹⁾	0	1	1	2
WA ¹⁾	1	0	2	3
celkem	1 737	136	94	1 967

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

¹⁾ *UU = aubrac; SS = shorthorn; PP = parthenais; TT = texas longhorn; MM = rouge des prés; DD = andorský hnědý; VV = vosgienne; WA = wagyu; BB = bazadaise, DX = dexter, PG = pinzgavský*

Za pozitivní lze považovat skutečnost, že většina býků vybraných do plemenitby pochází z domácího šlechtění (88 % v roce 2017). Na dovezené a od importovaných býků pocházející inseminační dávky pak ve stejném roce připadá 12 %.

Vyšší počty býků zařazovaných do plemenitby souvisejí s růstem početních stavů masných krav a se snahou o lepší reprodukční a ekonomické výsledky chovu této významné kategorie skotu. ČR je v produkci býků pro plemenitbu již několik let soběstačná. Importovaní plemenci jsou využíváni zejména k produkci synů do plemenitby. Přehled o růstu býků vybraných do plemenitby uvádí tab. 71.

7. Reprodukce a inseminace skotu

Plodnost skotu je po mléčné užitkovosti nejvýznamnější užitkovou vlastností. Za ideální se považuje získání jednoho zdravého telete od krávy za rok. Dobré plodnosti krav odpovídají délka inseminačního intervalu do 75 dnů, březost po první inseminaci nad 50 %, inseminační index do 1,5, délka servis periody do 100 dnů a délka mezidobí do 385 dnů. Při vysoké užitkovosti lze tolerovat prodloužení mezidobí na 400 dnů spolu s adekvátním prodloužením inseminačního intervalu a servis periody. Jak je zřejmé z následujících tabulek, existují ve zlepšení ukazatelů plodnosti v mnoha chovech rezervy ke zlepšení ekonomických výsledků výroby mléka.

Tab. 75 Počty prvních inseminací a zabřezávání po všech inseminacích

Rok	První inseminace (tis.)			Březích po všech inseminacích (tis.)		
	krávy	jalovice	celkem	krávy	jalovice	celkem
2013	339	149	488	310	144	454
2014	348	147	495	317	142	459
2015	349	154	503	321	149	470
2016	348	153	501	317	147	464
2017	342	151	493	315	146	461

Pramen: ČMSCH, a. s.

U vývoje celkového počtu prvních inseminací nebyl zaznamenán jednoznačný trend (tab. 75). V roce 2017 došlo k meziročnímu poklesu prvních inseminací a počtu březích krav po všech inseminacích.

Nízký podíl inseminací krav masných plemen poukazuje na převažující podíl přirozené plemenitby u krav chovaných v systému bez tržní produkce mléka.

Tab. 76 První inseminace podle plemenné příslušnosti býků (%)

Rok	1. insemin. celk. (tis.)	Plemena – užitkové typy (% z prvních inseminací)				
		H ²⁾	C ¹⁾	H + C	masná ³⁾	celkem
2013	488	55,6	38,1	93,7	6,3	100,0
2014	495	56,1	37,9	94,0	6,0	100,0
2015	503	56,1	37,7	93,8	6,2	100,0
2016	501	56,2	37,0	93,2	6,8	100,0
2017	493	56,5	37,1	93,6	6,4	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ včetně ostatních plemen s kombinovanou užitkovostí

²⁾ včetně ostatních dojných plemen

³⁾ včetně býků českého strakatého plemene – zlepšovatelů masné užitkovosti

Na celkovém počtu prvních inseminací se v roce 2017 podílely 56,5 % krávy holštýnské plemene, 37,1 % dojnice českého strakatého plemene a 6,4 % masná plemena skotu (tab. 76).

V tab. 77 je přehled o základních ukazatelích reprodukce. V tabulce 78 pak přehled o zabřezávání v jednotlivých měsících roku 2017.

Tab. 77 Zabřezávání po první inseminaci, servis perioda a inseminační interval

Rok	Délka (dnů)		
	inseminační interval	SP	mezidobí
2013	76,3	120,9	406
2014	75,3	118,8	407
2015	75,4	118,8	404
2016	74,2	116,6	401
2017	73,7¹⁾	116,6¹⁾	401

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ údaje za březen 2018

Tab. 78 Březost po první a po všech inseminacích v roce 2017

Měsíce	Březost po 1. inseminaci v %			Březost po všech inseminacích v %		
	krávy	jalovice	celkem	krávy	jalovice	celkem
1.	44,5	61,4	49,2	43,4	58,9	47,0
2.	45,1	62,6	50,4	44,0	59,9	48,0
3.	45,6	63,6	51,2	44,6	60,7	48,7
4.	45,5	63,5	51,1	44,1	60,8	48,3
5.	45,3	64,3	51,4	43,4	61,6	48,1
6.	42,9	64,1	49,8	41,3	60,7	46,2
7.	41,0	62,8	47,8	38,5	60,0	43,9
8.	39,8	62,3	46,7	37,7	59,4	43,0
9.	43,1	62,0	48,8	41,9	59,0	45,9
10.	43,3	62,0	48,9	43,0	59,9	47,0
11.	42,9	60,3	48,2	42,8	58,1	46,5
12.	42,4	59,9	47,7	42,1	57,4	45,8

Pramen: ČMSCH, a. s.

Vzhledem k ekonomickému významu plodnosti by měly být krávy inseminovány po otelení poprvé v průměru o 10 dnů dříve, zabřezávání by mělo být o 5 až 10 % vyšší a SP a mezidobí by měly být o 10 až 15 dnů kratší. Výsledky chovů s vysokou užitkovostí a dobrou reprodukci potvrzují, že lze tyto dva základní ukazatele v praxi úspěšně skloubit. Ztrátu z prodloužení SP nebo mezidobí nad optimální délku lze odhadnout na 50 až 70 Kč na den, resp. na 1 000 až 1 400 Kč na pohlavní cyklus. Nevyhovující plodnost je (podle literárních údajů) až z 60 % způsobena nedostatky v managementu a ze 40 % ve výživě a krmení dojníc. Často je možno plodnost zlepšit pomocí ekonomicky méně náročných opatření. Patří mezi ně zlepšení organizace a řízení práce a sledování a evidence příznaků říje.

Nejlepší výsledky v zabřezávání po první inseminaci byly v roce 2017 (tab. 79) stejně jako v minulých letech vykazány u masných plemen, přičemž české strakaté plemence zabřezávaly úspěšněji než holštýnské.

Tab. 79 Zabřezávání plemenic skotu podle plemen v roce 2017

Plemeno	Krávy		Jalovice		Celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
<i>po první inseminaci</i>						
české strakaté	59 347	45,9	32 275	60,3	91 622	50,1
holštýnské	69 498	37,1	53 397	60,9	122 895	44,6
masná a ostatní	14 128	62,9	6 625	71,2	20 753	65,4

Pramen: ČMSCH, a. s.

Nejvyužívanějším býkem českého strakatého plemene byl býk HARIBO (HCH-014). V roce 2017 bylo jeho spermatem provedeno 9 416 prvních a 17 533 všech inseminací (tab. 80). Majitelem tohoto býka je CRV Czech Republic, spol. s r. o. Nejvyšší podíl býků mezi deseti nejvyužívanějšími býky měla společnost CRV Czech Republic, spol. s r. o. (tab. 80).

Tab. 80 Nejvyužívanější býci českého strakatého plemene v roce 2017¹⁾

Státní registr	Jméno	Rok nar.	Počet inseminací		GZW ⁴⁾	IMU FW ⁵⁾	Majitel
			prvních	všech			
HCH-014	HARIBO	13	9 416	17 533	127	95	CRV ²⁾
RAD-483	RALDI	09	7 260	13 691	127	86	CRV ²⁾
HG-426	WOBBLER	11	6 389	11 470	134	108	CRV ²⁾
MOR-250	MUNGO	10	5 876	11 264	114	79	CRV ²⁾
AMT-048	GALILEO	07	5 187	10 128	136	109	CRV ²⁾
MOR-258	OPUS	15	4 565	8 992	122	98	CRV ²⁾
RAD-411	JASPER	10	3 839	7 080	118	112	CRV ²⁾
EG-039	EPINAL	14	3 791	6 979	123	101	CRV ²⁾
HG-369	LANSLIDE	12	3 320	6 621	127	94	IMPULS ³⁾
NIC-015	VALFIN	04	3 195	5 880	123	78	PLEMO, a. s.

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ PH z prosince 2017

²⁾ CRV Czech Republic, spol. s r. o.

³⁾ Chovatelské družstvo Impuls, družstvo

⁴⁾ Celkový ekonomický index pro fleckvích

⁵⁾ Index masné užitkovosti

Nejvíce holštýnských plemenic bylo inseminováno býkem AJAX (NEO-120), jehož majitelem byla společnost CRV Czech Republic, spol. s r. o. Nejvyšší podíl mezi deseti nejvyužívanějšími býky měla společnost CRV Czech Republic, spol. s r. o. (Tab. 81).

Tab. 81 Nejvyužívanější býci holštýnského plemene v roce 2017

Státní registr	Kódové jméno	Rok nar.	Inseminace		SIH ⁶⁾	PH kg bílk. ¹⁾	Majitel
			první	všech			
NEO-120	AJAX	10	10 969	22 771	133,0 ²⁾	38 ²⁾	CRV ⁴⁾
NEA-844	MASSEY	07	4 876	8 318	129,7 ²⁾	32 ²⁾	CBS ⁵⁾
NEO-165	GEM	10	4 747	9 631	130,6 ²⁾	23 ²⁾	CRV ⁴⁾
NEO-549	PAISLEY	14	3 570	7 067	129,8 ³⁾	37 ³⁾	CRV ⁴⁾
NXB-317	WHATSAPP	13	3 570	6 854	118,7 ²⁾	8 ²⁾	CRV ⁴⁾
NEO-648	ELDORADO	15	3 297	6 593	125,7 ³⁾	38 ³⁾	CBS ⁵⁾
NEO-331	CHEVROLET	11	3 232	7 195	121,2 ²⁾	29 ²⁾	CRV ⁴⁾
NXB-298	AMPLIFY	14	2 988	5 668	132,1 ³⁾	37 ³⁾	CRV ⁴⁾
NEO-547	G-FORCE	10	2 978	5 720	144,2 ²⁾	40 ²⁾	CRV ⁴⁾
NXB-232	ABEL	14	2 945	5 861	124,3 ³⁾	24 ³⁾	CRV ⁴⁾

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ *plemenná hodnota pro produkci mléčných bílkovin*

²⁾ *plemenná hodnota, Interbull z prosince 2017*

³⁾ *genomické hodnocení z února 2018*

⁴⁾ *CRV Czech Republic, spol. s r. o.*

⁵⁾ *CBS - Czech Breeding Services s. r. o.*

⁶⁾ *Seleční index*

8. Kontrola výkrmnosti býků českého strakatého plemene

Výsledky kontroly výkrmnosti

Produkce kvalitního hovězího masa je významnou užitkovou vlastností českého strakatého skotu. V souladu se šlechtitelským programem tohoto plemene jsou ve Stanicích kontroly výkrmnosti skotu (SKVS) hodnoceny mimo jiné výsledky kontroly užitkovosti synů testovaných býků. V letech 2013 až 2017 nevykazoval počet hodnocených zvířat jednoznačný trend. V roce 2017 byl dosažen přírůstek v testu 1 124 g, přírůstek celkem 1 082 g, netto přírůstek 620 g a netto korigovaný přírůstek 628 g na kus a den (tab. 82).

Tab. 82 Výsledky stanic kontroly výkrmnosti skotu (plemeno české strakaté)

Rok	Hodnoceno zvířat	Přírůstek (g) na kus a den			
		V testu ¹⁾	Celkem ²⁾	Netto	Netto korigovaný
2013	342	1 044	1 042	601	589
2014	399	1 092	1 059	607	611
2015	409	1 105	1 068	611	617
2016	393	1 156	1 100	630	646
2017	351	1 124	1 082	620	628

Pramen: ČMSCH, a. s.

¹⁾ věk 150 až 530 dnů, 150 až 600 dnů od roku 2013

²⁾ od narození do porážky

Vývoj tříd zmasilosti JUT býků českého strakatého plemene

Zařazení býků do jatečných tříd ovlivňuje podíl krve českého strakatého plemene. Potvrzují to údaje v tab. 83. S nižším podílem krve se snižoval i podíl zvířat zařazených do tříd E+U+R a zvyšoval se podíl zvířat ve třídách O a P. Do tříd E+U+R bylo v roce 2017 zařazeno 91,0 % býků plemenné skupiny C1, 84,8 % býků plemenné skupiny C2 a 77,2 % býků plemenné skupiny C3. Podíl býků zařazených do třídy zmasilosti P byl minimální (tab. 83).

Tab. 83 Třídy zmasilosti býků českého strakatého plemene (2017)

Plemenná skupina	Zastoupení býků ve třídách zmasilosti (%)					
	E	U	R	E+U+R	O	P
C1	0,4	30,2	60,4	91,0	8,5	0,5
C2	0,2	19,8	64,8	84,8	14,3	0,9
C3	0,2	14,5	62,5	77,2	21,0	1,8

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.

Z tabulky 84 je patrné, že v letech 2013 až 2017 se podíl jatečných býků v nejvyšších třídách zmasilosti E a U zvýšil. Ze vztahu obchodních tříd a nákupních cen jatečných zvířat je zřejmý dopad tohoto ukazatele na ekonomické výsledky chovu skotu českého strakatého plemene.

Tab. 84 Vývoj tříd zmasilosti JUT býků českého strakatého plemene

Třída	Zastoupení býků ve třídách zmasilosti (%)				
	2013	2014	2015	2016	2017
E	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
U	19,1	21,5	23,5	25,8	27,1
R	67,1	66,5	65,1	62,1	61,2
E+U+R	86,3	88,2	88,8	88,1	88,6
O	13,1	11,3	10,8	11,3	10,7
P	0,6	0,5	0,4	0,6	0,7

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.

9. Vybrané údaje z ústřední evidence skotu

Organizací pověřenou vedením ústřední evidence (ÚE), resp. identifikací a registrací skotu, je ČMSCH, a. s. ÚE je významnou součástí společné organizace trhu s živočišnými produkty. Jejím hlavním cílem je možnost sledování pohybu (přesunů) zvířat v případě výskytu nakažlivých chorob, současně je nezbytným podkladem pro přímé a další platby vyplácené na zvířata a na plochu. Systém identifikace a registrace skotu je uveden v legislativě unie a z ní odvozených domácích předpisech vymezujících úkoly a povinnosti všech „účastníků“ chovu skotu. Chovatelů se týkají hlavně povinnosti hlásit ve stanovených termínech a předepsaným způsobem pověřené organizaci údaje o narození, úhynech a přesunech zvířat (nákupy, prodeje aj.), vést stájový registr zvířat, uchovávat předepsané doklady a umožnit pověřeným osobám provádění kontrol. ČMSCH, a. s., jako organizace pověřená vedením ÚE, vydává metodické „Pokyny pro chovatele“, ve kterých je charakterizován způsob provádění identifikace a registrace jednotlivých druhů zvířat a detailně jsou specifikovány povinnosti chovatelů. Základními výrobními a organizačními jednotkami chovu skotu jsou zemědělské podniky (chovy) a jejich hospodářství.

Tab. 85 Zemědělské podniky s chovem skotu (1. 1. 2018)

Počet skotu (kusů)	Zemědělské podniky		
	n	%	skotu %
1 – 10	9 998	52,9	2,0
11 – 50	4 837	25,6	6,3
51 – 200	2 346	12,4	12,2
201 – 500	716	3,8	12,2
501 – 1 000	499	2,6	19,0
Nad 1 000	489	2,7	48,3
Celkem	18 885	100,0	100,0

Pramen: MZE

Z tab. 85 je patrné, že k 1. 1. 2018 se skot choval v 18 885 podnicích. Nejvyšší podíl tvořily podniky s 1 až 10 kusy skotu, na které ale připadalo pouze 2,0 % zvířat. Nejvyšší podíl zvířat připadal na podniky s více než 500 kusů skotu.

Tab. 86 Zemědělské podniky podle počtu dojených krav (1. 1. 2018)

Počet krav (kusů)	Zemědělské podniky		
	n	%	krav %
1 – 10	1 967	56,3	1,1
11 – 50	472	13,5	3,2
51 – 200	405	11,6	12,0
201 – 500	418	12,0	36,9
501 – 1 000	194	5,6	34,5
Nad 1 000	35	1,0	12,3
Celkem	3 491	100,0	100,0

Pramen: MZE

Z tab. 86 vyplývá, že stejně jako u skotu celkem připadal z celkem 3 491 podniků na nejpočetnější skupinu (56,3 %) s chovem 1 až 10 dojnic nejnižší podíl z dojených krav celkem (1,1 %). Nejvyšší podíl krav se choval v podnicích nad 200 krav.

Tab. 87 Podniky podle počtu všech (dojených a nedojených) krav (1. 1. 2018)

Počet krav (kusů)	Zemědělské podniky		
	n	%	krav %
1 – 10	6 952	58,5	3,8
11 – 50	2 924	24,6	11,3
51 – 200	1 131	9,5	19,0
201 – 500	609	5,1	31,9
501 – 1 000	226	1,9	24,9
Nad 1 000	42	0,4	9,1
Celkem	11 884	100,0	100,0

Pramen: MZe

Přehled o zemědělských podnicích podle počtu krav celkem uvádí tab. 87 a podle počtu býků tab. 88.

Tab. 88 Zemědělské podniky podle počtu býků (1. 1. 2018)

Počet býků (kusů)	Zemědělské podniky		
	n	%	býků %
1 – 10	8 542	68,4	8,8
11 – 50	2 697	21,6	18,1
51 – 200	896	7,2	26,3
201 – 500	269	2,2	25,1
501 – 1 000	78	0,5	15,3
Nad 1 000	16	0,1	6,4
Celkem	12 498	100,0	100,0

Pramen: MZe

Zahraniční obchod s živým skotem (vývoz a dovoz živých zvířat)

Z tab. 89 je patrný dlouhodobý trend zvyšování vývozu živých zvířat. Počet vyvezených zvířat se zvýšil z 207 552 kusů v roce 2013 na 252 564 kusů v roce 2017. V roce 2017 došlo meziročně k poklesu počtu vyvezených zvířat.

Tab. 89 Vývozy skotu podle údajů ústřední evidence (všechna plemena)

Rok	Vývoz kusů		Celkem	
	♂	♀	kusů	%
2013	133 579	73 973	207 552	100,0
2014	145 587	72 084	217 671	104,9
2015	168 438	83 933	252 371	121,6
2016	175 850	90 946	266 796	128,5
2017	161 391	91 173	252 564	121,7

Pramen: MZe

Tab. 90 Vývoz skotu z ČR v roce 2017

Země	Vývoz kusů		Celkem	
	♂	♀	kusů	%
Turecko	25 339	48 408	73 747	29,2
Rakousko	26 351	21 875	48 226	19,1
Španělsko	196	29 968	30 164	11,9
Belgie	457	25 223	25 680	10,2
Německo	17 857	5 558	23 415	9,3
Nizozemsko	253	11 350	11 603	4,6
Slovinsko	4 273	7 128	11 401	4,5
Chorvatsko	4 736	5 051	9 787	3,9
Polsko	4 263	1 388	5 651	2,2
Itálie	3 313	1 050	4 363	1,7
Slovensko	625	1 044	1 669	0,7
Řecko	1 027	460	1 487	0,6
Francie	20	1 385	1 405	0,6
Rumunsko	686	143	829	0,3
Bosna a Her.	342	315	657	0,2
Ostatní ¹⁾	1 435	1 045	2 480	1,0
Celkem	91 173	161 391	252 564	100,0

Pramen: MZE

1) ostatní státy s méně než 500 kusy vyvezených zvířat z jedné země

Tab. 91 Vývoz zvířat podle věku v roce 2017

Věk zvířat (dny)		Počet zvířat		Podíl na celkovém exportu
		n	%	
Do 1 roku¹⁾		140 520	100,0	55,6
Z toho	♀	20 661	14,7	8,1
	♂	119 859	85,3	47,5
Do 2 let		63 136	100,0	25,0
Z toho	♀	25 094	39,8	9,9
	♂	38 042	60,2	15,1
Do 3 let		16 409	100,0	6,5
Z toho	♀	13 425	81,8	5,3
	♂	2 984	18,2	1,2
Nad 3 roky		32 499	100,0	12,9
Z toho	♀	31 993	98,4	12,7
	♂	506	1,6	0,2
Celkem		252 564	x	100,0

Pramen: MZE

Tab. 92 Dovozy skotu do ČR v roce 2017

Země	♂	♀	Celkem	
			kusů	%
Německo	918	106	1 024	18,9
Rakousko	136	813	949	17,5
Itálie	138	735	873	16,1
Lotyšsko	192	409	601	11,1
Slovensko	18	500	518	9,6
Belgie	262	172	434	8,0
Estonsko	5	400	405	7,5
Španělsko	x	232	232	4,3
Francie	70	88	158	2,9
Dánsko	96	1	97	1,8
Litva	26	15	41	0,8
Nizozemsko	23	6	29	0,6
Ostatní	30	18	48	0,9
Celkový součet	1 914	3 495	5 409	100,0

Pramen: MZE
Tab. 93 Dovozy zvířat podle věku v roce 2017

Věk zvířat (dny)		Počet zvířat		Podíl na celkovém exportu
		n	%	
Neznámý věk		1 341	100,0	24,8
Z toho	♀	1 163	86,7	21,5
	♂	178	13,3	3,3
Do 1 roku		3 364	100,0	62,2
Z toho	♀	192	5,7	3,6
	♂	3 172	94,3	58,6
Do 2 let		425	100,0	7,9
Z toho	♀	315	74,1	5,8
	♂	110	25,9	2,1
Do 3 let		229	100,0	4,2
Z toho	♀	211	92,1	3,9
	♂	18	7,9	0,3
Nad 3 roky		50	100,0	0,9
Z toho	♀	33	66,0	0,6
	♂	17	34,0	0,3
Celkem		5 409	x	100,0

Pramen: MZE

Struktura zahraničního obchodu se v letech 2013 až 2017 výrazněji nezměnila. Přehled nejvýznamnějších vývozních a dovozních teritorií v roce 2017 uvádějí tab. 90 až 92. V roce 2017 bylo do ČR dovezeno celkem 5 409 kusů, což je zanedbatelný podíl počtu zvířat ve stejném roce vyvezených.

Rozhodující podíl na vývozu tvořila zvířata samčího pohlaví do 1 roku. Nejvíce se exportovala zvířata samčího pohlaví.

Z bilance zahraničního obchodu vyplývá vysoký převis vývozu nad dovozy živého skotu, resp. vysoká aktivní „početní“ bilance.

Stavy zvířat 100 % krve daného plemene

V tab. 94 je uveden přehled o všech plemenech v ústřední evidenci skotu se 100 % krve daného plemene, bez ohledu na to jestli se jedná o plemena dojená, kombinovaná nebo masná. Zvířata, která nesplňují toto kritérium uvádí tab. 95.

Tab. 94 Stavy zvířat se 100 % krve daného plemene skotu, bizonů a zubrů

Plemeno	♂	♀	Celkem
aberdeen angus	5 050	14 426	19 476
andorský hnědý	10	12	22
aubrac	107	373	480
ayrshire	13	75	88
bazadais	19	61	80
belgické modré	66	102	168
bizon	82	150	232
blonde d' Aquitaine	760	2 071	2831
brahman	0	1	1
braunvieh	220	868	1088
černostrakaté holštýnské	54 630	335 248	389 878
červené holštýnské	3 160	12 243	15403
česká červinka	86	338	424
české strakaté	85 570	212 334	297 904
dexter	0	4	4
galloway	603	1 425	2 028
gasconne	482	1 826	2 308
hereford	1 052	3 128	4 180
highland	798	2 155	2 953
charolais	5 000	16 309	21 309
jak	22	38	60
jersey	471	1 931	2 402
Jiná dojená a kombinovaná plemena	1 840	5 103	6 943
limousine	3 553	7 540	11 093
masný simentál	7 667	22 578	30 245
montbeliarde	3 359	7 040	10 399
normande	85	199	284
Ostatní masná plemena	261	548	809

Pramen: MZe. K 31. 12. 2017

**Tab. 94 Stavby zvířat se 100 % krve daného plemene skotu, bizonů a zubrů
(pokračování tabulky z předchozí strany)**

Plemeno	♂	♀	Celkem
parthenais	122	267	389
piemontese	320	744	1064
pinzgavský skot	8	47	55
rouge de Prés	0	3	3
salers	236	728	964
shorthorn	45	82	127
texas longhorn	33	35	68
vosgienne	1	21	22
wagyu	23	21	44
zubr	2	6	8
Celkem	175 756	650 080	825 836

Pramen: MZe, K 31. 12. 2017

Tab. 95 Stavby kříženců (zvířata, která nemají 100 % krve daného plemene)

Kříženci	♂	♀	Celkem
Kříženci masných plemen	5 102	22 220	27 322
Masná plemena s českým strakatým pl.	47 937	171 446	219 383
Masná plemena s holštýnským pl.	7 794	28 929	36 723
Masná plemena s ostatními dojenými pl.	23 343	82 726	106 069
Kříženci dojených plemen	42 976	174 498	217 474
Celkem	127 152	479 819	606 971

Pramen: MZe, K 31. 12. 2017

Stavy všech zvířat podle převažujícího plemene

V tab. 96 je uveden přehled plemen v ústřední evidenci seřazených abecedně podle převažujícího plemene.

Tab. 96 Stavby plemen podle převažujícího plemene

Plemeno	♂	♀	Celkem
aberdeen angus	22 074	70 398	92 472
andorský hnědý skot	10	12	22
aubrac	107	373	480
ayrshire	185	712	897
bazadais	19	61	80
belgické modré	2 763	3 952	6 715
bizon	82	150	232
blonde d'Aquitaine	4 507	16 688	21 195
brahman	2	4	6

Pramen: MZe, K 31. 12. 2017

**Tab. 96 Stavy plemen podle převažujícího plemene
(pokračování tabulky z předchozí strany)**

Plemeno	♂	♀	Celkem
braunvieh	983	3 669	4 652
červené holštýnské	5 490	21 405	26 895
červenostřakaté nížinné	0	1	1
česká červinka	86	338	424
české strakaté	113 150	317 858	431 008
dexter	80	190	270
galloway	1 896	6 231	8 127
gasconne	1 706	5 592	7 298
hereford	4 775	19 546	24 321
highland	1 551	4 503	6 054
holštýnské	63 308	380 701	444 009
charolais	33 285	133 824	167 109
jak	22	38	60
jersey	967	4 022	4 989
Jiná dojená a kombinovaná plemena	4 608	13 365	17 973
limousine	21 457	68 111	89 568
masný simentál	7 684	22 817	30 501
montbeliarde	3 359	7 040	10 399
normande	274	767	1 041
Ostatní masná plemena	3 806	10 170	13 976
parthenais	122	267	389
piemontese	3 372	12 740	16 112
pinzgavské	8	47	55
rouge de Prés	0	3	3
salers	1 146	4 325	5 471
shorthorn	45	82	127
texas longhorn	33	35	68
vosgienne	1	21	22
wagyu	23	21	44
zubr	2	6	8
Celkem	302 988	1 130 084	1 433 072

Pramen: MZe, K 31. 12. 2017

10. Vybrané ukazatele chovu skotu v krajích ČR

Počty obyvatel, výměru zemědělské půdy a TTP a vybrané údaje a výsledky chovu skotu ve čtrnácti krajích ČR (včetně Prahy) jsou uvedeny v tab. 97 až 103. Údaje za kraj Praha jsou ve většině případů sloučené s údaji za Středočeský kraj. Základní ukazatele (zkratky krajů, počet obyvatel, výměru zemědělské půdy a TTP) uvádí tab. 97.

Tab. 97 Kraje ČR v roce 2017

Kraj	Zkratka	Obyvatel (tis.) ¹⁾	Zem. půda (tis. ha) ²⁾	TTP ²⁾	
				tis. ha	% ³⁾
Středočeský	STC	1 345,5	554,6	69,3	12,5
Praha	P	1 286,6	11,4	0,6	5,3
Moravskoslezský	MSK	1 207,4	212,8	87,9	41,3
Jihomoravský	JHM	1 180,0	362,7	22,7	6,3
Ústecký	ULK	820,7	218,0	60,8	27,9
Jihočeský	JHC	639,1	420,3	170,3	40,5
Olomoucký	OLK	633,1	246,0	67,3	27,4
Zlínský kraj	ZLK	583,0	152,2	54,8	36,0
Plzeňský	PLK	579,1	315,0	116,9	37,1
Královéhradecký	HKK	550,7	233,4	66,4	28,4
Pardubický	PAK	517,3	231,3	54,3	23,5
Vysočina	VYS	508,6	364,6	84,3	23,1
Liberecký kraj	LBK	440,9	102,1	61,7	60,4
Karlovarský	KVK	296,0	96,9	60,8	62,7
Celkem ČR	ČR	10 588,0	3 521,3	978,1	27,8

Pramen: ČSÚ

¹⁾ počet obyvatel k 30. 5. 2017

²⁾ ze soupisu ploch osevů k 31. 5. 2017

³⁾ z výměry zemědělské půdy v daném kraji

Více než 1 mil. obyvatel měly v roce 2017 kraje Středočeský, Praha, Moravskoslezský a Jihomoravský a nejméně obyvatel (pod 500 tis.) pak kraje Liberecký a Karlovarský. Největší výměra zemědělské půdy je obhospodařována v krajích Středočeský, Jihočeský, Vysočina a Jihomoravský a nejmenší v krajích Karlovarský a Praha. Značné rozdíly existují mezi kraji rovněž ve výměře TTP a v jejich podílu na zemědělské půdě.

Významné rozdíly mezi kraji existují i v početních stavech skotu. Nejvyšší stavy chovají kraje Vysočina, Jihočeský a Plzeňský a nejnižší Liberecký, Ústecký a Karlovarský (tab. 98).

Intenzitu chovu skotu a jeho hlavních kategorií lze posoudit z jejich počtů na 100 ha zemědělské půdy v roce 2017 (tab. 99). Při průměru 38,8 kusů kolísá počet skotu na 100 ha zemědělské půdy mezi 17,1 kusů v karlovarském kraji a 58,4 kusů v kraji vysočina. Z jednotlivých kategorií například počty dojníc mezi 7,1 až 66,3 kusů na 100 ha zemědělské půdy (tab. 99).

Tab. 98 Stavý hlavních kategorií skotu (tis. kusů, prosinec 2017)

Kraj	Skot celkem	Krávy ¹⁾			Chovné jalovice ²⁾	Býci nad 1 rok ³⁾
		dojené	bez TPM	celkem		
VYS	212,8	66,3	23,0	89,3	32,0	17,8
JHC	211,0	46,8	41,7	88,5	27,9	19,4
PLK	156,0	40,2	26,0	66,2	23,5	13,0
STC+P	150,0	44,2	15,5	59,7	22,1	15,0
PAK	114,4	34,8	11,9	46,7	17,3	9,8
HKK	98,4	27,3	12,3	39,6	15,1	9,1
OLK	89,7	24,3	12,5	36,8	13,5	7,8
MSK	80,4	19,4	18,1	37,5	11,6	4,8
JHM	61,9	20,5	4,1	24,6	11,7	4,3
ZLK	60,6	17,7	9,4	27,1	9,0	4,2
LBK	47,2	9,3	10,9	20,2	6,4	3,8
ULK	43,0	7,5	9,4	16,9	6,3	4,2
KVK	40,8	7,1	11,1	18,2	5,3	3,2
ČR	1 366,2	365,4	205,9	571,3	201,7	116,4

Pramen: ČSÚ

¹⁾ zapuštěné a nezapuštěné

²⁾ zahrnuje jalovice ve věku 1 až 2 roky, nezahrnuje jatečné jalovice a jalovice nad 2 roky (zapuštěné, nezapuštěné a jatečné)

³⁾ zahrnuje býky a voly ve věku 1 až 2 roky a býky nad 2 roky

Tab. 99 Stavý skotu na 100 ha zemědělské půdy (TTP, kusů, prosinec 2017)¹⁾

Kraj	Skot celkem	Krávy			Chovné jalovice	Býci nad 1 rok	Krávy ²⁾ bez TPM
		dojené	bTPM	celkem			
VYS	58,4	18,2	6,3	24,5	8,8	4,9	27,3
JHC	50,2	11,1	9,9	21,0	6,6	4,6	24,5
PLK	49,5	12,8	8,3	21,1	7,5	4,1	22,2
PAK	49,5	15,0	5,1	20,1	7,5	4,2	21,9
LBK	46,2	9,1	10,7	19,8	6,3	3,7	17,7
HKK	42,2	11,7	5,3	17,0	6,5	3,9	18,5
KVK	42,1	7,3	11,5	18,8	5,5	3,3	18,3
ZLK	39,8	11,6	6,2	17,8	5,9	2,8	17,2
MSK	37,8	9,1	8,5	17,6	5,5	2,3	20,6
OLK	36,5	9,9	5,1	15,0	5,5	3,2	18,6
STC + P	26,5	7,8	2,7	10,5	3,9	2,7	22,2
ULK	19,7	3,4	4,3	7,7	2,9	1,9	15,5
JHM	17,1	5,7	1,1	6,8	3,2	1,2	18,1
ČR	38,8	10,4	5,8	16,2	5,7	3,3	21,1

Pramen: ČSÚ

¹⁾ výměry půdy převzaty z plochy osevů k 31. 5. 2017

²⁾ na 100 ha TTP

V závislosti na počtu a dojivosti chovaných krav byl v roce 2017 největší objem mléka získán od krav chovaných v krajích Vysočina, Středočeský, Jihočeský a Plzeňský. Nejvíce mléka nadojila v průměru jedna kráva v krajích Zlínský, Moravskoslezský a Středočeský, nejméně mléka pak v krajích Liberecký, Jihočeský a Karlovarský. Údaje o narozených a odchovaných telatech poukazují na méně uspokojivou situaci v reprodukci plemenic skotu ve všech krajích (tab. 100).

Tab. 101 uvádí přehled hlavních výsledků kontroly užítkovosti dojených krav v ČR. Rozdíly mezi užítkovostí výrobní (vykazované ČSÚ) a zjištěnou KU jsou způsobeny mimo jiné rozdílným vykazováním (výpočet) dojivosti krav v KU za normované laktace.

Stejně jako u dalších ukazatelů existují mezi kraji i rozdíly v počtech porážených zvířat a jejich porážkových hmotnostech (tab. 102). Průměrná porážková živá hmotnost býků dosáhla v roce 2017 v ČR 660 kg a skotu celkem 558 kg. Rozdíly mezi kraji poukazují na možnosti zlepšování tohoto ukazatele. V roce 2017 bylo v ČR poraženo 91,7 tis. býků, 102,4 tis. krav, 23,7 tis. jalovic a 7,2 tis. telat.

Tab. 100 Vybrané ukazatele chovu dojnic (2017)

Kraj	Výroba mléka		Mléka na krávu l ²⁾	Telat na 100 krav		Úhyn % ³⁾
	mil. l	l/ha z. p. ¹⁾		narozeno	odchováno	
VYS	561	1 540	8 452	100,5	93,8	6,7
STC + P	380	671	8 616	98,0	91,7	6,5
JHC	340	809	7 281	95,0	88,0	7,4
PLK	324	1 030	8 130	97,8	91,2	6,7
PAK	287	1 243	8 270	100,7	95,1	5,6
HKK	227	970	8 315	99,3	93,6	5,7
OLK	202	822	8 357	98,7	91,9	6,9
JHM	175	481	8 572	99,1	93,0	6,1
MSK	172	806	8 779	94,4	87,8	7,0
ZLK	156	1 025	8 868	97,2	92,0	5,4
LBK	70	684	7 513	94,0	87,1	7,4
ULK	57	262	7 659	93,2	86,2	7,5
KVK	48	495	6 706	93,1	85,5	8,1
ČR	2 998	852	8 223	97,6	91,1	6,6

Pramen: ČSÚ

¹⁾ *údaj o zemědělské půdě je ze soupisu ploch osevů k 31. 5. 2017*

²⁾ *průměrná roční dojivost*

³⁾ *úhyn telat z počtu narozených*

Tab. 101 Výsledky kontroly užítkovosti v roce 2017 (metoda A)

Kraj	Krav v KU	Normov. laktace	Mléko (kg)	Tuk (%)	Bílkoviny (%)	Věk při 1. otelení	Mezidobí dnů
VYS	69 923	58 759	8 939	3,93	3,42	25/28	397
JHC	47 405	39 051	7 925	3,99	3,49	27/10	404
STC	42 908	35 209	9 163	3,88	3,41	24/30	406
PLK	35 732	29 576	8 555	4,01	3,46	26/05	403
PAK	34 329	29 074	8 627	3,92	3,48	26/09	392
HKK	26 658	22 359	8 633	3,95	3,42	26/13	398
OLK	24 329	20 182	8 984	3,85	3,40	25/06	406
JHM	22 169	18 548	8 902	3,87	3,39	25/06	402
ZLK	16 585	14 073	9 406	3,93	3,37	24/18	409
MSK	15 744	13 243	9 648	3,79	3,32	24/14	402
LBK	8 601	7 689	7 464	4,01	3,45	27/20	389
ULK	3 071	2 626	8 500	3,95	3,30	26/10	400
KVK	2 290	1 776	6 337	4,19	3,51	29/05	401
Praha	234	182	8 729	3,71	3,35	24/13	412
ČR	349 978	292 347	8 734	3,93	3,43	25/27	401

Pramen: ČMSCH, a. s.

Tab. 102 Počet porážek a porážkové hmotnosti skotu v krajích ČR (2017)

Kraj	Porážky (tis. kusů)					Porážková hmotn.	
	celkem	z toho				živá hmotn. kg/kus	
		býci	krávy	jalovic	telata	býci	skot celk.
VYS	50,4	17,9	25,9	5,0	1,6	656	556
PAK	50,2	24,3	21,3	4,0	0,6	699	623
STC + P	22,2	9,6	9,4	2,1	1,1	618	513
PLK	22,2	8,3	11,2	2,1	0,6	643	547
HKK	17,9	5,8	9,3	1,8	1,0	641	494
ZLK	16,3	2,3	11,4	1,8	0,8	562	466
JHC	11,4	5,2	4,6	1,2	0,4	632	563
JHM	8,4	5,0	1,7	1,4	0,3	707	619
MSK	8,4	4,7	2,7	0,8	0,2	691	598
OLK	6,8	4,4	1,6	0,7	0,1	648	594
LBK	5,1	2,2	1,8	0,9	0,2	620	533
ULK	3,7	1,1	0,8	1,6	0,2	620	491
KVK	2,0	0,9	0,7	0,3	0,1	595	547
ČR	225,0	91,7	102,4	23,7	7,2	660	558

Pramen: ČSÚ

V roce 2017 bylo vyrobeno 67,8 tis. tun hovězího a telecího masa, 210,9 tis. tun vepřového masa a 278,9 tis. tun masa celkem (tab. 103). Stagnace, popř. sestupný trend produkce (především vepřového) masa je důsledkem a současně i jednou z příčin dlouhodobého snižování rozměru agrárního sektoru v ČR.

Tab. 103 Výroba hovězího masa a masa celkem (v jatečné hmotnosti, 2017)

Kraj	Hovězí a telecí		Vepřové (tis. tun)	Celkem (bez drůbeže)	
	tis. tun	kg/ha z. p.		tis. tun	kg/ha z. p.
PAK	16,9	73,1	8,2	25,1	108,5
VYS	15,0	41,1	21,1	36,2	99,3
PLK	6,6	21,0	10,8	17,4	55,2
STC + P	6,2	11,0	30,7	36,9	65,2
HKK	4,8	20,6	21,0	25,8	110,5
ZLK	4,0	26,3	6,8	10,9	71,6
JHC	3,5	8,3	50,2	53,7	127,8
JHM	2,8	7,7	29,9	32,7	90,2
MSK	2,7	12,7	12,6	15,3	71,9
OLK	2,2	8,9	17,4	19,6	79,7
LBK	1,5	14,7	1,2	2,8	27,4
ULK	1,0	4,6	0,9	1,9	8,7
KVK	0,6	6,2	0,1	0,6	6,2
ČR	67,8	19,2	210,9	278,9	79,2

Pramen: ČSÚ

11. Zemědělská produkce v České republice a v Evropské unii

Jedním z hlavních ukazatelů agrárního sektoru je objem zemědělské produkce. Tvoří ji produkce rostlinná a živočišná, které zahrnují jednotlivá rostlinná a živočišná odvětví (komodity). Vyjadřuje se v naturálních jednotkách (tuny, kg) a ve stálých, běžných nebo v základních cenách. Stálé ceny umožňují objektivní srovnání produkce v průběhu zvoleného období, běžné ceny jsou po přepočtu např. na jednotku plochy půdy nebo na obyvatele vhodné k porovnání produkce mezi státy nebo regiony ve stejném časovém období a základní (basic) ceny zahrnují na příslušnou komoditu vyplacené dotace.

Porovnávané údaje jsou převzaty především z databází ČSÚ a Eurostatu. Evropská data vykazovaná v evropské měně (€) nejsou k zachování jejich přesnosti přepočítávána na české koruny. Údaje uváděné za poslední rok hodnocení (obvykle 2017) jsou v některých případech označeny jako předběžné, a proto mohou být méně přesné.

Běžné a stálé ceny zemědělské produkce

Zatímco zemědělskou produkci ve stálých cenách ovlivňuje především její vyrobený objem (množství), produkci v běžných cenách kromě objemu ovlivňují farmářské ceny rostlinných a živočišných komodit. Ze srovnání obou druhů cen v ČR za rok 2017 (tab. 104) je zřejmé, že rostlinná, živočišná i zemědělská produkce vyjádřená v běžných cenách byla o 23, 10 a 18 % vyšší než při vyjádření ve stálých cenách roku 2000. Nižší běžné než stálé ceny se u jednotlivých komodit vyskytují spíše výjimečně. Např. za rok 2017 se jedná o brambory (běžná cena nižší o 8 %), prasata (5 %) a ovce a kozy (10 %).

Tab. 104 Běžné a stálé ceny (roku 2000) vybraných komodit v ČR za rok 2017

Komodita, ukazatel	Produkce v cenách (mil. Kč)		Rozdíl (ceny běžné – stálé)	
	běžných	stálých	mil. Kč	% ¹⁾
Obiloviny	28 302	23 744	+4 558	+16
Technické plodiny	19 520	14 175	+5 345	+27
Zelenina ²⁾	6 882	3 720	+3 162	+46
Brambory	2 824	3 053	-229	-8
Rostlinná produkce	73 671	56 722	+16 949	+23
Mléko	25 716	22 164	+3 552	+14
Prasata	9 195	9 643	-448	-5
Skot	7 272	5 668	+1 604	+22
Drůbež	5 963	5 476	+487	+8
Vejce	2 980	2 844	+136	+5
Ovce a kozy	180	198	-18	-10
Živočišná produkce	51 406	46 057	+5 349	+10
Zemědělské výrobky	125 078	102 779	+22 299	+18

Pramen: ČSÚ (2018)

¹⁾ (rozdíl/běžné ceny)*100

²⁾ a zahradnické produkty

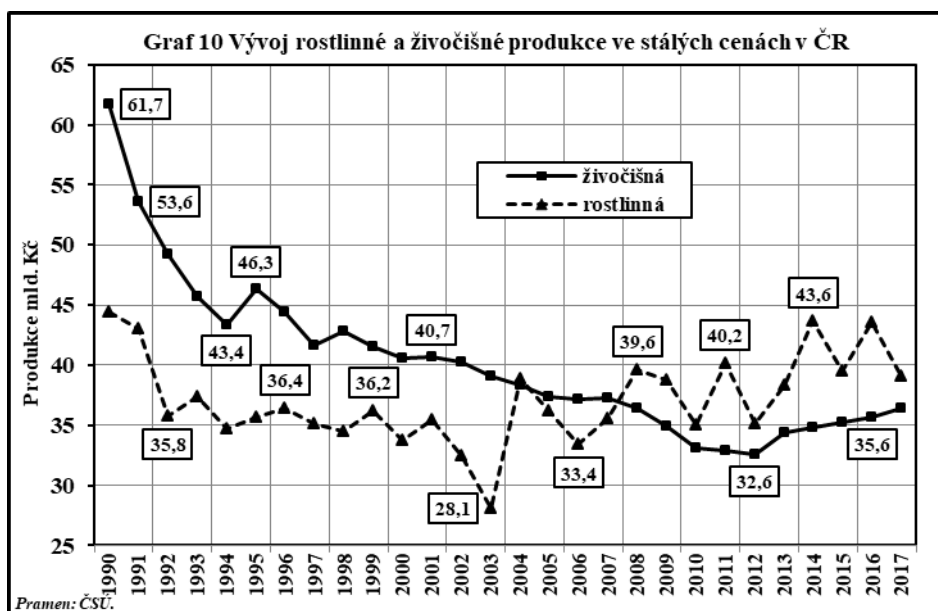
Zemědělská produkce v ČR ve stálých cenách

Vývoj rostlinné a živočišné produkce ve stálých cenách roku 1989 mezi roky 1990 až 2017 uvádí graf 10. Roční průměr za toto období dosáhl 40,3 mld. Kč živočišné

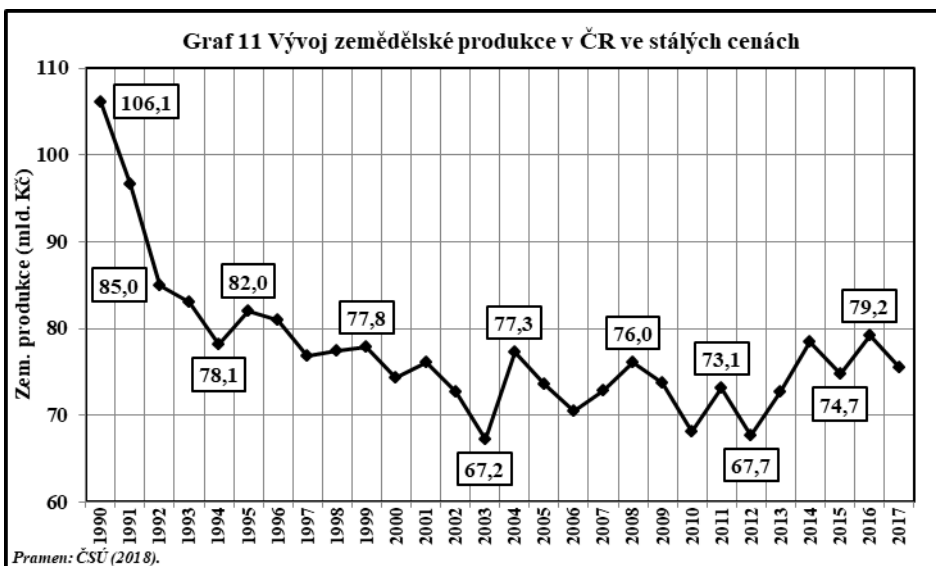
a 37,1 mld. Kč rostlinné produkce. Větší variabilita produkce živočišné (min. = 32,6 mld. Kč, max. = 61,7 mld., s = 6,5 mld. Kč, v = 16 %) než rostlinné (min. = 28,1 mld. Kč, max. = 44,4 mld. Kč, s = 3,6 mld. Kč, v = 10 %) je patrna i z grafu 10. Nejvyšší produkce rostlinné i živočišné bylo dosaženo v roce 1990 (44,4 a 61,7 mld. Kč), nejnižší produkce rostlinné v roce 2003 (28,1 mld. Kč) a živočišné v roce 2012 (32,6 mld. Kč). V roce 2017 dosáhla produkce rostlinná 88 % a produkce živočišná 59 % maxima z roku 1990.

Výrazný „výpadek“ živočišné produkce představuje (přes její mírný nárůst od roku 2012) zřejmě hlavní problém českého agrárního sektoru, přičemž se jedná nejen o výrobu, ale i o optimální využití zemědělské půdy a plnění neprodukčních funkcí skotem.

Vývoj produkce zemědělské (rostlinné + živočišné) znázorňuje graf 11. Jeho nejnižšího objemu (67,2 mld. Kč) bylo dosaženo v roce 2003, nejvyššího (106,1 mld. Kč) v roce 1990.

Vývoj produkce vybraných rostlinných a živočišných komodit ve stálých cenách roku 1989 uvádí tab. 105. Je z ní např. zřejmé, že mezi rokem 1990 a 2017 se snížila produkce obilovin (o 18 %), brambor (o 53 %), zeleniny (o 49 %), mléka (o 38 %), skotu (o 53 %) a prasat (o 59 %) a zvýšila se produkce řepky (o 277 %), drůbežního masa (o 40 %) apod.

Tab. 105 Produkce vybraných rostlinných a živočišných komodit (stálé ceny roku 1989)

Období	Rostlinné komodity (mil. Kč)					
	obiloviny	brambory	cukrovka	řepka	zelenina	celkem ²⁾
1990	18 837	3 160	1 898	1 309	2 007	44 416
2004	18 369	1 788	1 692	4 019	1 064	38 879
2017	15 514	1 475	2 068	4 929	1 027	39 083
Rozdíl % ¹⁾	-18	-53	+9	+277	-49	-12
Období	Živočišné komodity (mil. Kč)					
	mléko	skot	prasata	drůbež	vejce	celkem ³⁾
1990	21 611	13 622	14 680	3 902	3 704	61 726
2004	11 711	5 327	10 699	5 614	2 520	38 882
2017	13 492	6 425	6 073	5 477	2 454	36 435
Rozdíl % ¹⁾	-38	-53	-59	+40	-34	-41

Pramen: ČSÚ (2018).

¹⁾ mezi roky 2017 a 1990;

²⁾ rostlinná produkce

³⁾ živočišná produkce.

Zemědělská produkce v ČR v běžných cenách

Podíly komodit na produkci zemědělského odvětví v běžných cenách v ČR v letech 2017 a 2004 uvádí tab. 106. Vyplývá z ní, že v roce 2017 tvořily přibližně 40 % zemědělské produkce obiloviny a mléko, téměř 15 % technické plodiny, 6,9 % prasata, 5,5 % skot, 4,5 % drůbež, 2,3 % vejce, 2,1 % brambory a 1,0 % ovoce. Ve srovnání s rokem 2004 se jedná o nižší produkci obilovin (-5,2 %), prasat (-4,7 %), drůbeže (-1,1 %), brambor (-0,7 %) a ovoce (-0,5 %) a o vyšší produkci mléka (+0,9 %), technických plodin (+1,1 %), zeleniny a zahradnických produktů (+1,8 %), skotu (+0,4 %) a vajec (+0,1 %).

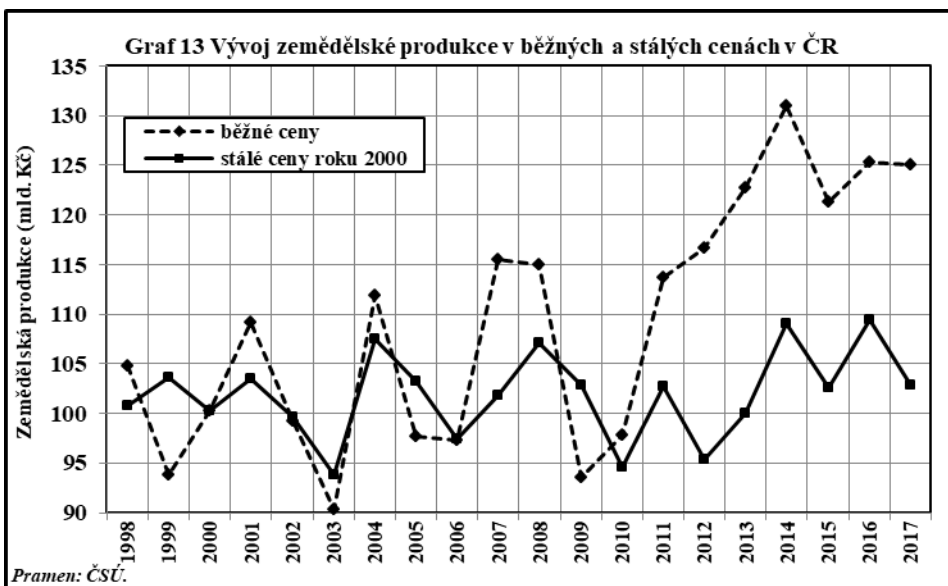
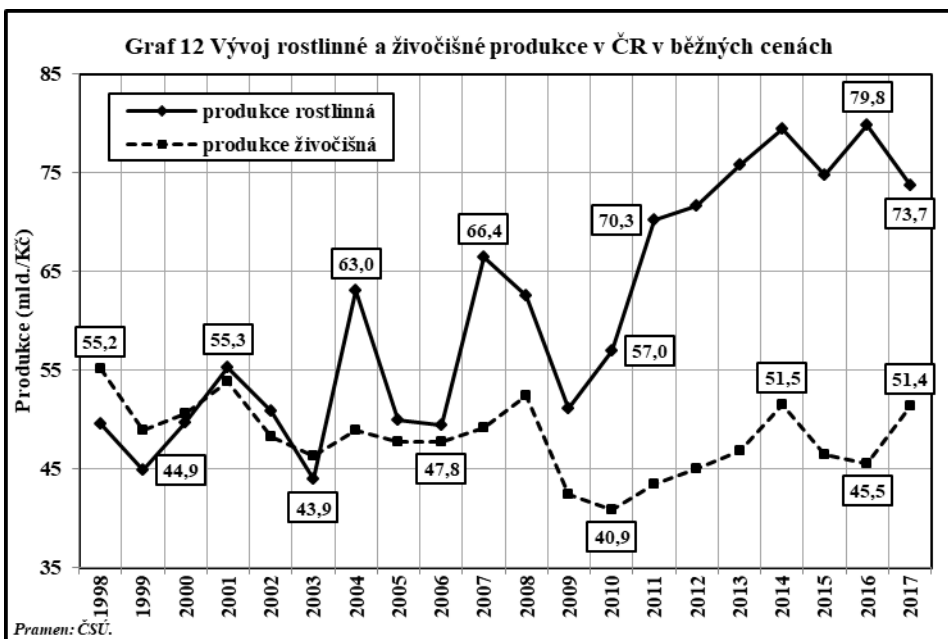
Tab. 106 Struktura produkce zemědělského odvětví v ČR (% , běžné ceny)

Komodita, ukazatel	2017	2004	2017-2004
Obiloviny	21,3	26,5	-5,2
Mléko	19,3	18,4	+0,9
Technické plodiny	14,7	13,6	+1,1
Pícniny (krmné plodiny)	9,0	5,9	+3,1
Prasata	6,9	11,6	-4,7
Skot	5,5	5,1	+0,4
Zelenina a zahradnické produkty	5,2	3,4	+1,8
drůbež	4,5	5,6	-1,1
Nezemědělské vedlejší činnosti	3,4	2,2	+1,2
Zemědělské služby	2,5	1,2	+1,3
Ost. rostlinné a živočišné produkty	2,3	x	x
Vejce	2,3	2,2	+0,1
Brambory	2,1	2,8	-0,7
Ovoce	1,0	1,5	-0,5

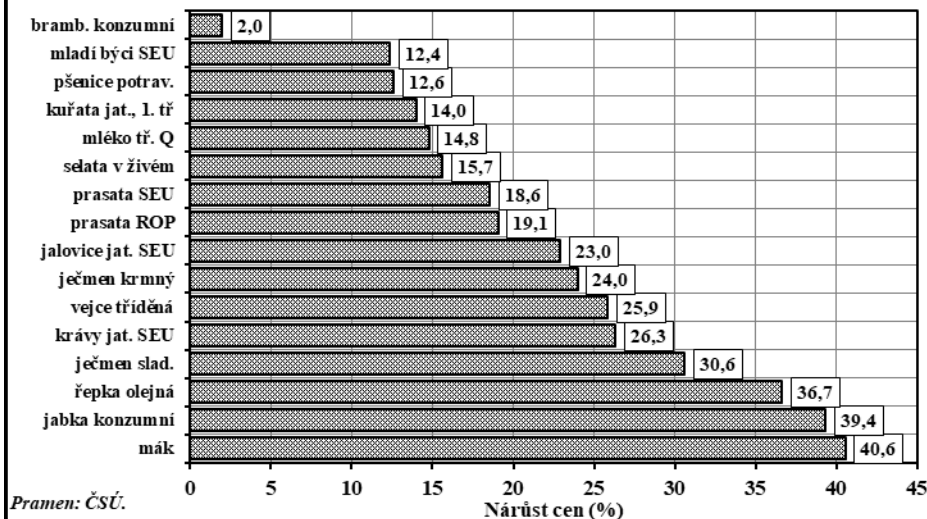
Pramen: ČSÚ (2005) a (2018).

Stejně jako při vyjádření ve stálých cenách existuje mezi vývojem produkce rostlinné a živočišné v ČR zřetelný rozdíl i při vyjádření v běžných cenách (graf 12). Při ročním průměru rostlinné a živočišné produkce 61,0 a 48,1 mld. Kč za uplynulých 20 let (1998 až 2017) se po přibližně shodné výši i obdobném vývoji do roku 2003 zvyšovala rostlinná produkce výrazněji než živočišná. Zatímco za období 1998 až 2013 dosáhl průměr rostlinné a živočišné produkce 49,1 a 50,5 mld. Kč, v letech 2003 až 2017 to bylo 64,6 a 47,1 mld. Kč. Mezi roky 2003 a 2017 se zvýšila produkce rostlinná o 68 % a produkce živočišná o 11 %.

Vývoj zemědělské (rostlinné + živočišné) produkce v běžných a ve stálých cenách roku 2000 za období 1998 až 2017 znázorňuje graf 13. Průměr produkce za toto období dosáhl v běžných cenách 109,1 mld. Kč a ve stálých cenách 101,9 mld. Kč. Do roku 2010 je průměr obou srovnávaných cen téměř shodný (102,0 a 101,2 mld. Kč). V letech 2010 až 2017 se v důsledku růstu farmářských cen zvýšila průměrná cena zemědělské produkce v běžných cenách o 17 % na 119,2 mld. Kč, zatímco produkce ve stálých cenách vzrostla nepatrně (o 0,8 % na 102,0 mil. Kč).

Graf 14 Zvýšení cen agrárních produktů v období 2010 až 2017 (%)

Jedna z databází ČSÚ uvádí u 71 komodit (tržních výrobků) za roky 2010 až 2017 výši farmářských (nákupních) cen. Průměr všech cen za tunu výrobku dosáhl 21 805 Kč v roce 2010 a 26 487 Kč v roce 2017. Znamená to, že se v tomto období zvýšil průměr nákupních cen hodnocených výrobků o 4 672 Kč a 21,5 % za tunu. Ze 71 výrobků se ceny snížily u osmi (o 0,1 % u hrachu jedlého až o 19,6 % u celeru bez natě) a zvýšily se u 63 tržních produktů (o 1 % u kedluben až o 129 % u rybízu červeného). Rozdíl v cenách v období 2010 až 2017 u několika produktů je znázorněn v grafu 14.

Zemědělská produkce v Evropské unii

Z tab. 107 je zřejmé, že na zemědělské produkci se v roce 2016 v EU-28 (v základních cenách) podílela produkce rostlinná 57,0 % a živočišná 43,0 %, v ČR v roce 2017 (ve stálých cenách) pak stejné produkce 55,2 a 44,8 %. Další činnosti (zemědělské služby a sekundární aktivity) zvýšily zemědělskou produkci v EU a v ČR o 8,9 a 5,0 %. Ve státech EU bylo výraznějšího podílu na zemědělské produkci dosaženo u zeleniny (včetně zahradnických produktů) a ovoce, v ČR u obilí a technických plodin (včetně řepky).

Z grafu 15 je patrna poměrně značná variabilita, shodný průběh vývoje a malé rozdíly v zemědělské produkci v EU vyjádřené v základních (basic prices) a běžných cenách v letech 2006 až 2017. Ceny základní se v tomto období zvýšily přibližně o 88 mld. a 27,3 % a ceny běžné o 93 mld. a 29,7 %.

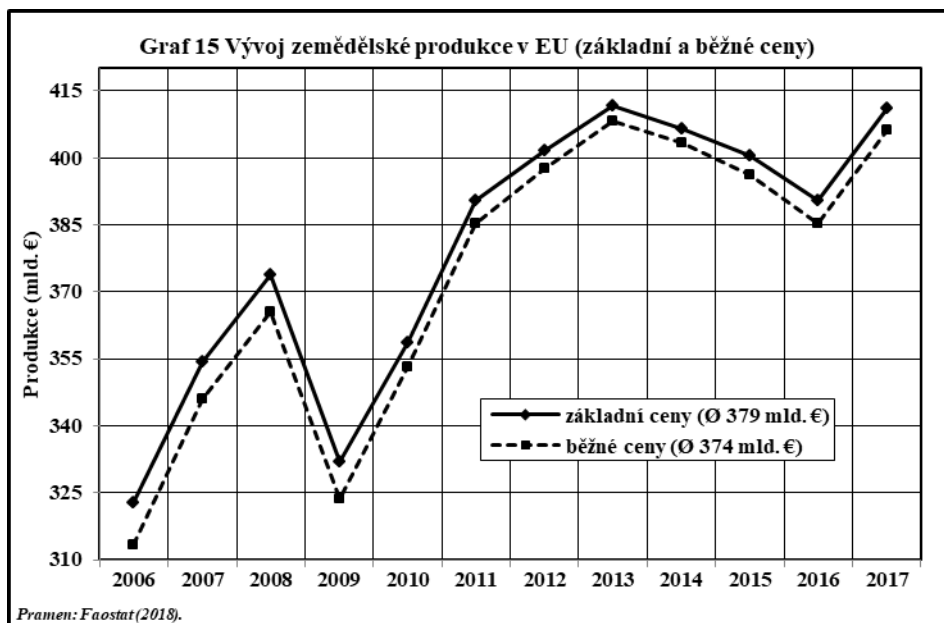
Vývoj srovnatelný se zemědělskou produkcí vykazuje i produkce rostlinná a živočišná. V běžných cenách se mezi roky 2006 a 2016 zvýšila produkce rostlinná o 47,1 mld. € a 28 % a produkce živočišná o 30,8 mld. € a 30,8 % (graf 16).

Tab. 107 Produkce rostlinných a živočišných komodit v EU a v ČR

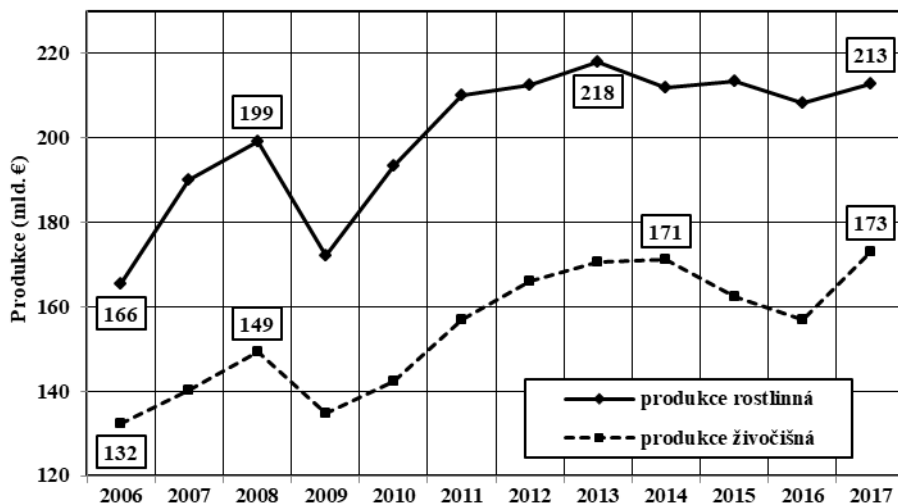
Komodita	EU-28 (2016) ¹⁾		ČR (2017) ²⁾		EU – ČR (%)	
	mld. €	%	mld. Kč	%		
Zelenina ³⁾	53,5	14,5	3,7	3,6	+10,9	
Mléko	49,4	13,4	22,2	21,6	-8,2	
Obilí	43,3	11,8	23,7	23	-11,4	
Prasata	34,4	9,3	9,6	9,4	-0,1	
Skot	33,2	9,0	5,7	5,5	+3,5	
Ovoce	26,7	7,2	1,0	0,9	+6,3	
Krmné plodiny	23,5	6,4	9,2	9,0	-2,6	
Víno	21,9	5,9	0,7	0,7	+5,2	
Drůbež	21,5	5,8	5,5	5,3	+0,5	
Techn. plodiny	21,1	5,7	14,2	13,8	-8,1	
Ostatní výrobky	rostlinné	7,7	2,1	1,1	+1,0	
	živočišné	11,3	3,1	0,3	+2,8	
Brambory	12,6	3,4	3,1	3,0	+0,4	
Vejece	8,9	2,4	2,8	2,8	-0,4	
Produkce	rostlinná	210,2	57,0	56,7	55,2	+1,8
	živočišná	158,8	43,0	46,1	44,8	-1,8
	celkem	369,0	100,0	102,8	100,0	x
Zemědělské služby	20,2	x	1,4	x	x	
Sekundární aktivity	15,8	x	3,8	x	x	
Celkem⁴⁾	405,0	x	108,0	x	x	

Pramen: Eurostat (2018); ČSÚ (2018). 1) základní ceny;

2) stálé ceny; 3) a zahradnické produkty; 4) produkce zemědělského odvětví.

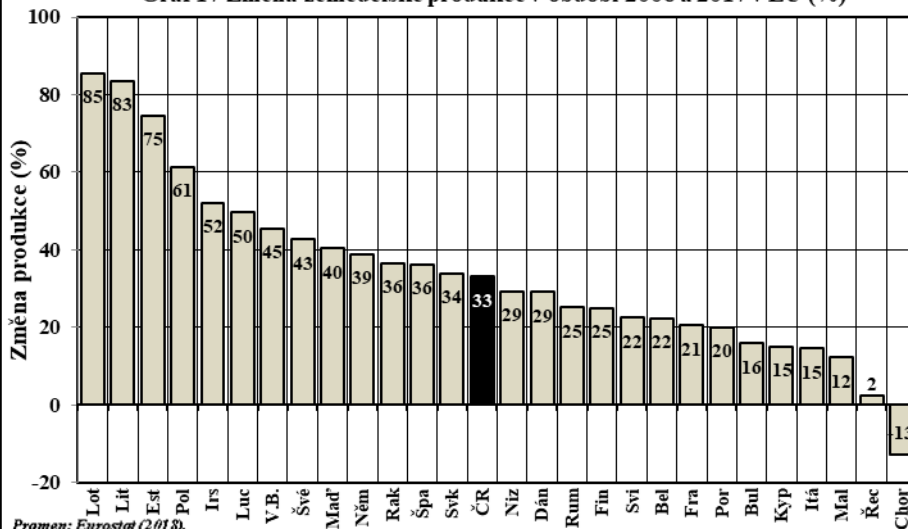
Graf 16 Vývoj rostlinné a živočišné produkce v EU

Pramen: Faostat (2018).

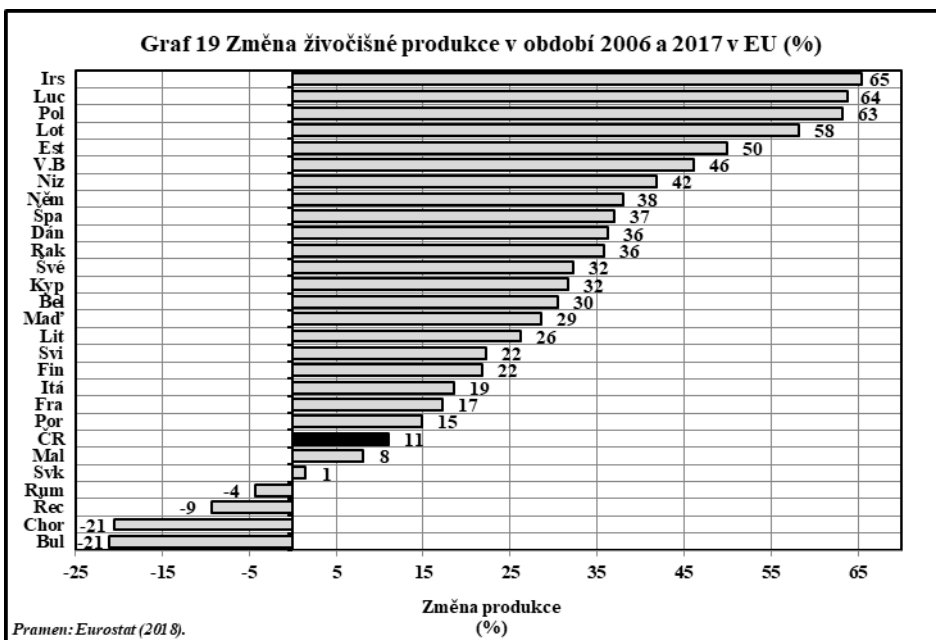
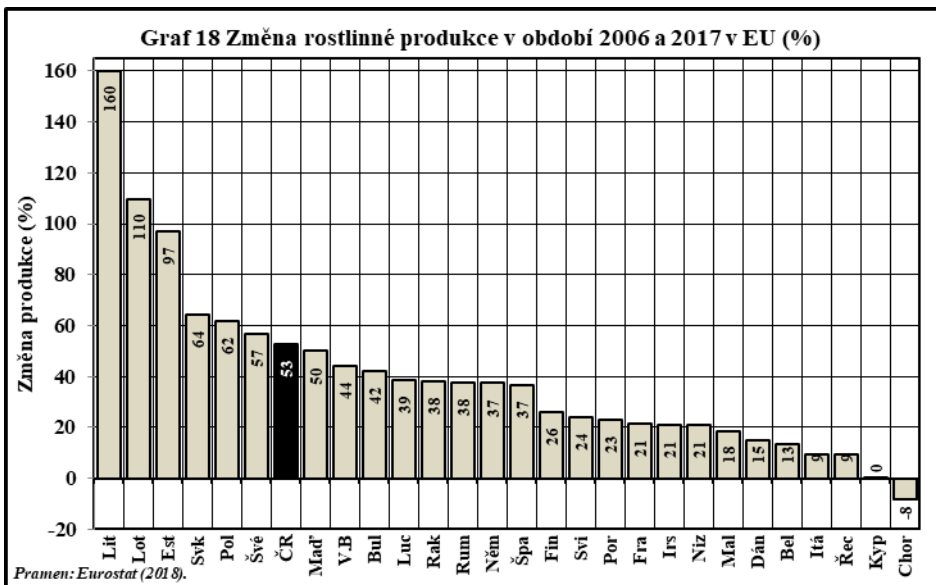
Mezi roky 2006 a 2017 se zemědělská produkce v běžných cenách zvýšila v EU-28 v průměru o 30 % a v ČR o 33 %. Z 28 států EU vzrostla produkce ve 27 státech (o 2 % v Řecku až o 85 % v Litvě), snížila se pouze v Chorvatsku o 13 % (graf 17). Vývoj tohoto ukazatele v jednotlivých státech odpovídá změně objemu produkce a vývoji nákupních cen. Proto je pozoruhodný vývoj v Polsku, které se v pomyslném žebříčku 28 států unie umístilo s nárůstem produkce o 61 % na čtvrté pozici za pobaltskými státy Lotyšskem, Litvou a Estonskem. ČR v tomto ukazateli obsadila čtrnáctou pozici.

Graf 17 Změna zemědělské produkce v období 2006 a 2017 v EU (%)

Pramen: Eurostat (2018).

Ve stejném období (2006 až 2017) vzrostla ve státech unie v běžných cenách produkce rostlinná (přibližně o 40 %) i živočišná (o 27 %). V ČR se ve srovnání se státy EU zvýšila produkce rostlinná nadprůměrně (o 53 %) a produkce živočišná podprůměrně (o 11 %). Z grafů 18 a 19 vyplývá poměrně značná variabilita průměrné změny rostlinné i živočišné produkce za období 2006 až 2017 mezi státy unie.

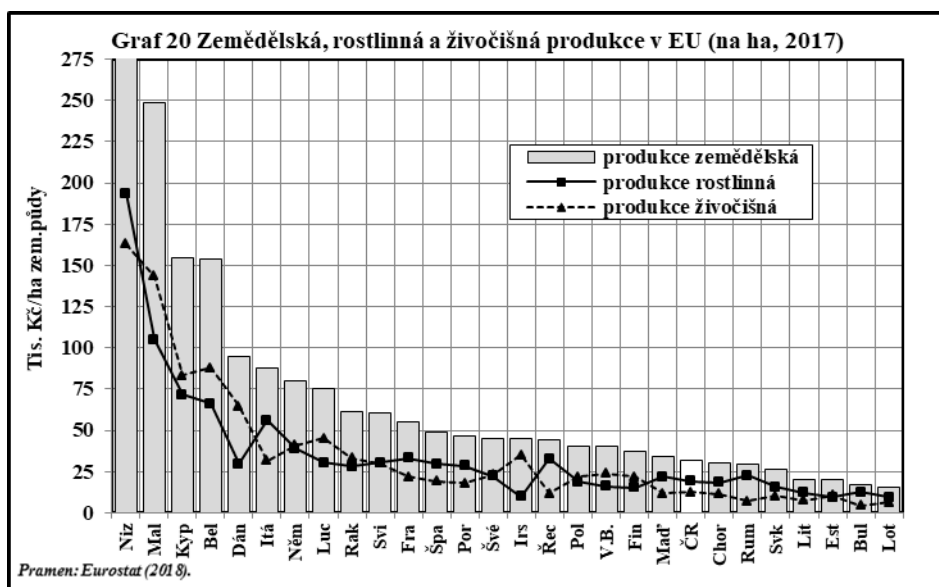

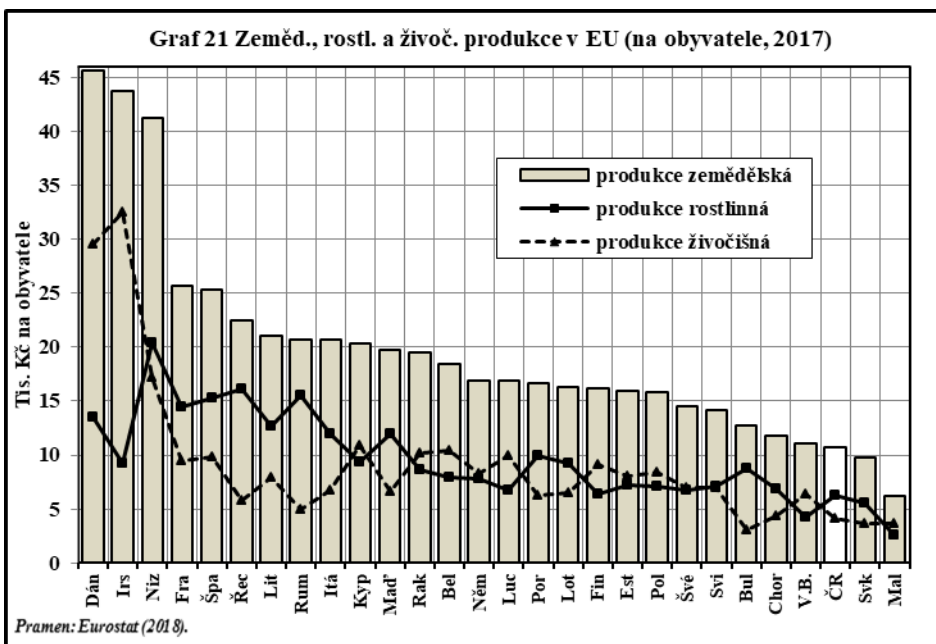
Zemědělská produkce v běžných cenách na jednotku plochy zemědělské půdy

Úroveň agrárního sektoru mezi státy unie lze spolehlivěji posoudit např. srovnáním objemu rostlinné a živočišné produkce vyjádřené v naturálních a peněžních jednotkách na jednotku plochy zemědělské půdy nebo na obyvatele. Ve dvou posledních grafech a v jedné tabulce jsou k výpočtům zemědělské produkce a jejich hlavních složek na hektar a na obyvatele využity publikované údaje o výměře zemědělské půdy za rok 2016 a o počtu obyvatel ve státech EU za rok 2017 (Eurostat, 2018). Ekonomické ukazatele jsou pro lepší srovnatelnost z evropské měny na českou přepočítány v kurzu 1 € = 25,00 Kč.

V grafu 20 je znázorněn objem rostlinné, živočišné a zemědělské (součtu rostlinné a živočišné) produkce ve státech EU v roce 2017. Značnou variabilitu mezi státy potvrzují krajní hodnoty, které u produkce rostlinné kolísají přibližně mezi 9 a 195 tis., u živočišné mezi 7 a 163 tis. a u produkce celkem mezi 16 a 357 tis. Kč na hektar zemědělské půdy. Výsledky uvedených „tří“ produkcí v ČR dosahují přibližně 64, 52 a 56 % průměru států EU-28 a 55, 44 a 47 % států EU-15. V žebříčku 28 států by ČR „obsadila“ v produkci rostlinné 18. místo, v živočišné 19. místo a v součtu obou produkcí méně lichotivou 21. pozici. Vysoký rozdíl v zemědělské produkci mezi ČR (100 %), Německem (+150 %) a Rakouskem (+93 %) bylo možno očekávat, poněkud překvapivá je zemědělská produkce (+28 %) a zejména živočišná produkce (+74 %) na hektar zemědělské půdy v Polsku.

Stejná produkce v grafu 21 přepočítaná na obyvatele států unie za rok 2017 vykazuje menší variabilitu než na jednotku plochy zemědělské půdy (produkce rostlinná 4 až 20 tis. Kč, živočišná 3 až 33 tis. Kč a celkem 6 až 46 tis. Kč). České republice by roční rostlinná produkce na hektar ve výši 6 270 Kč stačila na 25. pozici, stejná pozice by ČR připadla za produkci živočišnou (4 180 Kč). Součet obou produkcí (10 744 Kč na obyvatele) by ČR v rámci 28 států unie zajistil 26. místo.

Tab. 108 Produkce a stavy zvířat na jednotku zem. půdy ve vybraných státech (2017)

Komodita	Jedn.	Produkce (stavy zvířat) na hektar zemědělské půdy						
		ČR	EU-15	Něm.	Pol.	Rak.	Slov.	
Produkce rostlinná	tis. Kč ¹⁾ na ha zem. p.	19,0	34,2	38,9	18,7	28,0	15,8	
Produkce živočišná		12,7	28,9	40,8	22,0	33,3	10,3	
Produkce celkem		31,7	63,1	79,7	40,7	61,3	26,1	
Obilí		7,3	6,1	9,5	6,9	6,8	6,1	
Průmyslové plodiny		5,1	2,7	7,0	2,8	2,4	4,3	
Krmné plodiny		3,3	3,9	8,5	1,4	4,5	1,9	
Zelenina ²⁾		1,7	9,5	7,1	4,0	5,8	2,1	
Brambory		0,7	1,7	3,1	1,6	0,8	0,5	
Mléko	tis. Kč ¹⁾ na ha zem. p.	6,3	9,9	17,1	7,1	12,2	3,8	
Skot		1,7	5,9	6,7	2,7	8,1	1,2	
Prasata		2,4	6,3	10,6	5,0	7,5	1,6	
Vejce		0,8	1,5	1,9	2,2	2,4	1,2	
Výroba obilí	t/ha	2,1	1,6	2,7	2,2	1,8	1,8	
Počty skotu	kusů na	39,1	58,9	73,7	41,9	72,3	22,9	
Počty dojnic	100 ha	10,5	14,3	25,2	14,9	20,1	6,8	
Počty prasat	zem. p.	43,9	98,5	165,5	82,7	104,9	32,0	
Výroba mléka	kg	879	1090	1962	920	1361	478	
Výroba masa	hovězí	kg	19	54	67	39	84	4
	vepřové		60	157	327	138	188	20

Pramen: Eurostat (2018). 1) 1 € = 25,00 Kč; 2) a zahradnické produkty.

Neuspokojivý stav potvrzuje i srovnání několika „českých“ komodit v peněžních a naturálních jednotkách za rok 2017 se státy EU-15 a se sousedy ČR.

Závěr

Jak vyplývá nejen z údajů uvedených v tomto příspěvku, existují v českém agrárním sektoru pozitivní i méně příznivé ukazatele. Mezi pozitivní patří především svědomitá a kvalitní práce v zemědělské prvovýrobě a vysoká jakost produktů. Ve srovnání s většinou států unie je neuspokojivá zejména nízká intenzita produkce. Jedná se o situaci, která neodpovídá dlouhodobé tradici agrárního sektoru, přírodním a výrobním podmínkám, struktuře zemědělských podniků a půdy, kvalifikovanému managementu, technickému a technologickému vybavení stájí a mechanizačních prostředků, chovaným plemenům hospodářských zvířat, požadavkům na ochranu životního prostředí, cílům zahraničního obchodu, potřebám a požadavkům společnosti aj.

Méně příznivou situaci agrárního sektoru nemohou zlepšit pouze sami jeho pracovníci. Potřebují k tomu mimo jiné aktivnější činnost českých zástupců a delegátů v Bruselu, větší politickou podporu, lepší spolupráci profesních organizací zemědělců s nadpodnikovými orgány, zpracovateli, službami, obchodem aj., a pochopení celé společnosti.

Seznam literatury je k dispozici u autora příspěvku.

Příspěvek „Zemědělská produkce v České republice a v Evropské unii“ vypracoval J. Kvapilík v rámci projektu MZE-RO0718.

12. Závěr

Z výsledků a ukazatelů chovu skotu v roce 2017 a v uplynulém období lze poukázat na pozitivní a méně uspokojivé skutečnosti. Mezi pozitivní faktory patří např.:

- Ve většině podniků s živočišnou výrobou svědomitá a odpovědná práce ošetřovatelů Intenzivní snaha MZe a dalších orgánů o zlepšení jakosti dovážených potravin
- Další meziroční zvýšení dojvosti krav
- Převaha moderních technologických systémů ustájení a techniky
- Zvýšení početních stavů masných krav (krav chovaných v systému bez TPM)
- Mírné meziroční zvýšení podílu dojených krav v kontrole užitkovosti (na 96 %)
- Dobrá jakost syrového mléka a chovného a jatečného skotu
- Výrazné meziroční zvýšení nákupních cen mléka (o 1,85 Kč za litr a 27,6 %)
- Mírný nárůst spotřeby hovězího masa na obyvatele a řada dalších

Mezi méně příznivé ukazatele je možno zařadit mírný pokles domácí spotřeby mléka, nízký podíl dojených krav s možností pobytu na pastvě, obtížné získávání pracovníků zejména do živočišné výroby, zvýšení záporné bilance zahraničního obchodu s hovězím masem, v průměru ekonomicky ztrátový výkrm býků, vysokou variabilitu nákupních cen mléka, dlouhodobě nižší (přibližně o 10 %) nákupní ceny mléka než v EU-28, mírný pokles početních stavů dojených krav a skotu celkem k 1. dubnu 2018 aj.

Průměrná nákupní cena mléka dosáhla v roce 2017 v ČR 8,55 Kč, za leden až duben 2018 pak 8,74 Kč za litr. Dlouhodobý rozdíl v nákupních cenách mléka mezi ČR a průměrem států EU-15, který dosahuje kolem jedné koruny za litr mléka, bude však i nadále jednou z příčin rozdílné ekonomické situace výrobců mléka mezi státy unie.

Z hlediska výrobců (chovatelů skotu) je možno pozitivně hodnotit vysoké exporty syrového kravského mléka (kolem 20 % jeho výroby) a všech kategorií živého skotu (v roce 2017 kolem 246 tis. kusů a 87 tis. tun), a to z důvodu (obvykle) vyšších cen a někdy i lepších podmínek odbytu. Z celospolečenského hlediska však exporty syrového mléka a živých zvířat představují vývoz cenných surovin. Přidanou hodnotu z jejich zpracování realizuje dovozce, přičemž část zpracovaných mléčných výrobků a hovězího masa se do ČR dováží k zajištění potravin pro domácí spotřebu.

O budoucnosti výroby mléka se jednalo mimo jiné na Mléčném fóru v březnu 2018 v Berlíně. Vcelku jednoznačný názor se týkal odmítnutí státem nebo unií organizované regulace výroby mléka. Prezentovala jej spolková ministryně zemědělství *Julia Klöckner*, účastníci panelové diskuse k družstevním mlékárnám, prezident Svazu německých producentů mléka *K. Schmal* a zástupce Evropské komise dr. *J. Schaps*. K podpoře otevřeného trhu by politici měli využívat silný první pilíř společné zemědělské politiky, účinnou a flexibilní záchrannou síť a daňové předpisy ke snížení podnikových rizik. Problematiku objemu produkce mléka lze řešit výhradně individuálně prostřednictvím dodavatelsko-odběratelských vztahů mezi mlékárnami a výrobcí mléka. Vyšší přidanou hodnotu je nutno zohlednit ve vyšších cenách vyplácených výrobcům. Obchod musí jednat tak, aby svými cenami a požadavky na standard výrobků existenci zemědělců neohrožoval. Stávající „levná strategie“ je v protikladu k požadavkům na dlouhodobost produkce a regionalitu.

Při splnění přísných podmínek mohou být např. organizace výrobců a jejich sdružení vyjmuty ze zákazu kartelových dohod, členské státy budou mít možnost stanovit povinnost uvádět ve smlouvách mezi výrobcí a zpracovateli mléka konkrétní údaje o jeho množství a cenách mléka apod.

13. Summary

Livestock production in the Czech Republic provides more than half of the total agriculture income. The development of basic figures in cattle breeding over the past three years is presented in the following table.

Main figures of cattle breeding in the Czech Republic

Figure	2015	2016	2017
Cattle numbers in total ('000 head)	1,408	1,415	1,421
Cattle per 100 hectares of agricultural land (head)	33.4	33.6	33.7
Dairy cow numbers ('000 head)	368	371	365
Milk recording dairy cows (% of the total number)	96.8	95.1	96.0
Cows per 100 hectares of agricultural land (head)	13.8	13.9	14.0
Dairy cow - milk production (kg)	8,217	8,287	8,445
- milk fat content (%)	3.84	3.91	3.89
Recorded dairy cows - milk production (kg)	8,537	8,725	8,734
- milk fat content (%)	3.85	3.88	3.93
- milk protein content (%)	3.40	3.39	3.43
Milk supply to dairies ('000 tons)	2,435	2,459	2,478
Export of milk products ('000 tons of milk)	1,159	1,208	1,212
Import of milk products ('000 tons of milk)	953	1,033	1,001
Production of beef cattle ('000 tons of live weight)	175	173	166

The increase of the milk yield per cow per year, the high quality and increasing domestic consumption of milk and milk products, high share of dairy cows in milk recording, suitable structure of cattle and dairy farms, good results of suckler cows herds, increase in labour productivity and implementation of arrangements within the CAP are the main positive figures of the last three-year period. Less favourable during the same period were the economic results of beef production, reproduction results, decrease of exports of certain products, low beef production and beef consumption per capita etc. On the basis of the above mentioned strong and weak points of the present situation in cattle breeding, the next development of the cattle sector should be focused on the tasks related to the Czech Republic's membership in the EU.

14. Přílohy

A) Struktura plemenářských a chovatelských organizací v ČR

Svazy chovatelů	Organizace oprávněné k plemenářské činnosti	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.	CRV Czech Republic, spol. s r. o.	PLEMDAT, s. r. o. – výpočetní centrum
Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.	Natural, spol. s r. o.	
Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.	Reprogen, a. s., Planá n. Lužnicí	
Asociace chovatelů masných plemen skotu	Plemenářské služ., a. s., Otrokovice - Kvítkovice	
Svaz chovatelů jerseykého skotu	CBS - Czech Breeding Services s.r.o.	
Svaz chovatelů normandského skotu ČR, z. s.	ISB Genetic, s. r. o.	
Český svaz chovatelů málopočetných dojných plemen skotu, z. s.	Jihočeský chovatel, a. s., České Budějovice	
	Plemko, s. r. o., Pardubice	
	ABS, s. r. o., Praha	
	Chovservis, a. s., Hradec Králové	PLEMO, a. s., Brno
	AGRO - Měřín, a.s., Žďár n. Sáz.	
	Chovatelské družstvo Impuls, družstvo	
	Zooservis	
	Družstvo pro kontrolu užitkovosti v ČR	

B) Adresy ČMSCH, a. s. a chovatelských svazů

Českomoravská společnost chovatelů, a. s.

Sídlo společnosti:

Benešovská 123

252 09 Hradištko

GPS: 49°51'52.8"N 14°24'56.9"E

Tel: +420 257 896 444

Fax: +420 257 740 491

Datová schránka: 4vndkx2

E-mail: cmsch@cmsch.cz

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.

Sídlo Svazu - Praha

U Topíren 2, 170 41 PRAHA 7

E-mail: svaz@cestr.cz

Pracoviště Svazu - Radešinská Svratka

(korespondenční adresa)

Radešinská Svratka 193, 592 33

Radešinská Svratka

Tel.: +420 566 620 917

Fax.: +420 566 620 929

Mobilní tel.: +420 607 618 476

E-mail: kral@cestr.cz

Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, z. s.

Benešovská 123, Hradištko, 252 09

E-mail: office@holstein.cz

Telefon: 257 896 279

Fax: 257 896 251

<http://holstein.cz>

Český svaz chovatelů masného skotu, z. s.

(Budova MZe, kancelář 416 B)

Těšnov 65/17

Praha 1 - Nové Město

110 00

Telefon: (+420) 221 812 865

Mobil: (+420) 724 007 860

E-mail: info@cschms.cz

<http://www.eschms.cz>

Asociace chovatelů masných plemen skotu - Rapotín

Výzkumníků 267, 788 13 Vikýřovice

Unie chovatelů hospodářských zvířat

Tajemník: Aleš Bychl
Benešovská 123, 252 09 Hradištko
Tel.: 257 896 397
e-mail: bychl@holstein.cz

Svaz chovatelů normandského skotu ČR

DAČICE
Karlov-Bílkov 120
380 01
Telefon: +420 384 420 081
E-mail: bastar@karlov-dacice.cz

Český svaz chovatelů jerseykého skotu

Sídlo svazu: ČSCHMDPS
Šťáhlavice 207
332 04

Korespondeční adresa:

FARMA TEHOV
Tehov
p. Říčany
251 01
E-mail: hanpos@seznam.cz
Telefon: 605 206 063

C) Vybrané adresy plemenářských organizací

Družstvo pro kontrolu užítkovosti v ČR

Hradištko, Benešovská 123, PSČ 252 09

Jihočeský chovatel, a. s.

Lipenská 869/17, 370 01 České Budějovice 3
www.jchovatel.cz
Telefon: +420 387 780 180
Email: jchovatel@jchovatel.cz

Chovservis, a. s.

Zemědělská 897, Hradec Králové, 500 03
machackova@chovservis.cz
Tel.: 495 404 143

Český svaz chovatelů málopočetných dojných plemen skotu, z. s.

Šťáhlavy
Šťáhlavice 207
332 04

CRV Czech Republic, spol. s r. o.

Vídeňská 340
252 42 Vestec
Tel.: 244 912 201
Fax: 244 102 530
E-mail: info@crvcz.cz
<https://www.crvcz.cz/>

Plemo, a. s.

Zarybník 516,594 01 Měřín
fax : 566 544 215
Mobil : 602 739 735
plemo@agro-merin.cz
<http://www.plema.cz/index.php/component/content/?view=featured>

Reprogen, a. s., Tábor

Husova 607
391 11 Planá nad Lužnicí
Telefon: +420 381 291 189-95
Fax: +420 381 291 179
<http://www.reprogen.cz>

Plemenářské služby, a. s.

PLEMENÁŘSKÉ SLUŽBY a.s. , U Farmy 275, 765 02 Otrokovice
Ing. Aleš Svoboda
Telefon: 577 100 227
E-mail: alessvob@seznam.cz
<http://www.kancisalas.cz/kontakty.html>

Natural, spol. s r. o.

Hradištko pod Medníkem 413
Hradištko pod Medníkem
252 09
Telefon: +420 257 740 348, +420 257 740 550
Fax: +420 257 740 550
E-mail: natural@naturalgen.cz
Web: <http://www.NaturalGen.cz>
GPS: 49°51'47.28"N,14°24'56.46"E

ProgresGen s.r.o.

www.progresgen.cz
info@progresgen.cz
tel: +420 323 655 000
Libeň 224; Libeň 252 41

ProBovin s.r.o.

strategický partner ABS Global
Telefon: +420 606 606 444
Email: info@abspb.cz

Plemko, s. r. o.

PLEMKO s.r.o.
Nemošice 29
Pardubice 530 03
Email: kovar@plemko.cz
Tel: +420 777 107 382
<http://www.plemko.cz/>

CBS - Czech Breeding Services s.r.o.

Komenského 221
783 73 , Grygov
www.cbsas.cz

AGRO - Měřín, a. s.

Zarybník 516
594 42, Měřín
Tel.: +420 566 501 231
agro@agro-merin.cz
<http://www.agro-merin.cz>

ISB Genetic, s. r. o.

Ledečská 2917
Havlíčkův Brod
580 01
Vysočina
Česká republika, EU kod: CZ61790003
E-mail: info@isbgenetic.cz
Telefon: 569 408 331
Fax: 569 408 331
Web: <http://www.isbgenetic.cz>

Chovatelské družstvo Impuls, družstvo

Bohdalec 122
592 55 Bobrová
E-mail: info@chdimpuls.cz
www.chdimpuls.cz, tel.: 561 205 623

Zooservis, a. s.

Malá Bystřice 158, 756 27 Valašská Bystřice
+420-602-739-923
novosad.k@tiscali.cz
<http://www.zooservis.estranky.cz/>

D) Adresy vybraných chovatelských a centrálních laboratoří

Laboratoř pro rozbor mléka Buštěhrad

Lidická 334, Buštěhrad, 273 43
tel.: 312 250 190
e-mail.: lrbustehrad@cmsch.cz, <http://www.cmsch.cz>

LRM Buštěhrad, středisko Brno

Popelova 53, Brno, 620 00
tel.: 724 332 569
e-mail.: lrmbrno.vedouci@cmsch.cz, <http://www.cmsch.cz>

Centrální laboratoř JČM, a. s.

Rudolfovská 83, České Budějovice, 370 05

E) Adresy vybraných institucí

Ministerstvo zemědělství České republiky

Adresa: Těšnov 65/17, Praha 1, 110 00
<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/>
E-mailová adresa: info@mze.cz, posta@mze.cz
Telefon: 221 811 111
Číslo faxu: 224 810 478
Informace pro veřejnost: 221 812 425, 221 812 257, 221 811 111
ID datové schránky: yphaax8

Agrární komora ČR

Agrární komora ČR
Počernická 96
108 00 Praha 10
sekretariat@akcr.cz
www.agrocr.cz

Státní veterinární správa ČR

Slezská 100/7, Praha 2, 120 00
E-mailová adresa: epodatelna@svscr.cz
<http://eagri.cz/public/web/svs/portal/>

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Květná 15, 603 00 Brno

Tel.: +420-543 540 111, fax: +420-543 540 202

<http://www.szpi.gov.cz/>

Česká plemenářská inspekce

Slezská 100/7, Praha 2, 12000

Státní zemědělský a intervenční fond

Ve Smečkách 33, Praha 1 - 110 00

Telefon: +420 222 871 871

Fax: +420 222 871 765

E-mail: info@szif.cz

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.

Přátelství 815

104 00 Praha Uhřetěves

Česká republika

Tel.: 267 009 511 (ústředna)

Fax: + 420 267 710 779

www: <http://www.vuzv.cz>

e-mail: vuzv@vuzv.cz

GPS: 50°1'50.302"N, 14°36'18.802"E

F) Zdroje informací

Českomoravská společnost chovatelů, a. s., Hradištko

Českomoravský svaz mlékárenský, Praha

Český statistický úřad, Praha

Český svaz chovatelů masného skotu, z. s., Praha

Legislativa EU

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Praha

Ministerstvo zemědělství České republiky, Praha

Sdružení centrálních laboratoří pro hodnocení jakosti mléka, Praha

Státní veterinární správa, Praha

Svaz chovatelů holštýnského skotu v ČR, z. s.

Svaz chovatelů českého strakatého skotu

Výzkumný ústav mlékárenský, Praha

Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI)

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. s., Praha-Uhřetěves

Zentrale Markt - und Preisberichtsstelle (ZMP), Berlín

International Dairy Federation

Výzkumný ústav pro chov skotu Rapotín

SZIF – informační systém TIS

EUROSTAT, FAOSTAT a další www stránky

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky

